بازی بێریان

یا

ژیان و گۆرانییەکانی محەمەدی ماملێ

بەرگی یەکەم

ووتەیەك

ماوەیەکی دوورو درێژ بوو ئاواتەخوازی ئەوە بووم گۆرانی یەکانی هونەرمەندی کورد موحەممەدی ماملێ کۆبکرێنەوەو بنووسرێنەوەو بخرێنە ناو کۆڕی گەل و کتێبخانە کوردی یەکانیان بێ بڕازێنرێتەوە .

نەك تەنها هەر ئاواتی من بوو بەڵکو ئاواتی هەزارانی تری وەك منیش بوو کە ئارەزوویان دەکرد ڕۆژێك لەڕۆژان ئەم کارە بکرێت . بەڵام ئەم ئارەزووە هەر نەهاتەدی تاسەرەنجام چاوەڕوانی بێ کۆتاییم هانی دام خۆم ئەو ئەرکە جێ بەجێ بکەم و بە دەست و پێنووسی خۆم هەوڵ بدەم بۆ هێنانەدی ئەم ئاواتەو هیچی تر چاوەڕوانی ئەمو ئەو نەکەمو بەپێی ئەو شارەزایی یەی کە هەمەو لەئەنجامی پرسین و لە ووتەی موحەممەدی ماملێ خۆی کە بۆی ڕوون کردوومەتەوە، لە چەند لاپەڕەیەکدا هەمووی کۆبکەمەوەو بیخەمە بەردەستی گوێگرانی گۆرانی و ئاوازی کوردی .

ئەم هەستە ڕۆژبەڕۆژ زیاتر باڵی پێوە دەنام لەسەر جێبەجێکردنی ئەم کارە ، بۆ پڕکردنەوەی کونجێکی تر لە کتێبخانەی کوردیو بەرچاوخستنی کارە هونەرییەکانی ئەم هونەرمەندە .

هەرچەندە محمد کەساس لە ساڵی ١٩٧٩دا نامیلکەیەکی بە ناوی «ماملێی هونەرمەند» چاپکرد بەلام پێناسینێکی تەواوی تێدا دیاری نەکردبوو ، چونکە ماملێ هونەرمەندێکی هەڵکەوتووەو پێویستی بە ڕوونکردنەوەیەکی لەوەندە زیاترە ، هەرچەندە منیش لێرەدا کەموکوڕیم هەیە بەلام هەرچۆن بێ گەلێ زیاترم لەوە بەرچاوخستووە کە لە نامیلکەکەی محمد کەساسدا پیشاندراوە . جا ئەگەر منیش بەتەواوی بە مەبەست نەگەیشتبم عوزرم ئەوەیە هەر ئەوەندەم دەستکەوت ، لەبەرئەوە داوای لێبوردن دەکەم .

قەلادزێ

١٩٨٣/٥/٨

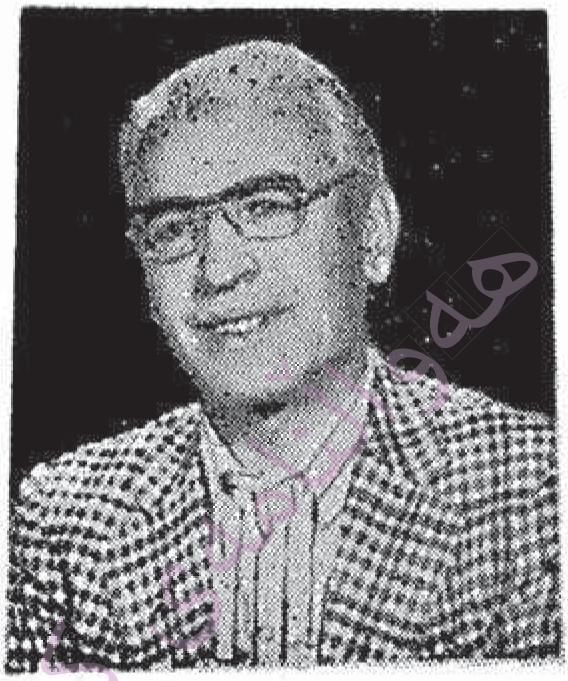

محەمەدی ماملێ

کورتەیەک لە ژیانی موحەممەدی ماملێ

ماملێی هونەرمەندو بولبولی خۆشخوانو بەجۆش‌وخرۆشی باخچەی سازو ئاوازی گۆرانی کوردی لە سالی ١٣٠٤ی هەتاوی بەرامبەر بە سالی ١٩٢٥ی زاینی لە یەکێك لە گەڕەکەکانی شاری مەهاباد بە ناوی (خڕێ) پێلوی چاوی بە دنیای پڕهونەرو ئەدەبی کوردی هەڵهێناوە .

ماملێ ناوی موحەممەد کوڕی سەعید کوڕی عەلی‌یە . خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی پەهلەوی‌و سەعادەت لە مەهاباد تەواو کردووە .

نازناوی ماملێی لە باپیری‌یەوە بو گەڕاوەتەوە ، وەك خۆی بۆی ڕوون کردووەتەوە باوکی نەخوێندەوار بووەو کاتێك سەرژمێری گشتی هاتووە بۆ نوسینی لێی پرسیوە ناوی خۆت‌و باوکت چی‌یە ئەویش ووتوویەتی سەعید مام عەلی . ئەوانیش نوسیویانە «سەعید ماملی» چونکە فارس پیتی (ع) لە قسەکردندا بەکارناهێنن ئیتر خەڵك لەوە بەولاوە هەر دەڵێن ماملێ .

موحەممەدی ماملێ پیاوێکی لەسەرخۆو هێمن‌و لێبووردووەو زۆر بەوەفایە بەرامبەر بە خزم‌و دۆست‌و برادەران .

ماملێ سێ ژنی هێناوە . دوا هاوسەری کە بۆ خۆی هەڵبژاردووە ئەمینەخانە . تائێستا حەفت کوڕو دوو کچی هەیە ئەمەش

ناوی هەندێکیان (عزیز کە بە خانە ناسراوە ، خەسرەو ، چالاك ، وریا ، نەجات ، شەونم ، خوبی) •

ماملێ خۆی دەڵێت ئەوەندە ئاشنای گۆرانییەکانی ڕەفیق چالاك بووم بە خۆشی ئەوەوە کوڕێکم ناونا چالاك •

ماملێ چوار برای هەیە ناویان (حەسەن ، حوسەین ، موتەلیب ، جەعفەر)، وە خوشکێکی هەیە ناوی تووبایە •

بنەماڵەی ماملێ هەموویان لە سەرەتاوە تا ئێستا دەنگێکی پڕجۆش و خرۆش و زوڵاڵیان هەبووە • هەر ئەم بۆمانەوەشە بۆتە هۆی ئەوەی هانی ئەم هونەرمەندە بدات هەر لە منداڵییەوە هونەر بکاتە هاوڕێی خۆی و بێت بە یەکێك لە شورەسوارانی هونەری کوردی • یەکەم گۆرانی کە لە دەرگای هونەری پێ کردەوە گۆرانی (ڕۆیی بەجێی هێشتم)ە جگە لەوەی کە سەعیدی ماملێ دەنگی زۆر خۆش بووە •

ڕەحمانی براشی ئەوەندە دەنگ خۆش بووە ، دانشتوانی قەڵادزێ ئەوەی هاوسێی بوون و لە دوریش دەهاتن شەویان لەلای ڕۆژ کردوەتەوە (١) •

---

(١) ڕەحمانی ماملێ واتە مامی محمدی ماملێ ناوی ڕەحمان کوڕی عەلییە ، لەبەر هەندێ هۆی ڕۆژگارو باری نەگونجاوی ژیان لە مەهابادەوە هاتۆتە قەڵادزێ و تەمەنی خۆی لەوێ بەسەربردووە • کوڕو کچێکی هەیە ناویان (سەعیدو ئامینە) یە لە ساڵی ١٩٥٣ بولبولی گیانی لە قەفەسی ژیانیدا هەڵفڕیوەو لە گۆڕستانی قەڵادزێ بە خاك سپێرراوە •

موحەممەدی ماملێ لـــە سەردەمی ڕژێمی پاشایەتیدا چـەند جارێك بەندو دەستبەسەر کراوەو دوورخراوەتەوە •

ماملێ لە ساڵی ١٩٦٣دا هاتۆتە قەڵادزێو چەند ئاهەنگێکیشی گێڕاوە پاشان چووە بۆ شاری سلێمانیو سەرچنار لەوێش جـــەند ئاهەنگێکی تری گێڕاوە •

ماملێ زۆر ئاشنای خەلیلی سەددیقیو ڕەفیق چالاك بووە وە گۆرانییەکانی تایەر تۆفیقو عەلی مەردانو سەید عەلی ئەسـغەرو محمد عارفو ئەحسین تەهای زۆر بەدڵن •

لە هەڵبەستیشدا هەڵبەستەکانی (وەفاییو سلێمانی شـاوەڵەو مارف ئاغاو گۆرانو هەژارو هێمن)ی لا پەســەندەو لـــە زۆر گۆرانیدا بەکاری هێناون •

ماملێ ئاێستا زیاتر لە ٧٠٠ گۆرانی هەیە •

هەواڵنامەی کتێب

کاری هونەری

نووسین هەستێکە نوسەر بەهۆی نوکی خامەوە ئەیخاتە سەر پەڕەی دەفتەر بۆ دامرکاندنەوەی ئەو کەفوکوڵەی پێی مەستە جا چ لەبارەی فۆلکلۆرو ئەدەبی گەلەکەیەوە یان لەبارەی داهێنانەوە •

لێرە گۆرانیش هۆیەکە گۆرانیبێژ بەو هەستو بیرەی کە پێی مەستەو لە مێشکیدا بەنگی خواردۆتەوە ، بە ئاوازێکی گونجاو، تێیرا هەڵدەداتێو دەیخاتە بۆشایی گەردوونەوەو بەرگوێی گوێگرانو دەریدەبڕێت •

مامڵێی هونەرمەند لەو مەیدانی دەربڕینەدا بە یەکێك لە شۆڕەسوارانی کاروانی هونەری ئاوازو ، بە ئەستێرەیەکی گەشی ئاسمانی ئەدەبو فۆلکلۆرو بە یەك لە گۆیەندەو لێهاتوو بیروورده‌کانی کورد دادەنرێت ، کە ئەسپی خۆی تاوداوەو بەهۆی ئەو دەنگە زوڵاڵو ڕەسەنەیەوە مرۆڤ ئەباتە دنیایەکی ترەوە •

مامڵێ بووە بە یەکێك لە پێشڕەوانی پێشەنگی گۆرانی بێژانو هونەرمەندان کە کوورەی گەشاندنەوەی هونەری کوردییان دەمداوە ، تا ئەدەبی گەلی کوردیش بگاتە ئەدەبی وولاتە پێش کەوتووەکانو لە کاروانی بەرەوپێشچوون بەجێنەمێنێت لەگەڵ ئەوەشدا چمکێك لە دابو نەریتی کوردی لای نەداوەو

هەمیشە پەیڕەوی ڕەسەنایەتی ئاوازو هونەری کوردی کردووەو تامو چێژی هەموو گۆرانییەکانی لە بۆتەی ڕۆژگاری کورددا هەڵهێنجاوە .

ماملێ لە هونەرەکەیدا قوتابخانەیەکی تایبەتی هەیەو بەهۆی تاڵە ژێیەکانی قورگییەوە توانیویەتی زۆر لەو بەرهەمە کوردییە فۆلکلۆرییانە لە وونبوونو لافاوی لەناوچون رزگار بکاتو بیانکات بە زنجیرەیەکی تۆمارکراو لە بەرگوێی ئەدەب دۆستانو گوێگرانو زۆرپاکو پوختو بەتام ژیاندونییەوەو خستونییەوە پاڵ گەنجینەی ئەدەبو هونەری کوردی

ماملێ زۆر لە دابو نەریتی کوردی بە شێوە فلیمێکی سینەمایی دەخاتە بەرچاوی گوێگری کورد . هەر کوردێک گوێ لە گۆرانییەکانی بگرێ ئەم ڕاستییەی بۆ ڕووندەبێتەوەو ئەو نەخشەیەی دێتە پێشچاو کە ماملێ بۆ ڕوونکردنەوەی کەلەپوری نەتەوەیی کێشاویەتی ..

هەندێجار گوێمان لە گۆرانی ماملێ دەبێ کە گۆرانی هونەرمەندێکیترە ووتوویەتییەوە ، ئەمەش ئەوە ناگەیەنێت کە لاسایی کردبێتەوەو دەقاودەق ووشەو ئاوازی ئەوی بەکارهێنابێتەوە بەڵکە بەپێی توانای خۆی هەستو بیری تازەی بەکارهێناوەو جوانکاری لە گۆرانییە کۆنەکەدا کردووە . ئەمەش کاری خراپ ناکاتە سەر نرخی گۆرانییەکە یان مەقامەکە بەڵکە بەپێچەوانەوە

بەپێزتری ئەکا ، چونکە دەریای هونەر بێسنوورو پانو بەرینەو هەموو کەس بۆی هەیە خۆی تێباوێتو بنچینەی ئەدەب بەهێزتر بکاتو هەستی خۆی تێدا دەرببڕێت بەمەرجێك ئەو دەربڕینە سنور نەشکێنێو پلەیەکیش بۆ ڕۆژگارو دەروونی جەماوەر دابنێت •

ماملێ لەوڕووەوە هەنگاو بەهەنگاو چاوی گێراوەتەوە سەر لاپەڕەی مێژووی ڕۆژگاری گەلی کورد • بۆنموونە لە گۆرانی زەمانەدا دەڵێت :

زەمانە گوڵێکی دامێ لێی ستاندم
بۆنم پێوە نەکرد لێی هەڵپساندم

ڕیشەی جەرگمو دڵم بوو ئەو گوڵەی من
فەلەك زۆر بێوەفا بوو لێی ستاندم

شایی شینم تێکەڵ بوو ئەی گوڵی من
بەهارە پەڕپەڕە ژاکا گوڵی من

بە دەنگێکی بەرز هاواردەکاتو سکاڵایەکی زۆر بەگەرمی لە ڕۆژگار دەکات چونکە یەکێك لە هەرە دۆستەکانو دڵسۆزی گەلی کوردی لەدەست داوە کە پێشەوایە بەدەستی کۆنەپەرستان لە ژیانی دنیایی بێبەش کراو مافی پێشێل کرا •

وادیارە مامڵێ بەدەستی دڵدارەکەیەوە زۆر ئەشکەنجەی کێشاوەو دڵبریندارە • لە گۆرانییەکدا هاوار دەکاتو دەڵێت :

دوو ڕەشی هیلالی کەوتووتە ژێر پەرچەمێ
سووچی چادرەکەت لادە با مانگ بێتەدەر لە تەمێ

چاوت ئەستێرەی ڕۆژێ دەگەڵ مانگێ دەگەڕێ
برینانم دەرمان کەن بە دەستی نیلوفەڕێ

باسی ئەو دوو برۆ ڕەشەی یارەکەی دەکاتو کەوانی دوو برۆکەی داناوە بە مانگی یەکشەوە کە خەڵك دەس لەسەرچاو بەووردی بۆی دەڕوانن • ئەویش لێرەدا تەماشای دوو برۆی یارەکەی دەکاتو داوا لە یارەکەی دەکات کە سوچی چارەشێوەکەی لادا بۆئەوەی ئەویش مانگی یەکشەوەی خۆی ببینێتو ئەو زامو برینانەی کە دەروونیان پێکاوە بساڕێژ بنو پەرێشانیو سوتاوی خۆی بیربچێتەوە •

مامڵێ دیمەنی کوردستانی زۆر لا جوانو دڵگیرە بەتایبەتی بەهارانو لەوکاتەی کە بێری دەچن بۆ مەڕدۆشین یان خەڵك بارگەو بارخانەی تێك دەنێو دەچن بۆ کوێستان ئەمیش لە گۆرانی بازی بێرییان دا کە دەڵێت :

بازی بێریان دوورەڕێیە
بێری دێن شیرمەشکیان پێیە

خۆم ڕاوەستام لەسەر ڕێیە
بازی بێریان چێرو چێوە

بێری دێن گوارەیان زێوە
تەشی دەڕێسن بەڕێوە

بازی بێریان لە دەرئاوان
لەناو گیابەندو گیاخاوان

نەخشەیەکی وەها ڕێكو جوانو دڵکێشی بۆ کێشاوە کە شایستەی ئەوەیە قەت لە بەرچاوی نەخەینو هەمیشە وەیادگارێك تەماشای بکەین چونکە دابو نەریتی کوردی تێدا دیاری کردووە •

هەواڵنامەی کتێب

پەسەند

لە ڕابردوویەکی نزیکدا لە ماوەیەکی زۆر کورتدا جارجار دەچوومە لای هاوڕێیەك لەگەڵ ئەو هاوڕێیە زۆرجار باسی ئەدەبو هونەرو وێژەی کوردیمان دەکردو کاتی خۆمان بە قسەی خۆش بەڕێ دەکرد ، خۆمان دەخزاندە جیهانێکی ترەوە جیهانی ئەدەبو زانیاری یەکترمان هاندەداو باسی زۆر لە زانایان لەسەر لێومان گوزەری دەکردەهەر لەو ووتەو وێژانەدا بووین ووتم پێی لەراستیدا ژیانی گەلی کوردەان کانگای هەڵهێنجانی هەموو کەرەسەیەکی ئەدەبو هونەرو وێژەی کوردییە تۆ لەتواناتدا هەیە گەر تۆزێك ئارەق برێژیو خۆ ماندوو بکەی شەونخونی بچێژی ئەستێرەی گەشت لە ئاسمانی ئەدەبی کوردی بێگەردا دەدرەوشێتەوە • یەکێکی لەو سەدان کەسانەی کە چەژەی ئەدەبیان هەیە حەزدەکەن کە نوکی خامەیان بخەنە ناو شەپۆلی چیرۆكو پەخشانو ئەدەبو هونەری کوردی •

ئەویش ووتی بەنیازم کە ژیانو کاری هونەری مامڵێ کۆبکەمەوەو بیخەمە بەردەستی گوێگرانی گەلی کورد • پێت چۆنە ؟ منیش زۆر پێ خۆشحاڵ بوومو پەسەندم کرد لەسەر ئەم کارەو جێبەجێ کردنی •

حمید احمد عبدالفتاح

قەلادزێ – ١٩٨٣/٢/٢٤

ئـەرێ هـات

وەرن جەرگم هەڵدڕن بە دەبانو کوشتەری
چەند جێ ژوانم لەگەڵ کرد بەرپەنجەرەو دوودەری
ئێستا لێم بووە بە ناشی دەڵێ برادەر کوێندەری
ئەرێ هات دیسان هات عەزیزم ئەو ڕوحی شیرینم هات
حوکمی حاکم خۆشترە یا مەرگی مفاجات
حەزدەکەم لە کنت بمرم یان بە سەعات نەڕۆم لە لات
دەڵێن میوانە لێو ئاڵ نایەڵم ئەوشەو بڕوات

بۆم بانگ کەنە شەماڵی دەمێك دێو دەمێك نایە
زولفت ڕەشە ڕێحانە سینگت کارگی کەمایە
خۆ منیش وەکو مەجنونێ نەماوم بۆ لەیلایە
ئەرێ هات دیسان هات عەزیزم ئەو ڕوحی شیرینم هات
دەبەر ئەو سینگەی دەمرم بۆتە تەختی تەشکیلات
تاکسی‌یەکی بە کرێ دەگرم مسافیرم بۆ مهاباد
دەڵێن میوانە لێو ئاڵ نایەڵم ئەوشۆ بڕوات

سلاو لە بەژنێ باریك بینایی هەردوو چاوم
خۆ من بە دەستی یارێ دیلو ئەسیر کراوم
خودا بۆ خۆی دەیزانێ دە عیشقتدا سووتاوم
ئەرێ هات دیسان هات عەزیزم ئەو ڕوحی شیرینم هات

حوکمی حاکم خۆشترە یا مەرگی مفاجات
حەز دەکەم لە کنت بمرم یان بە سەعات نەڕۆم لەلات
دەڵێن میوانە لێوئاڵ نایەڵم ئەوشۆ بڕوات

دەردێکیوای داومەتێ کافر حالم نەبینێ
گەلی دۆستو برادەران بۆم بگێرن گەرمەشینێ
دەڵێن لێرە نەماوە چوە بۆ چینو ماچینێ

ئەرێ هات دیسان هات عەزیزم ئەو ڕوحی شیرینم هات
دەبەر ئەو سینگەی دەمرم بۆتە تەختی تەشکیلات
تاکسێ کی بەکرێ دەگرم مسافیرم بۆ مهاباد
دەڵێن میوانە لێو ئاڵ نایەڵم ئەوشۆ بڕوات

هەم نارنجەو هەم سێوە هاوار یا شێخی کرێوە
غەمو مەراقی یارێ ئیشکی کردووم بە بێوە
ڕەبی نەبارێ باران تاقە گوڵەکەم بەڕێوە
ئەرێ هات دیسان هات عەزیزم ئەو ڕوحی شیرینم هات
دەبەر ئەو سینگەی دەمرم بۆتە تەختی تەشکیلات
تاکسێ کی بەکرێ دەگرم مسافیرم بۆ مهاباد
دەڵێن میوانە لیو ئاڵ نایەڵم ئەوشۆ بڕوات

بۆچ منت ناوێ

چاوم پڕ خوێنە دەکوڵێ هەناوم
چەندە بێ‌ڕوحمی من بۆت نەماوم
بۆ ئەمنت ناوێ بۆچی منت ناوێ
خۆ من بە بێ تۆ هەڵناکەم تاوێ

دەنگم نایگاتێ دیوارمان بەینە
کەسمان تێناگا لەو کەین و بەینە
بۆ ئەمنت ناوێ بۆچی منت ناوێ
خۆ من یە بێ تۆ هەڵناکەم ناوێ

هەواڵنامەی کتێب

چـاوی جـوان

زوڵفی با دەیشەکێنێ (گیانە) لەبن بیدا نووستووە
ڕۆژی جـارێك دەسرۆکـەی بە ئەسرینێ تـــەڕ کردووە
چاوی جوانو لێـوی ئاڵت ئەمنی کوشتووە فاتمــە
مایەی ژینو هەستو نیستم مەزهەری ئاواتمە
هەمدەمو هەموەقتو سەعاتو کاتمـــە

تاریکایێ شەوێ (گیانە) لادە لـــە گۆشەی چاوەکانت
بەس تومری من بە با دە (گیانە) بە غەمزەی چاوەکانت
خودا بۆخۆی دەیزانێ (گیانە) نەماوم لەتاوانت
چاوی کاڵو لێوی ئاڵت ئەمنی کوشتوە فاتمـــە
مایەی ژینو هەستو نیستم مەزهەری ئاواتمـــە
هەمدەمو هەموەقتو سەعاتو کاتمـــە

دەستێکم دە دەستی یار دا با جارچی جاڕدا لـــە شاردا
سبحەینێ سەرلەبەیانی یار گەشتێکی لـــە شـــار دا
لەمن هەروەك ڕۆژ عـــەیانە بەڵێنێ بە کـــەس نادا
چاوی جوانو لێـوی ئاڵت ئەمنی کوشتوە فاتمە
مایەی ژینو هەستو نیستم مەزهەری ئاواتمە
هەمدەمو هەموەقتو سەعاتو کاتمـــە

گۆڵوانە سوور

ووتنی : مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

ئەی یارێ یارێ یارێ لە دمی شەکر دەبارێ
بای شەماڵ بیکاتەوە گۆشەی دەرکی حەسارێ
چاوەڕوانی یارەکەم تاوێکی بێتە خوارێ
بەڵکو کەمێك ببینم گۆشەیەکی چاوی یارێ
کۆڵوانە سوور تۆبە بێ ، چارۆکە سوور تۆبە بێ
من ئەو یارەم خۆش‌دەوێ فێری تەڵەو هۆبە بێ

لەسەر باڵای بەرزی تۆ ئیعدامم بۆ سادر بێ
چەند ساڵان شێتی تۆ بووم بە بێ هەقو بێ کرێ
مدەتێ لەوەی پێشتر پەیمانمان بەست لە دەرێ
نە عەهدو نە پەیمانت قەد قەد نابەیە سەرێ
سیلەی ڕوحمت بۆم بزوێ با خودای من نەت‌گرێ
کۆڵوانە سوور تۆبە بێ ، چارۆکە سوور تۆبە بێ
من ئەو یارەم خۆش‌دەوێ فێری تەڵەو هۆبە بێ

زۆر کەس نەمامی چەقاند نەی‌خوارد لە داری بەرێ
خەڵفی داری من شین بوو هاتبوو بگاتە بەرێ
فەرمووت ئێستێکی بگرە شەرتی خۆم دەبمە سەرێ
وەرە دەرکی دەروازەی بۆ دانیشتوی لەسەرێ
کۆڵوانە سوور تۆبە بێ ، چارۆکە سوور تۆبە بێ
لەسەر بەژنێ باریکت ئیعدامم بۆ سادر بێ

سەر لەسەر ڕانی

زۆرم حەول لەدوا دا
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

بێوەفا بووی نەمزانی
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

شەوو شەوگارم شەق کرد
سەر لەسەر ڕانی تاکوبەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

لەناو سینگ و مەمکانی
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

کەڵەگەتێ نابینم
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

ماڵپەڕی کتێب

هەناوم بۆی نەماوە
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازدنینێ

دەڵێن شووی کردووە یەمین
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازدنینێ

دیارە وەفای نەماوە
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

عاشقو ماڵوێران بووم
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

بە برسێتی خۆم نەزانی
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

با بڕوا بەنەعلەت بێ
سەر لەسەر ڕانی تاکو بەیانی
بوومە میوانی نازەنینێ

هەواڵنامەی کتێب

دۆستی نامیهرەبانی
ســـەر لەسەر ڕانی تاكو بەیانی
بوومـــە میوانی نازەنینێ

یار بۆ من بێوەفا بووی
ســـەر لەسەر ڕانی تاكوبەیانی
بوومـــە میوانی نازەنینێ

تازە ناكـــەم دڵداری
ســـەر لەسەر ڕانی تاكو بەیانی
بوومـــە میوانی نازەنینێ

شـــەرتە دەچمـــە بیابانی
ســـەر لەسەر ڕانی تاكو بەیانی
بوومـــە میوانی نازەنینێ

نامێنمەوە لـــە شاری
ســـەر لەســـەر ڕانی تاكوبەیانی
بوومـــە میوانی نازەنینێ

هەولنامەی كتێب

مـەڵێن دڵ

مەڵێن دڵ پارچـــە گۆشتێکی بەخوێنە
پەنای گرتووە لـــە بن دیواری سینە
مژۆڵی تیری تیژی نازەنینـــە
بە دڵ دێنێ لە ســەد جێگا برینە
بە نۆش‌دارو عیلاجی ئـەو برینە
لەکوێ سارێژ دەبێ یا دەکرێ پێنـە
برینی جەرگی مـــن زامی ئەوینـــە

ئەگـەر ئەستێ گەیشتە تاجی دینێ
مەمیش کوژرا بە تیری تیژی زینێ
ئەگەر خوسرەو لـــە باوەش دەگرێ شیرین
بەڵام فەرهـــاد فیدای کرد گیانی شیرین
بـــە نۆش‌دارو عیلاجی ئـــەو برینـــە
لەکوێ سارێژ دەبێ یا دەکرێ پێنـــە
برینی جەرگی من زامی ئەوینـــە

لەبەرچی بوومـــە پیری شێخی سەنعان
لەبۆ چـــاو کاڵێ چوومـــە بەربەرازان
ئەدی مەجنوون لەبەرچی کـــەوتە کێوی
فیـــدای لەیلێ بوو خزم و خێڵ و خێوی

بە نۆشدارو عیلاجی ئەو برینە
لەکوێ سارێژ دەبێ یا دەکرێ پینە
برینی جەرگی من زامی ئەوینە

ئەدی بۆ شەم دەسووتێنێ پەپوولەی
ئەدی بۆ کەس نییە وەربگرێ تۆلەی
لە عیشقی شەم پەپوولە هەڵپرووزا
بە سووتانی پەپوولەی شەم دەلەرزا
بە نۆشدارو عیلاجی ئەو برینە
لەکوێ سارێژ دەبێ یا دەکرێ پینە
برینی جەرگی من زامی ئەوینە

لەبەرچی ڕۆژو شەو بولبول دەناڵێ
لە عیشقی گوڵ پەرو پۆی دادەماڵێ
وەرە تۆ بێوەفایی گوڵ ببینە
بە بولبول ناڵێ بەسیە ئەو گرینە
بە نۆشدارو عیلاجی ئەو برینە
لەکوێ سارێژ دەبێ یا دەکرێ پینە
برینی جەرگی من زامی ئەوینە

ئایشیلێ نازەنینێ

ووتنی : ماملێ
هەواو هۆنراوە : فۆلکلۆر

دیسان دەردان سەر لێدام
خەم بەسەرمدا باری
هەڵناکەی لە دێهاتی
دەڕۆم دەتبەم بۆ شاری
کیژە کوردەی موکریان
چەندە ناسکو نازداری
ئایشیلێ نازدنینێ
کورتە باڵای لێو نەخشینێ
بەچی ئەمنی کوشتووە
بە قاقای پێکەنینێ
وەختێ دێو ڕادەبرێ
سەلا لەوەی نابینێ

نەخۆشو پەرێشانم
ئازار نییە دەردی تۆیە
ڕوو لە هەر جێیەک دەکەم
تەعریفی جوانی تۆیە

یارم وەک مانگی چواردە
هات گەیی‌یە سەر ئاسۆیە
ئایشیلێ نازەنینێ
کورتە باڵای نەخشینێ
بە چی ئەمنی کوشتووە
بە قاقای پێکەنینێ

کەس نی‌یە بینێرمە کن یار
بۆ باس و بۆ خەبەرێ
هەرکەس ئەتۆی لە من کرد
با وەک ئەمنی بەسەرێ
سەرو ماڵم دەفرۆشم
بۆ دوو چاوی دولبەرێ
ئایشیلێ نازەنینێ
کورتە باڵای لێو نەخشینێ
بە چی ئەمنی کوشتووە
بە قاقای پێکەنینێ

سی شەوەی ڕەمەزانێ
فەرزە لەسەر ئۆممەتێ
لە دنیایە بۆم نەبی

هەواڵنامەی کتێب

چیت لێ بـــکەم لە قیامەتێ
سینگ کاغەزی مەرجانێ
مـــەلا لێی‌دەدا خـــەتێ
ئایشیلێ نازەنینێ
کورتە بالآی لێو نەخشینێ
بەچی ئەمنی کوشتووە
بە قاقای پێکەنینێ

هەواڵنامەی کتێب

مەجنون

ووتنی : ماملێ

مەجنون لەبەرچی وادەکەی
مەقسودو دەردی تۆ چی‌یە
بۆ چوویە شاخو کێوو کەژ
کارت هەمیشە زاری‌یە
سەد کیژی جوانتر لێرە هەن
گەر مەتلەبی تۆ جوانی‌یە
شەیدا مەبە زاری مەکە
دنیا سەراسەر فانی‌یە

دەردی عیشق نازانی تۆ
دەردی عیشق گەورەو گرانە
مەیدانی عیشق‌و عاشقی
سووتان‌و گریان‌و فغانە

مەجنون لە لەیلا دوورکەوە
سەد کیژی شیرین‌تر هەیە
چاو بازو گەردن کێل‌و جوان
روح سووک‌و دلگرتر هەیە

هەواڵنامەی کتێب

بێهوده خۆت ریسوا مەکـــە
مەقسوودی لەیلا تەفرەیە
جوانی نی‌یە ئەی بێخەبەر
تەکبیری تۆ بێبەهرەیە

دیوانە نیم مـــن عاشقم
هـــا بەو دڵـــەی من لەیلا بینە
دەرمانی دەردم چارە کەن
نێوی دڵم پاکی برینـــە

نوری عیشق نابیندرێ
هەروەك ڕوحی پەروانەیە
هەرکەس کـــە ئەهلی دڵ نەبێ
مەجنوونی بێ دێوانەیە
عاشق بە دڵ عاشق نەبێ
سوتانی بێ ئەفسانەیە
مـــەردانی رێـــگای عاشقی
ســـەر دادەنێن مەردانەیە

عاشق هـــەتا ســـەر دانەنێ
ناگـــاتە ڕێی ئاوی حەیاتێ
مەردی دەوێ ســـەر دابنێ
مەستانە بۆ ڕێـــگای نەهاتێ

ژوانی تـــازه

ووتنی : ماملـێ

یار هاتە خوارێ بە شۆخی توشی بوو لـــەو رێبازە
قەولی ژوانێ‌ی لەگەڵ گرتم لێم تەڵـەب کرد ئیجازە
فەرمووی کاتی نیوەشەوێ وەرە جێ‌ژوانی تازە
بۆچ نەهاتی بابان وێران هـــەتا کەنـگێ ئەو نازە

گەر ژوانەکەت سـەری نەگرت هــەر دووربەدوور لـە دەرکێ
زەردێکت بێتە ســـەر لێوان با کوڵی دڵم دامرکێ

عاقڵی بردووم ، شێتی کردووم ، شێواندومی ئەو یارە
قەولمان‌دا لەگەڵ یارێ گاڵتەی پێ کردم دیارە
چـــاوم خێل بوو لاقم شل بوو سیس بووم لــەو بن دیوارە
بەختت سوتێ بابان وێران ئەوەش قەول‌و قەرارە

گەر ژوانەکەت سەری‌نەگرت هـــەر دووربەدوور لە دەرکێ
زەردێکت بێتە سەر لێـوان با کوڵی دڵم دامرکێ

ئاقڵی بردووم ، شێتی کردووم ، شێواندومی ئەو یارە
قەولمان‌دا لەگەڵ یارێ گاڵتەی پێ کردم دیارە

ئاقڵی بردووم ، شێتی کردوم ، شێواندومی ئەو جوانە
قەولی دامێ بێتە ژوانێ بە زیاد نەبێ ئەو ژوانە
چاووم خێڵ خێڵ بوو ، لاقم شل‌بوو ، شەو بەسەرچوو بەیانە
بەختت سوتێ بابان وێران ئەوەش عەهدو پەیمانە

گەر ژوانەکەت سەری نەگرت هەر دووربەدوور لە دەرکێ
زەردێکت بێتە سەر لێوان با کوڵی دڵم دامرکێ

عەزیزم بەیانی

عەزیزم بەیانی کە گوڵ عەترێ دەڕێـژێ
کە بولبول دەناڵێ کە سۆفی دێتە نوێژێ

لە کونجی قەفەسدا بە سەد ناڵە دەخوێنم
هەناوم نەماوە لەبەرچی نایە شینم

لە هیجرانی ویسالت لە دەوری خەتو خاڵت
هەتا هـەم دەخوێنم دەناڵێـنم
هەتا نەوگوڵی خۆم وەدەست دێنم

خەزێمی گیان لەبەرچی نایە شینم
لەبەر چاوی جوانت لەبەر جەرگی بەخوێنم

گوڵو لالــە پشکوت دەور دەوری گوڵانە
گوڵی من دەپشکوێ بەهاری دوو دڵانە

کە بولبول دەناڵێ کوا گوڵی سورم
هەناوم نەماوە دەمێکە لە تۆ دوورم

دەڵێن ئەورۆ بەهارە بەهاری دوو دڵانە
کــە بولبول دەکا ڕازی دڵداری
دەگەڵ کۆنە یاری جەفاکاری

بەهارە عەزیزم بەهاری دوو دڵانە
کە بولبول دەخوێنێ لەســەر پەلکی گوڵانە

له باغی گوڵاندا هـــەر تۆی تاقە گوڵی من
لە باغی ویساڵت دەبێ خونچە بچێنم
لە هیجری ویساڵت بە سەدناڵە دەخوێنم
لە هیجری تۆ دەناڵم عەزیزی ڕوو بە خاڵم

دەکێشم بە دڵ ڕازی دڵداری
دەپێوم جیهانی جەفاکاری

دەبێ بڕێژم لەســـەر تۆ خوێنی سورم
برینم بە ئێشە دەمێکە لە تۆ دوورم

هەتا کەی بڕێژم سروشکی سوورو ئاڵم
کەژاڵی عەزیزم لە هیجری تۆ بناڵم

ئومێدم نەماوە مەگـــەر لوتفی ئیلاهی
کە خوێنم دەرێژم بە جورمی بێ گوناهی
وەرە ڕوحی ڕەوانم گوڵی بۆنخۆش و جوانم

بە بێ تۆ ژیانم نەبێ چاکـــە
ئومێدم بە دەرگایی بێ باکە

لەسەر تۆ دەڕێژم سروشکی سوورو ئاڵم
لە هیجری ویساڵت شەوو ڕۆژێ دەناڵم

دەنگی قوڵینگان دێ

عیشق بێچارەی کردووم سوتاوم لەوێدا
زولفت با دەیشەکێنێ بە کوێستانو بەوێدا
دەنگی بولبولو قومری دێ دە نیوەشەوێدا
دڵ بە لێو ئاڵێ بەندە بۆیە شێت بووە دەوێدا

کاغەز دەنوسم بۆ لەیلا بە دڵێکی پڕ بە خوێنەوە
دەنگی قوڵینگان دێ لـە هەوای دەڵێن کوێستانین دێنەوە

شـــەو داوەتیان تێکڕا دەکرد لالە بە داستان
چەند جوانو پاکو شیرینە کیژی کوردوستان

مەقـــام :

ڕەنگ زەردی خەزان خەتای پایزەن
ڕەنگ زەردییەکەی من دووری ئازیزەن

دەبا بسازێین لێم بۆچی زیز بووی
بە بێتەقسیری دامەن گیرم بووی

هەتا نەمردووم ماووم وەرە هێزی هەناوم
لە نەخۆشخانە کەوتووم چاوم وا لە مۆلەق وەستاون

بۆم بانــگی دکتۆری کەن دەمرم بەعاستەم ماوم
خودا بۆ خۆی دەیزانی کـــە تۆی بینایی چـــاوم

کاغەز دەنوسم بۆ لەیلا بە دڵێکی پڕ بەخوێنەوە
دەنــگی قوڵنگان دێ لە هەوای دەڵێن کوێستانین دێنەوە

شـــەو داوەتیان تێکڕا دەکرد لالە بە داستان
چەند جوانو پاکو شیرینە کیژی کوردوستان

کراس زەردێ

ووتنی : ماملێ

هەواو هۆنراوە : فۆلکلۆر

عەقڵو دین دەرچووە لـــە دەستم
مبتەلای دوو چاوی مەستم
تۆ بتی من دەتپەرستم
کراس زەردێم لێ ئاڵاوە

لێ ئاڵاوە ئاڵو ئا بێ
شەرمەندەی دەرگـــای خودای بێ
ســـەر هەڵێنە بێ بەڵا بێ
دەڵێم بمدەیە ماچێك
بە ناز کوڵمەی دێنێ ڕابێ

بەو قورئانەی لەسەر دەستم
لەت لەت کرێم لەســـەر پۆستم
نائێم مەیلی کێژنە دۆستم
کراس زەردێم لێ ئاڵاوە

شەماڵ وەرە گزەی جەرگم
خواردنم خوێناو پەلاس بەرگم
کراس زەردێم لێ ئاڵاوە

لێ ئاڵاوە کەسكو شینە
کوشتومی کافرەی دوو دینە
دەڵێم بمدەیە ماچێك
لێم بووە بە کۆلکە زێرینە

بۆ دەگری

با لێنێن پێش باران خێل دێن لە زینوێ شێخی
کێژ گەراوە دوای باران بەرموران وەخۆی دێخی
تەلەبێ دەکەم لە خودای لەکن چادری‌مەی بێخی
بۆ دەگری بۆ دەگری یارم گرِوم لێ دەگری
کراسی مارۆم بۆ کرِیوە گرِوی گرتووە بۆ هەوری

با لێنێن پێش‌باران هەواری مە لەکوێیە
کێژ گەراوە دوای باران بە سواری ماینی کێیە
دەڵێ ماچت نادەمێ دایك‌و باب چاویان لێیە
با وابێ با وابێ بۆ دەبێ تەوەلا بێ
زەردەخەندێکت بێتێ خۆ دنیا خەراپ نابێ

دەگەڵ خەم دەگوزەرێ گیانە وەخت‌و بێ‌وەختم
هەر دەرمانت نەکرد گیانە ئەو زامی سەختم
تا کەنگێ کز بێ گیانە ئەستێرەی بەختم
بۆ دەگری بۆ دەگری یارم گرِوم لێ دەگری
کراسی مارۆم بۆ کرِیوە گرِوی گرتوە بۆ هەوری

لە یاری خۆم دڵمەندم لە خەڵکی وایە گێژم
سەودایەك لە سەری دام وەك بولبولان دەبێژم
لەبەر فکرو ئەندێشان وەبەر ناکەوێ نوێژم
بۆ دەگری بۆ دەگری یارم گرِوم لێ دەگری
کراسی مارۆم بۆ کرِیوە گرِوی گرتوە بۆ هەوری

چـاو مەسـتی

ووتنی : مامـلێ

دەچمـــە ســـەری سولتانی کاوڕێکی نێرم خێر بێ
هـــەتا دەچم‌و دێمەوە بەدکاران چاویان کوێر بێ

چـاو مەستی ئەرێ چـاو مەستی لە شەو ڕاوێت هەڵدەستی
قۆڵی نا ژێر سەرینم لێم دەشکاند بازنەی دەستی

دەردی گرانم دولبەرە حوکمێکی سەختم لەسەرە
دوێنێ قەبزێـکی ناردبوو فەرمووی قەرزت لەسەرە
ماڵێ بابم بێ‌روحمی سەودامان سەربەسەرە
چ لە خۆمدا شك‌نابەم فەرموو ئیمانم بەرە

چاو مەستی ئەرێ چاو مەستی لە شەو ڕاوێت هەڵدەستی
قۆڵی نا ژێر سەرینم لێم دەشکاند بازنەی دەستی

ڕاوەستا لەســەر بیرێ لەبەر دەسمال هەریرێ
چەندی خۆم مەجبور دەکرد دەستم بۆ هەڵناگیرێ

چاو مەستی ئەری چاو مەستی لە شەو ڕاوێت هەڵدەستی
قۆڵی نا ژێر سەرینم لێم دەشکاند بازنەی دەستی

سەرێکەو مەستی نازت دڵێکەو بۆت نەماوە
دڵم هەقی بەدەستە فتوای سەری داوە
حەوت ساڵان یاری من بووی بۆچیت نەکرد ماڵئاوا

چاو مەستی ئەری چاو مەستی هەنارە لەسەر دەستی
قۆڵی نا ژێرسەرینم لێم دەشکاند بازنەی دەستی

(٥)

چەند جوانە

چەند جوانە چەند جوانە گوڵی هەڵاڵە
ڕەنگ زەردە بۆ یاری دوور لــە ئاوەڵە
شەوانی شوانی شوانە
لە مانــگەشەو بڕوانە
شایی و هەڵپەرکێ سازکەن بۆ نازەنینێ
چەند جوانە چەند جوانە گوڵی شلێرێ
لەدووری ئاوەڵان شینێ دەگێرێ
شەوانی شوانی شوانە
لە مانگەشەو بڕوانە
شایی و هەڵپەرکێ سازکەن بۆ نازەنینێ
چەند جوانە چەند جوانە گوڵی گەزیزە
بەهارە غەمگینە دوور لە ئازیزە
شەوانی شوانی شوانە
لە مانگەشەو بڕوانە
شایی و هەڵپەرکێ سازکەن بۆ نازەنینێ
چەند جوانە چەند جوانە وەنەوشەی ڕەنگین
ڕەش پۆشە بۆ یاری داماو و غەمگین
شــەوانی شوانی شوانە
لــە مانگەشەو بڕوانە
شایی و هەڵپەرکێ سازکەن بۆ نازەنینێ

گرتمت بەستمت

سەبرو قەرارت بردم ، کەمشەرتیت لەگەڵ کردم
ئیتر وازم لێ بێنە ، جوانێ ، بەسیەتی مردم

گرتمت ، بەستمت ، کوشتمت ، سووتاندمت
بە زیندەی چاوەکانت لەژێر خاك چەقاندمت

هەم نارنجەو هەم سێوە ، هاوار یا شێخی کرێوە
غەمو مەراقی یارێ ئیشکی کردووم بەبێوە
یارەبی نەبارێ باران ، تاقە گوڵەکەم بەرێوە

گرتمت ، بەستمت ، کوشتمت ، سوتاندمت
بە زیندەی چاوەکانت لەژێر خاك چەقاندمت

لەنگۆ یار پەیدا نابێ ، پەیدا بێ وەفای نابێ
سەد سال خونچە بپشکوێ ، بێبولبول بەهار نابێ
چبکەم دڵ گرتوویەتی بە کەس تەوەلا نابێ

گرتمت بەستمت کوشتمت سووتاندمت
بە زیندەیچاوەکانت لەژێر خاك چەقاندمت

لەنگۆ یار پەیدا نابێ پەیدا بێ وەفای نابێ
سەد سال خونچە بپشکوێ بێبولبول بەهار نابێ
چبکەم دڵ گرتوویەتی بە کەس تەوەلا نابێ

ئەسمەران دولبەران

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلكلۆر

ئەسمەران دولبەران وەكۆبوون بۆ گوڵ چنین
یارەكەم دەگەڵیدایە بە قورئانی سەر پەڕ شین
پێنج فەرزەی نوێژم دوعایە خودایە بۆ یەك ببین

ڕاوەستا لەسەر بیرێ لەبەر دەسماڵ هەریرێ
چەندی خۆم مەجبور دەكرد دەستم بۆ هەڵناگیرێ
دەڵێم بمدەیە ماچێك جارێ دەكا تەكبیرێ

ئەسمەران دولبەران وەكۆبوون بۆ گوڵ چنین
یارەكەم دەگەڵیدایە بە قورئانی سەر پەڕ شین
پێنج فەرزەی نوێژم دوعایە خودایە بۆ یەك ببین

هەندە هەندی بەیانان دۆستو دوژمن زاهیر بوون
بە سۆزەی بای پایزان مەمكۆڵەی كیژان خڕ بوون
هەموو عاشق پێك شاد بوون بۆم لە مەلبەندی نەبوون
جێی جێژوانێو شەوڕاوێ لە منی ماڵوێران چۆڵ بوون

ئەسمەران دولبەران وەكۆبوون بۆ گوڵچنین
یارەكەم دەگەڵیدایە بە قورئانی سەر پەڕ شین
پێنج فەرزەی نوێژم دوعایە خودایە بۆ یەك ببین

ماڵی مەڕداران

وتنی : ماملێ

دوو ماڵن لـــە ڕۆخن
کیژیان جوانو شۆخن
مەمکیان سێوو کۆخن
وەی وەی لەبەر نازی تۆ
مەمکیـــان سـێوو کۆخن
لەبەر چـــاوی جوانی تۆ

دوو ماڵن بەرانبـەرن
کیژیان ڕەش ئەسمەرن
زۆر جوانو دولبەرن
ئەی وەی لەبەر نازی تۆ
زۆر جوانو دولبەرن
لەبەر چـــاوی جوانی تۆ

دوو ماڵن جیرانن
کیژیان خـــانو مانن
ڕێـگری جێ ژوانن
وەی وەی لەبەر نازی تۆ

رێگری جێ ژوانن
لەبەر چـــاوی جوانی تۆ

ماڵی دە مەڕداران
ڕۆین بۆ هـــەواران
لێمان دەبڕن یاران
وەی وەی لەبەر نازی تۆ
لێمان دەبڕن یاران
لەبەر چـــاوی جوانی تۆ

ڕەشماڵەی مەنگوڕان
لـــە دۆڵو لـــە خڕان
قاتلن بۆ کوڕان
وەی وەی لەبەر نازی تۆ
قاتلن بۆ کوڕان
لەبەر چاوی جوانی تۆ

کوڕە مەکە

ووتنی : مامای
هۆنراوە : فۆلکلۆر

کوڕە مەکـــە گرژە گرژێ
ئەو چۆڕە شیرەم لێ دەڕژێ
دایـــکم پێ‌بزانێ دەمکوژێ
ئارامی گیـــانم کوڕە مەکـــە
شیرەکەم لێ دەرژێ
هەتیو مەکـە پەنا دیوارە
کوڕە مەکە دایـــکم دیارە
هەتیو مەکـــە

خۆزگەم بە دوێنێ پارشێوێ
وێکڕا نوستین بە چارشێوێ
لێکیان‌کردین ماڵیان شێوێ
ئارامی گیانم کوڕە مەکـــە
شیرەکەم لێ دەڕژێ
هەتیو مەکە دایکم دەمکوژێ
کوڕە مەکـــە

وێڵی مەکانی بێستوونم
عاشقی گەنجی فەرەیدوونم
دەنێو عاشقاندا مەجنوونم

ئارامی گیانم هەتیو مەکە
شیرەکەم لێ دەرژێ
کوڕە مەکە دایکم دەمکوژێ
کوڕە مەکـــە

لە سابلاغێ وەدەرکەوتم
لە گوڵەزەردان وەسەرکەوتم
وەدوای کۆچی لەیلا کەوتم
ئارامی گیانم هەتیو مەکە
شیرەکەم لێ دەرژێ
کوڕە مەکە دایکم دەمکوژێ
کوڕە مەکـــە

ئەوشۆ نەبوو شەوێ دینێ
بە خەیاڵ چوومە مەدینێ
خزمەت پەریزادەی چینێ
ئارامی گیانم کوڕە مەکە
شیرەکەم لێ دەرژێ
هەتیو مەکە دایکم دەمکوژێ
کوڕە مەکـــە
شیرەکەم لێ دەڕژێ

٧

کورتێ هات ڕابرد (١)

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر
هەوا : لە ئاوازی عەرەبی یە

باعیسی گەرمی گیانە بازاڕت من بووم
جەلای ئاوێنەی گیانە ڕوخسارت من بووم

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

من سکەم گیانە بەناو مەحبووبی لێدا
ڕەواجم بێدا گیانە بە شارو دێدا

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

بە بای هەناسەی گیانە ساردت دەسپێرم
ئاگری دڵمت گیانە لەدەور دەگێڕم

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

تەپەو دوکەڵی گیانە هەناسەت بەرز بێ
ناڵەت وەك ناڵەم گیانە بە تاوو لەرز بێ

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

کووتێ هات ڕابرد

ووتنی : مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر
هەوا : لە ئاوازی عەرەبییەوە

باعیسی گەرمی گیانە بازارت من بووم
جەلای ئاوێنەی گیانە ڕوخسارت من بووم

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

من سکەم گیانە بەناو مەحبووبی لێدا
ڕەواجم پێدا گیانە بە شارو دێدا

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

مەقـــام :

چەند شاران گەڕام چەند خاکەساری
بووم بە شوانەکەی هەق نادیاری

هەر گەر نەکەرۆ ڕوحمێ بە حالم
بە جەددت قەسەم وێرانە ماڵم

یاخوا غەریبان هیچ کوێیان نەیەشێ
چونکە کەسیان نییە نازیان بکێشێ

شەوان تا بە ڕۆژ گریان مەیلمن
یەکجار پەژارەی دووری لەیلمن

کورتێ هات رابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

تەپەو دو کەڵی گیانە هەناسەت بەرز بێ
ناڵەت وەك ناڵەم گیانە بە تاوو لەرز بێ

کورتێ هات ڕابرد کوێر بم نەمزانی
خەمی ئەویشم کەوتە سەرشانی

نەشمیل هەی نەشمیل

ووتنی : ماملێ
هەواو هۆنراوە : فۆلکلۆر

قەسەم بە ڕەحمانو ڕەحیم
هەتا لەو دنیایەی دەژیم
مەیلت نانێم یاری قەدیم
نەشمیل هەی نەشمیل نەشمیلانێ
دەم چوکەڵەی لێو قەیتانێ

مێو مراوی دە بۆڕن
بەسەر بەحراندا دەنۆڕن
کیژی ئێستا کەمشەرتن
هێجگار زوو قەولان دەگۆڕن
نەشمیل هەی نەشمیل نەشمیلانێ
دەم چوکەڵەی لێو قەیتانێ

چاوێك هەڵێنە تاوێك بڕوانە
دوو قۆڵی گۆشتن بۆ بازنە جوانە
نەشمیل هەی نەشمیل نەشمیلانێ
دەم چوکەڵەی لێو قەیتانێ

لە پلیکانان وەسەرکەوت
ڕیشوەی شەدەی وەبەرکەوت
لەخەفەتان نێوکم کەوت
نەشمیل هەی نەشمیل نەشمیلانی
دەم چووکەڵەی لێو قەیتانێ

دڵداری تازە

ووتنی : ماملێ
هەڵبەست غەریب پشدەری

ئەگەر دەمزانی جوانێ گیان خۆشەویستی تۆ
ئاوا دەبێتە نازەنین ڕازو تانو پۆ
وەرە ئەی باوانم ئەی عەزیزی گیانم
ئامان تۆی دەواو دەرمانم
خۆم نەدەخستە جوانێ گیان داوی دڵداریت
بە زەردەخەنەی نازەنین سەر لێوی درۆ
وەرە ئەی باوانم ئەی عەزیزی گیانم
ئامان تۆی دەواو دەرمانم

کە سووری دەستو جوانێ گیان پەنجەتم بینی
وامزانی خەنە نازەنین بەندان دەنوێنی
وەرە ئەی باوانم ئەی عەزیزی گیانم
ئامان تۆی دەواو دەرمانم
نەمزانی خوێنی نازەنین دڵی زامدارم
کە جوانی خۆتی ئازیزم پێ دەنەخشێنی
وەرە ئەی باوانم ئەی عەزیزی گیانم
ئامان تۆی دەواو دەرمانم

ئێستاش ماڵئاوا جوانێ گیان بەجێم بهێڵە
هەردەی ناسکی جوانێ گیان دڵم بکێڵە
وەرە ئەی باوانم ئەی عەزیزی گیانم
ئامان تۆی دەواو دەرمانم
ئێمە هاودەردی ئازیزم عیشقی یەکترین
منی کەساسو جوانێ گیان ئەو دڵە وێڵە
وەرە ئەی باوانم ئەی عەزیزی گیانم
ئامان تۆی دەواو دەرمانم

سەراسەر جەرگم

وتنی : ماملێ

ڕەبی ساقی شووشەت کون بێ
جامی دەستت سەرەوبن بێ
بەڵکو فایدێکت بۆ من بێ
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە
پەیکانە ، پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە
پەیمانە پەیمانە

دیسان شەو هات بۆ حاڵی من
بۆو دڵەی پڕ خەیاڵی من
گەڕەک نانوێ لە ناڵەی من
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە
پەیکانە ، پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە
پەیمانە ، پەیمانە

کەس نازانێ بۆ بێوازم
گیرۆدەی دەستی سەربازم

بەجێی هێشتوم ئاوات خوازم
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە
پەیکانە ، پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە
پەیمانە پەیمانە

قوربانت بم چاکی پیرێ
گەرەکێ مە بە قوڕێ گیرێ
شەیتان زۆرن دۆست ناگیرێ
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە
پەیکانە پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە
پەیمانە پەیمانە

دەنا کورتێ

دیسان شەو هات بۆ حاڵی من
بۆو دڵەی پڕ خەیاڵی من
گەڕەکێ نانوێ لە ناڵەی من
دەنا کورتێ چت لێ کردم

ڕووت ڕەش بێ دەگەڵ قەرارت
ئەما شەرتو وەفای یارت
یارەبی کوێر بێ سەبەب کارت
دەنا کورتێ چت لێ کردم

مارانگاز بووم ترسام لە حەی
لەناکاو دەستم برد بۆ بەی
باغەوان گازی کرد نەی کەی
دەنا کورتێ چت لێ کردم

هەرچەند فکرانی لێ دەکەم
ئەوسال ساڵم خەلاس ناکەم
دەڵێن لێم زیزە لەیلاکەم
دەنا کورتێ چت لێ کردم

یارم گەردن کێلە

شەماڵ هات بای بەهــــارە
پاماڵ دەکــــا پەژارە
تێکیان پێچا خێڵاتی
مەنزڵیان قەراغ شارە
لەنێو کیژی ئەو عێڵەی
دوو چاوی یارم دیارە

یارم هـــــــاتە نێوشاری
باردەکەن بۆ هـــەواری
تێکەڵ بوون لە قەندیلێ
عێلی سورچیو زوراری
کزو گردەنشینم
لەسوێی چاوی بەخوماری

یاری مـــــن گەردن کێلە
منداڵ کارەو جحێلە
قەولی پێــــدام ببینم
برێــــکم لێ لە فێڵە
وەك مانـــگی شەوی چاردە
دیارە لەنێو ئەو عێڵە

کەزی یەی وەکو ڕەشمارە
سینگی باخچەی هەنارە
گێلگێلەو دەسرەو شەدە
عالقەو دەرزیلەو گوارە
هەر لە یاری من جوانن
خوێن شیرینەو مندالْ کارە

کاتێ ڕۆیی بۆ کانی
چوومە سەیرێ چاوانی
دوور بوومەوە لە ئاوەدانی
تاق بووم لە ئاوەدانی
ئاوڕی داوە بۆ لام بێ
عەلامەی دایکی زانی

سەدبریا نەمدیبایە
تازە غەم بەکارنایە
حۆری بەهەشتیم دەنێ
دەگەڵ ماڵی دنیایە
هەردوو دنیام بێ دەدا
گەر چاوی یارێم بایە

دەســـماڵێ

ووتنی : ماملێ
هەواو هۆنراوە : فۆلکلۆر

بار بەستەی سەفەر ڕێــگام زۆر دوورەن
مەنزل بێپایان تۆشە زەروورەن
دەسماڵێو دەسماڵێ لێ لێ دەسماڵێ
بۆ دەسرە بادانێ دەچتەوە ماڵێ
لـــە ئامێزێی دەگرم بۆ من هیچ ناڵێ

وەرە هاوارم لەیلای گشت کەسم
مەیەڵە بەربێ دەستت لە دەسم
دەسماڵێو دەسماڵێ لێ لێ دەسماڵێ
بۆ دەسرە بادانێ دەچتـــەوە ماڵێ
لە ئامێزێی دەگرم بۆ من هیچ ناڵێ

ئەوشۆکە دیسان دەرون پڕ خەمەن
کاروانی خەمان لەلامان جەمەن
دەسماڵێو دەسماڵێ لێ لێ دەسماڵێ
بۆ دەسرە بادانێ دەچتەوە ماڵێ
لە ئامێزێی دەگرم بۆ من هیچ ناڵێ

لەتاو دووری تۆ دڵ بێقەرارەن
بینایی دیدەم لـــە خەو تەتارەن
دەسماڵێو دەسماڵێ لێ لێ دەسماڵێ
بۆ دەسرە بادانێ دەچتەوە ماڵێ
لە ئامێزێی دەگرم بۆ من هیچ ناڵێ

هیجری یــار

ووتنی : ماملــێ
هەوای : ماملێ

ئەی گوڵی ناکامڵم ئەی تاقە یارم
دەردی عیشقم کاری‌یە شێتو هەژارم
بێ‌وەفا تاکەی جەفا دڵ بێ‌قەرارم
هیجری یار هیجری یار دەردی گرانە
بە بێ خاڵی ڕوخت ماڵم وێرانە

شەربەتی عیشقو جەفا لائق بە خۆمە
پێت چی‌یە ئەو ئاگری پێی ڕەنجەڕۆمە
دڵنیاو بێ‌قەراری دوو چاوی تۆمە
هیجری یار هیجری یار دەردی گرانە
بە بێ خاڵی ڕوخت ماڵم وێرانە

عاشقی جەورو غەمان دەردی گرانە
تیری عیشقی ئەو گوڵەی دەردی بە جانە
بێ سەبەب تۆراوە لێم ئەو خونچە جوانە
هیجری یار هیجری یار دەردی گرانە
بەبێ خاڵی ڕوخت ماڵم وێرانە

کێ هەیە ئەوڕۆ بڵێ عاشقی چۆنە
شەربەتی عیشق و جەفا مەکتەبی کۆنە
یاری من سوورەگوڵە عەتری بەبۆنە
هیجری یار هیجری یار دەردی گرانە
بە بێ ڕوخت ماڵم وێرانە

بێقەرارم من لە سوێی جەمالی ماهت
شوعلەی ئەستێرەکەی نیوە نیگاهت
تاکەی ئەسیرو کز بم من وەبان ڕاهت
هیجری یار هیجری یار دەردی گرانە
بە بێ خاڵی ڕوخت ماڵم وێرانە

گوڵەکەم (١)

ووتنی : ماملێ
هۆنراوەی : وەفایی

گوڵەکەم دەڵێن ئەوا دێ هەموو وەختێ چاوە چاوم
ئەی خودا تۆ بڵێی وەهابێ بێتەوە ڕوونایی چـــاوم !؟

سەبەبی زوڵفی شێواوە حوسنی ڕوو مەددەدی پێ داوە
مـــن کەوا ڕۆژم بۆتـە شەو کە بە ڕۆژی ڕەش دامـــاوم

تا بزانن تۆ گوڵزاری ڕوستەی ســەری جۆیباری
بەخەندە هاتی بەخێربێی قەدەمت ســەر دوو چاوم

خوێنی مـــن بە گـەردنی زوڵفت بە ئیشارەی چاوەکانت
مـــن ئەگــەر شکاوە پشتم ، من ئەگەر جگەر بڕاوم

بە سەری خەدەنگی نازت جـگەری بڕیم چاوی بازت
بە ئومیدی نازێـکی ویم ئەگینا ئەمن نەماوم

ئەی شەماڵ ، ئەی شیفای نەساغان وەرە تۆ بی‌و خاڵی ڕووی یار
بە گوڵ‌و وەنەوشەی باغان بگەیێنە دوعاو سڵاوم

هەوری لە کۆڵ

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

بیسکە بە خاتر (جوانێ گیان) حەزرەتی موسا
گەر موسڵمانی (جوانێ گیان) تەفرەدان بەسە
هەوری لە کۆڵ ، بازنە لە قۆڵ
سینگ نەرمو نۆڵ
وەختە لە سوێت بمرم
ئەی بەری بەیانیان پێم خۆشە
لە باوەشت بگرم

کۆرپەی دڵەکەم (جوانێ گیان) گریەو زار دەکا
بۆ خۆت دەیزانی (جوانێ گیان) بۆ هاوار دەکا
هەوری لە کۆڵ ، بازنە لە قۆڵ
سینگ نەرمو نۆڵ
وەختە لە سوێت بمرم
ئەی بەری بەیانیان پێم خۆشە
لە باوەشت بگرم

ئاخ هەناسەی سەردم (ئەی هاوار) دە ماڵم گەڕێ
ئەو شادیەت بێ‌مەیل (یا ڕەبی) لێت وە شین گەڕێ
هەوری لە کزڵ ، بازنە لە قۆڵ
سینگ نەرم و نۆڵ
وەختــە لەسوێت بمرم
ئەی بەری بەیانیان پێم خۆشە
لـــە باوەشت بـگرم

موو ناپسێنم

وتنی : ماملێ
هۆنراوەی : هێمن

ئەمن دەمگوت لە دنیا تا بمێنم
لەبەر کەس ئەستەمە سەر دانەوێنم
کەچی ئێستا لە داوی بسکی تۆدا
گرفتارم گوڵم موو ناپسێنم
جوانێ گیـــان بۆ وات لێ کردم
بە قسەی خەڵکیت لەگەڵ کردم
یاخوا بەدکار بێ بە بردم
چ‌قسەی چاکت بۆ نەکردم

ژیانم پڕ لـــە ڕەنجەو نامرادی
بە هەلکەوتیش نەهاتم توشی شادی
دڵم هێند تەنگە هەر جێی تۆ دەبێو بەس
ئەتۆش مەحکوومی حەپسی ئینفیرادی
جوانێ گیان بۆ وات لێ کردم
بە قسەی خەڵکیت لەگەڵ کردم
یاخوا بەدکار بێ بە بردم
چ قسەی چاکت بۆ نەکردم

قەرار بوو بێی لەگەڵ خۆت شادی بێنی
نەهاتی گەرچی بێتدابووم بەڵێنی
لەناو کوردا نەبوو پەیمان شکاندن
لەکوێ فێربووی گوڵم پەیمان شکێنی
جوانێ گیان بۆ وات لێ کردم
بە قسەی خەڵکیت لەگەڵ کردم
یاخوا بەدکار بێ بە بردم
چ قسەی چاکت بۆ نەکردم

ئەگەرچی ڕۆیی قەت ناچی لە یادم
دەکەم یادت ، بە یادی تۆوە شادم
کە بارگەت بۆ هەوار تێکنا عەزیزم
شکا ئەستووندەکی تاوڵی مرادم
جوانێ گیان بۆ واتلێ کردم
بە قسەی خەڵکیت لەگەڵ کردم
یاخوا بەدکار بێ بە بردم
چ قسەی چاکت بۆ نەکردم

---

(١) تاریكوڕوون ـ هێمن ـ ١٩٧٤ لاپەڕ (١٢٩) ٠

سەوزە

ووتەی : مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

خەتای من نیە سەوزە گیان تۆ چاوت دێشێ
دایکی خۆت نیە سەوزە گیان نازت بکێشێ
سەوزە مەڕۆ سەوزە گیان سەوزەڵەی ماڵم
نەخۆش نەکەوی سەوزە گیان نەشکێنی باڵم
ڕەبی کافر بە حاڵم
چاوت ئەستێرە سەوزە گیان ڕوو لە کۆ دەکا
ئەو دڵەم وەسوەسەی سەوزە گیان باڵای تۆ دەکا
سەوزە مەڕۆ سەوزە گیان سەوزەڵەی ماڵم
خۆ من زوو زانیم سەوزە گیان تۆ بۆ من نابی
ئاخر ئای بێبەڵا بی
خودا دەیزانێ سەوزە گیان بۆ تۆ نەخۆشم
خەڵک بێغەمە سەوزە گیان من غەم دەفرۆشم
سەوزە مەڕۆ سەوزە گیان سەوزەڵەی منداڵ
لێو پەرەی کاغەز سەوزە گیان تازەت ڕشتووە خاڵ
ئاخر زوو بێرەوە ماڵ

زەمانـــە

زەمانە گوڵێکی دامێ لێی ستاندم
بۆنم پێوە نەکرد لێی هەڵپساندم
ڕیشەی جەرگ‌و دڵم بو ئەو گوڵەی من
فەلەک زۆر بێوەفا بوو لێی ستاندم

ئای گوڵەکەم ، وای گوڵەکەم ، بۆن‌خۆشەکەم
پاشی باڵاکەی تۆ دڵ بە کێ خۆش کەم

شایی‌و شینم تێکەڵ بوو ئەی گوڵی من
بەهارە پەڕپەڕە ژاکا گوڵی من

سەبەب‌کارت زەلیل‌و قوڕبەسەر بێ
شەوو ڕۆژ خواردنی خوێنی جگەر بێ

غەریب مابووم لە تارانێ بۆ وات کرد
ئەسیر مابووم لە زیندانێ بۆ وات کرد
لەبەر خاتری خۆشەویستت بۆ وات کرد
لەبەر تاقە براکەی خۆت بۆ وات کرد
ئای بۆ وات کرد ، وای بۆ وات کرد ، ئاخ بۆ وات کرد
بە دەستی خۆت ماڵی ئەمن‌و خۆت خەراپ کرد

ئای گوڵەکەم ، وای گوڵەکەم ، بۆنخۆشەکەم
پاشی باڵای تۆ دڵ بە کێ خۆش کەم

مەکەن مەنعی دوو چاوی بێ لــــە ئاوم
بە دەستی قەومو خوێش من دڵشکاوم
لــــە دنیــــادا بە مەرگت تاکو ماوم
خوێناو دێ لــــە دڵو جەرگ و هەناوم

ئای غەریبم ، وای غەریبم ، ئای غەریبم
سووتا جەرگم لە دەستم چوو حەبیبم

دریغا حەسرەتا ئەز زیندەگانی
نەچیدی گول زو گولزاری جەوانی
بەسەد حەسرەت بە زیری خاك ڕەستی
نەدیدی تەختو بەختی کامەرانی

ئای نەدیدەم ، وای نەدیدەم ، یاری جانم
خودا هافیز دیاری میهرەبانم

به زوڵفو ڕووخسار (١)

ووتنی : ماملـێ
هۆنراوەی : وەفایی

ئەرێ ئەی بە زوڵفو ڕوخسار صەنەمی چین ماهتابم
دەمەکەو خەندەکەو نیگاهت نمەکو مەزەی شەرابم
من لەبەر نیگاهت بمرم ، تۆ سەرو غەمزەکەی جەلابم
بلێ پێم گوڵەکەی بەهاری : لە تۆ تا بەکەی جودا بم
وەرەوە بە شەرتی جاران ، ڕۆژێ صەد جارت فیدا بم

بە وێرانەی دڵی شێواوم شیوەنو واوەیلایەو ڕۆڕۆ
ئاورێك بەربۆتە هەناوم دێتە دەر لە هەناسەم بۆسۆ
بوومە ئەفسانەی وولاتان : شار بە شار ، ماڵ بە ماڵ ، کۆ بە کۆ
خاڵی چاوت گۆشەی ئەبرۆ ، دوو دینیان کردم لەسەر تۆ
یا بمکە پیری مەیخانە ، یا موریدی خانەقا بم

عاشق وادەبێ بە هەموودەم : چاو پڕئاو ، دڵبڕاو ، مەحزون
پێی هەوا بشکێ ، پێی نەمێنێ غەیری هۆ لە دەروونو بیرون
خاکی ڕێی دولبەری وەبزانێ سورمەیە بۆ چاوی پڕ خوون
سەگەکەی ڕێبازی لەیلێ وەرە سەر دوو چاوی مەجنوون
دونیام ئەو ڕۆژە لێ ڕوونە خاکی بەرپێی ئاشنا بم

---

(١) دیوانی وەفایی – میرزا عەبدولڕەحیمی سابلاخی – ١٩٧٨ – لاپەڕە ٤٨ – ٤٩ .

هەر دەڕواو بەجێم دێڵێ

وتنی : مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

وەک بولبولان فەسڵی بەهار
شەوو ڕۆژو لەیلو نەهار
دەناڵێنم بۆ وەسڵی یار
هەر دەڕواو بەجێم دێڵێ

جەرگم لەتلەت کەن بە شیران
قوڵبەستم کەن بە زنجیران
دەچمە دیدەنی دەزگیران
هەر دەڕواو بەجێم دێڵێ

جەرگم لەتلەتی باڵاتە
خاڵێک وا لەسەر کوڵماتە
عالەمێ خودای بەتەماتە
هەر دەڕواو بەجێم دێڵێ

دەگوڵە دامێنی منو حاجەر
خاڵێ لەیلێم دێنە دەفتەر
هەر خاڵێکو دووسەد گەوهەر
هەر دەڕواو بەجێم دێڵێ

یادی بەخێر

ئەو گوڵەی مەشهووری گشت عالەم بوو کوا یادی بەخێر
مەیلی وی دەرمانی دەردی من بوو کوا یادی بەخێر
چۆن دەبێ فیکرت نەبێ تیرت لـــە جەرگم کاری یە
ئەودەمەی بوومە نیشانەی تیری تۆ یادی بەخێر
بای شەماڵ بیدا بە دەس ئەو دولبەرە هاوارم
مەڵحەمێکم بۆ بنێرێ بۆ دڵەکەی زامدارم

من کە سەیدی تیری سەیادم نەما سەیادی من
ئەودەمەی تیرت لە جەرگی من دەدا یادت بەخێر
ئەو کـــە دەیفەرموو وەفادارم بە شـەرتی عاشقی
چۆن لەیادم چێ کەلامو خەندەکەی یادی بەخێر
بای شەماڵ بیدا بە دەس ئەو دولبەرە هـــاوارم
مەڵحەمێکم بۆ بنێرێ بۆ دڵەکەی زامدارم

گــەر بە غەمزەی چاوی مەستی وەک موهیب شیرین کەلام
مەرهەمی دەردی برینداری دەکرد یادی بەخێر
چۆن بژیم بێ تۆ گوڵم ئەورۆ لـــە گوڵزارا نەبێ
گشت جیهان زیندانە بێ تۆ غەمزەکەت یادی بەخێر
بای شەماڵ بیدا بە دەس ئەو دولبەرە هـــاوارم
مەڵحەمێکم بۆ بنێرێ بۆ دڵەکـــەی زامدارم

ــن دەناڵێنم کــە بۆ لەیلا لە گوڵزارا نی‌یە
چـاوی مەستو خاڵـی لێـوی ئەو گوڵەم یادی بەخێر
چاوەکەم تاکەی وەکو مەجنوونی شەیدا ناڵەکەم
هــەر لەسەر شەرتی قەدیمم بێ‌وەفا یادت بەخێر
بای شەماڵ بیــدا بە دەس ئــەو دولبەرە هاوارم
مەڵحەمێکم بۆ بنێرێ بۆ دڵەکەی زامدارم

دولبەری ماه پەیکەری نازداری من وا چۆتە کوێ
پێی بڵێن با بێتەوە جانانی من یادی بەخێر
خۆش ئەدا شیرین لەقای چاو مەستی شۆخو شەنگەکەم
بێتەوەو بێنێتەوە سامانی من یادی بەخێر
بای شەماڵ بیدا بە دەس ئەو دولبەرە هاوارم
مەڵحەمێکم بۆ بنێرێ بۆ دڵەکەی زامدارم

غـەزەل

ووتنی : ماملـێ

هۆنراوەی : گابڕیل

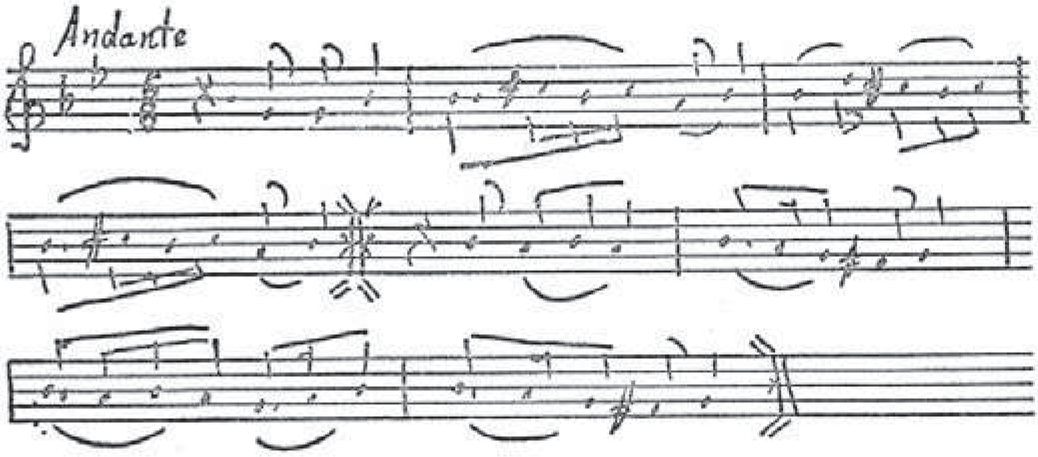

من دەڵێم : شاری دڵم باغو گوڵستانە دەچم
عەقڵ دەڵێ : (نا ، قەسەبە شۆرشی مەستانە ، نەچی)

من دەڵێم : نوختەیی ئەو ڕەوزەنی ئیمانە دەچم
ئەو دەڵێ : (نا ڕەشە ، جێ راوگەیی شەیتانە ، نەچی)

من دەڵێم : مەسکەنو ئارامگەیی جانانە دەچم
ئەو دەڵێ : (سەربەسەری تێکچووە ، وێرانە ، نەچی)

من دەڵێم : جێگەیی هەر شێتو جنوونانە دەچم
ئەو دەڵێ : (نا ، زەدەیی پەنجەیی پەریانە نەچی)

من دەڵێم : مەرکەزی ئەسواری حەریفانە دەچم
ئەو دەڵێ : (جێ تەمەعی چاوی حەسوودانە نەچی)

من دەڵێم : وەختی خەتەر مەئمەن‌و قەڵغانە دەچم
ئەو دەڵێ : (کون کونە ، جێگەی سەری پەیکانە ، نەچی)

لـــەم هەموو چوون‌و نەچوونە سەری سوڕما (کامیل)
من دەڵێم : جوانە بچم ، ئەو دەڵێ (وا جوانە ، نەچی)

---

(١) گۆڤاری رۆژی کوردستان ــ ژمارە (٣٣) تشرینی دووەمی (١٩٧٥) لاپەرە (٥١) .

بلوێری شـــوان

ئاوازو وتنی : ماملێ

هۆنراوەی : هێمن

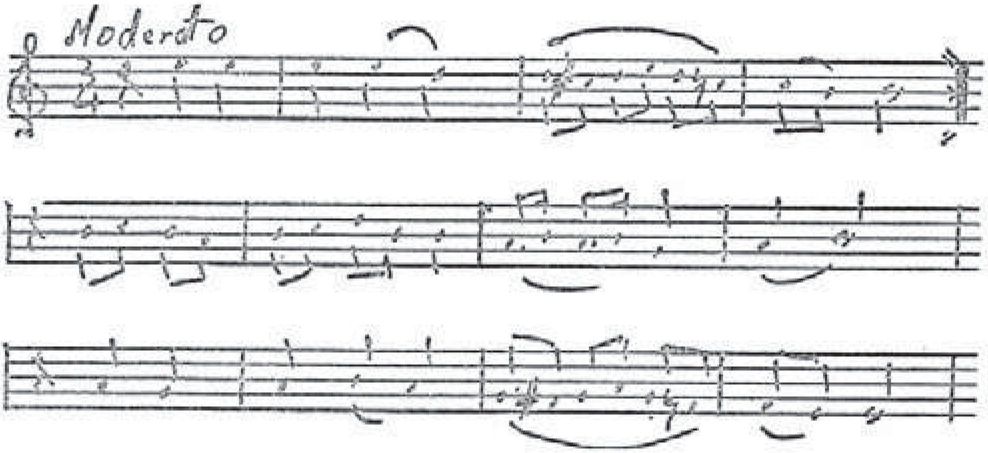

نیوەشەوە دنیا خامۆش
دێتـــە گوێم ئاهەنگێکی خۆش

ئاهەنگێکی گیان پەروەرە
شادی هێنە ، خەفەت بەرە

ئاهەنگێکی دڵنەوازە
تارە ؟ یۆلونە ؟ یا سازە ؟

نا ٥٥٥ نا ٥٥٥ ئاهەنگی بلوێرە
جا مەرە گوێی بۆ ڕادێرە

هەزار خۆزگەم بە خۆت شوانە
کــە بەو مانگەشەوە جوانە

دانیشتووی لــە ڕژدو هەڵدێر
پەنجە دەبزێوی لە بلوێر

دەگەڵ تەبیعەت هاودەمی
شادی ، بەکەیفی ، بێغەمی

ئاغاش بە نۆکــەر ناگری
وەک من لە داخا نامری

وەرە شوانە هــەموو شەوێ
نیوەشەوێ ، کاتێ خەوێ

لــەو کێوو نواڵە زەنوێرە
تێتوڕێنە لــەو بلوێرە

لەسەر ترووپکی ئەو کێوە
پەنجە لە بلوێر بزێوە

با کێوەکە دەنگدا تەوە
شاعیریش خــەو بیباتەوە

---

(١) تاریک و ڕوون ـ هێمن ـ ١٩٧٤ ـ لاپەڕە ـ ٨٩ ، ٩٠

سەد بریا یار لێرە بایە

دەروێش و خۆشخوان و ئاغایە
قوتابی و میرزا و مەلایە
هەموم ناردوونە تکایە
بەوشەرتەی بێیە ڕەزایە
بەو غەوسەی مال لە بەغدایە

غەمی عالەم بۆ من چاکە
یەخەی خۆم دەدڕم سەرپاکە
چونکە چاو جوان پێم‌دەڵێ کاکە
سەد بریا یار لێرە بایە

گوڵ پەیدابوون لە موکریان
خونچە پشکوت بە بای زریان
دەستەی عاشقان بۆی دەگریان
سەد بریا یار لێرە بایە

دوێنێ ڕۆیی بانگی هێشتم
پێم‌گوت بۆ ماچێک نەی‌هێشتم
شەڕابی مەرگی بێ چێشتم
سەد بریا یار لێرە بایە

کاڵێ لە دڵت مەگرە غەمێ
منـــدالم تازە دەگەمێ
گەورە بم ماچت دەدەمێ
دەبی‌یە خۆش‌بەختی‌یە عالەمێ
سەد بریا یار لێرە بایە

قوربانت بم چاکی پیرێ
گەڕەکێ مـــە بە قوڕێ گیرێ
شەیتان زۆرن دۆست ناگیرێ
سەد بریا یار لێرە بایە

ڕووت ڕەش بێ لەگەڵ قەرارت
ئەما شەرتو وەفای پارت
ڕەبی کوێر بێ سەبەبکارت
سەد بریا ئەو قسە ڕاست بایە

دیسان شەو هات بۆ حاڵی من
بۆو دڵـەی پرخەیاڵی من
گەڕەك نانوێ لە ناڵەی من
سەد بریا یار لێرە بایە

لەرزانــە

وووتنی : ماملــێ
هەواو هۆنراوە : فــۆلــکلۆر

نە دەردم وەکوو دەرددارانە
نە برینم وەکوو بریندارانە
ئەی وەی لەرزانە دەی دەی لەرزانە
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەیبەم بۆ بانە
ئاوێزانی بم لـــەو کەلی خانە

دەشتی پشت قەلاّ ڕازاوە بە گوڵ
ئارەق دەڕێژم زەنــگول بە زەنــگوڵ
هەر تۆم خۆش‌دەوێ بە گیانو بە دڵ
ئەی وەی لەرزانە دەی دەی لەرزانە
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەیبەم بۆ بانە
دوو قسەی پێ دەڵێم هەی بە مەحرەمانە

چاوت ئەستێرە هەی ڕوو لە کۆ دەکا
ئەو دڵەم وەسوەسەی هەی باڵای تۆ دەکا
ئەی وەی لەرزانە دەی دەی لەرزانە
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەیبەم بۆ بانە

لەرزانەکانی لەرزم وەی لێ دێنێ
قەسی‌یە بە نازان جەرگم دەردێنێ

دەسماڵی سەرت هەریری نەرمە
بە دڵم حەز لێ کرد بە زارم شەرمە
ئەی وەی لەرزانە دەی دەی لەرزانە
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەیبەم بۆ بانە
دوو قسەی پێ دەڵێم بە مەحرەمانە

هەر کۆچ کۆچت بوو کۆچت بوو بە ڕاست
کەم‌نمەکیت کرد ماڵئاوات نەخواست
ئەی وەی لەرزانە دەی دەی لەرزانە
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەیبەم بۆ بانە
قەسی‌یە بە نازان ڕیشەم دەردێنی

لەمێژە لەمێژە

بۆ خۆم دوورم نایگەمێ
کەس نی‌یە وەڵامێ‌ی دەمێ
سەبرو خۆشی لێ بڕیوم
کەوتوومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی
کەوتوونە ژێر پەرچەمێ
سووچی چادرەکەت لادە
با مانگ دەرچێ لە تەمێ

لەمێژە زۆر لەمێژە
یەخسیرت کردووم لێرە
زەکاتی چاوەکانت
ئاورێکم ویدە خێرە
گەردنت هەڵاڵەی زەردە
بەژنت شتڵە شلێرە
سەبارەت بە چـاوی جوانت
با ئاوەدان بێ ئێرە

هەم نارنجەو هەم سێوە
هـــاوار یا شێخی کڕیوە
غـــەمو مەراقی یارێ
ئێشکی کردوم بەبێوە
یاخودا نەبارێ باران
تاقـــە گوڵەکەم بەڕێوە

لەمێژە زۆر لەمێژە
یەخسیرت کردوم لێرە
زەکاتی چاوەکانت
ئاورێـکم وێدە خێرە

ئازیزەکەم

مەقـــام :

(ئاخ) مەمکە بە خاڵۆی خاوەن خاڵان
دڵم زێڕێکە (کەسم های) نایدەم بە تاڵان
نەمداوە بە کەس ئێستا ساوایە
تازە خاڵێکی (کەسم های) ئی تۆی تێدایە
پێم ئەڵێی خاڵۆ گوایە من پیرم
دێوانەی خاڵی (کەسم های) ئەدەی لە بیرم
من نە خاڵۆمو نە خاڵۆ منم
دێوانەی خاڵی (کەسم های) گۆناو گەردنم

بەســتە :

وەختی بێیار بووی (ئازیزەکەم) هەر منت یار بووم
هەر من دڵسۆزو (ئازیزەکەم) غەمخوارت بووم
چ بڵێم و چ بکەم بۆچی فغان بۆچی هەراکەم
چی دی هەیە دنیا تەمەننا لە خودا کەم

نەخۆش و پەرێشانم

نەخۆش و پەرێشانم ئارامم نی‌یە ساتێ
سەفەرێکم کەوتە بەر ڕێ‌یە هات و نەهاتێ
چاوەڕێمە لە ڕێ‌یە با کاروان بێ و بم گاتێ
هـــەم نارنجەو سێوو بێ یارم شیرین گرۆێ بێ
ناوێرم کوڵمەی ماچ کەم نەك بۆ عالەمێ فێر بێ

سەرگۆی مەمکی زۆر لوسە کراسی پێوە بەند نابێ
شەدەی بەستوە بێریانی دەسرۆکەی تۆزێك تیلە
قامکی شوش و باریکە تێدایە ئەنگوستیلە
لەسەرچی تۆ لێم زیزی زیز بونت بێ‌دەلیلە
هەم نارنجەو سێوو بێ یارم شیرین گرۆێ بێ
ناوێرم کوڵمەی ماچ کەم نەك بۆ عالەمێ فێر بێ

دەگریاو هەڕەشەی دەکرد گا بە شیرو گا بە تیر
چومە کن جوانی لێوئاڵ کە بیکەین راوو تەکبیر
تۆ لە دڵدا دەوڵەمەندی منیش هەژارو فەقیر
هەم نارنجەو سێوو بێ یارم شیرین گرۆێ بێ
ناوێرم کوڵمەی ماچ کەم نەك بۆ عالەمێ فێر بێ

هەی لەیلی

وەك ڕێحانەی بەپنجی هەی لەیلی
جوانە کراسی بەگنجی هەی لەیلی
قیامەت لە من ڕادەبرێ هەی لەیلی
لەسەرچی لێم دڵمەندی هەی لەیلی

هەی لەیلی لەیلی لەیلی لەیلی هەی لەیلی
چاو ئەستێرەی سیوەیلی هەی لەیلی
ئەمن دەبم بە مەجنون هەی لەیلی
ئەتۆش ببە بە لەیلی هەی لەیلی
چەند جوانو دڵڕفێنی هەی لەیلی
پێم بڵێ بۆچی نامدوێنی هەی لەیلی
سەرکوڵمەی گەڵێك سورن هەی لەیلی
شاری سابلاخێ دێنی هەی لەیلی

هەی لەیلی لەیلی لەیلی هەی لەیلی
چاو ئەستێرەی سیوەیلی هەی لەیلی
ئەمن دەبم بە مەجنوون هەی لەیلی
ئەتۆش ببە بە لەیلی هەی لەیلی
ڕێگام کەوتە بەر دەرکێ هەی لەیلی

پێم گوت بچینه مه‌ندۆکی		هه‌ی له‌یلی
فه‌رمووی ماندومه نایه‌م		هه‌ی له‌یلی
حازرم بۆ هه‌ڵپه‌رکێ		هه‌ی له‌یلی
ده‌ستمان ده‌ده‌ستی یه‌ك كرد		هه‌ی له‌یلی
وه‌ده‌رکه‌وتین له ده‌رکێ		هه‌ی له‌یلی
چی دی له‌وه‌ی خۆشتره		هه‌ی له‌یلی

هه‌ی له‌یلی له‌یلی له‌یلی له‌یلی		هه‌ی له‌یلی
چاو ئه‌ستێره‌ی سیوه‌یلی		هه‌ی له‌یلی
ئه‌من ده‌بم به مه‌جنون		هه‌ی له‌یلی
ئه‌تۆش ببه به له‌یلی		هه‌ی له‌یلی

غەمزەی چاو

ووتنی : ماملێ
هۆنراوەی : وەفایی

بەچاوان غەمزەوو ئیما مەفەرموو(١)
بە قەتلی عاشقی شەیدا فەرموو

ئەمن کوشتەی جەمالی تۆم عەزیزم
لە باغی جنة المأوی مەفەرموو

سەرابستان خەرابستانە ئیمرۆ (٢)
لەلای من هەر چلەی زستانە بێ تۆ

بلا بەورۆژە نیلوفەر بسوتێ(٣)
بە مەرگی من سەری زولفت وەلابە

---

(١) دیوانی وەفـــایی ـ میرزا عەبدوڕەحیمی سابلاخی ١٩٧٨ ل ١٠٨ ٠

(٢) هەمان سەرچاوە ل ١١٣

(٣) هەمان سەرچاوە ل ١١٥

مەشـــکێ

ووتنی : مامـلـێ
حەسەنی مامڵێ

مێرێ مەشـــکێ دەژێنێ
لێم کەوتۆتە کولێنێ
کوا ئەستی ئاوێ بێنێ
مەشکێم زۆری دەربێنێ
ئەی مەشکێ مەشکی مەشکێ
هەی ماڵە بابم مەشکێ
هەتیوە دەستت مەبزێوە
بازنەی لە دەستم دەشکێ

مەشکێم لە دار هەنارە
مێرێ دەسرۆکەی لارە
دایدا ڕێژنەی بارانێ
هەوەڵ مانــگی بەهارە
هەی مەشکی مەشکێ مەشکێ
هـــەی ماڵە بابم مەشکێ
هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنەی لە دەستم دەشکێ

مەشكێم زێری ناوداره
هەڵم‌ئاوەسی خواره
شۆڕەسوارێم لێ دیار بێ
ڕۆنی مەشكێم بە باره
ئەی مەشكێ مەشكێ مەشكێ
هەی ماڵـە بابم مەشكێ
هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنە لـــە دەستم دەشكێ

مەشكێم گەلێك نێوداره
زاوە مەكم لێ دیاره
بەیانە كەمێك تاره
بۆیە ئەسكوێ ملی سواره
ئەی مەشكێ مەشكێ مەشكێ
هەی ماڵە بابم مەشكێ
هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنەی لە دەستم دەشكێ

مەشكەم مەشكەی مانگایە
مەشكێ زۆری تێدایە
مێر قۆچاغەی دە قۆل كرد

دەی ژێنێ لـــە بێلایە
ئەی مەشکی مەشکێ مەشکێ
هەی ماڵە بابم مەشکێ
هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنەی لـــە دەستم دەشکێ

وا کەوتوومە بەیانێ
مەشکەم نایەتە ژانێ
دەرکەن مەڕو بەرانێ
شل بۆوە زارەوانێ
ئەی مەشکێ مەشکێ مەشکێ
هەی ماڵە بابم مەشکێ
هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنەی لە دەستم دەشکێ

مەشکێم نێو داری گوێزە
ئەو گەنجە زۆر بزۆزە
بە جوانی خۆت سوێند دەدەم
مەشکێم بۆ بلێ بەسۆزە
ئەی مەشکی مەشکێ مەشکێ
هەی ماڵە بابم مەشکێ

هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنەی لە دەستم دەشکێ

مەشکێم مەشکەی مەڕانە
مەبەستی من بزانە
ئەی هەتیوە زۆرزانە
دەبڕۆوە وا بەیانە
ئەی مەشکێ مەشکێ مەشکێ
هەی ماڵێ بابم مەشکێ
هەتیوە دەست مەبزێوە
بازنەی لە دەستم دەشکێ

هەی بەسێ (١)

ووتنی : محەمەدی مامڵێ
حسنی مامڵێ

هەم نارنجەو هەم سێوە هاوار یا شێخی کڕیوە

غەمو مەراقی یارێ ئیشکی کردوم بەپێوە

یارەبی نەبارێ باران تاقە گوڵەکەم بەڕێوە

هەی بەسێ عەمرم بەسێ جا بەسێی وا نی‌یە

دووگمەی لەسەر ڕانی‌یە دوو بسکو چل کەزی‌یە

بەسێ لەبەر بێلایە قەد عەنتیکەی وا نی‌یە

چارەم ناکا ئیفلاتون دڵ کەوتووە بێقەرارە
بەو سەیدی سەفاخانە هاوار یا شێخی بیارە
غـــەم لەشکری کێشاوە سەرپاکی نێزەدارە
وێکڕا هجومیان هێنا بۆسەر ئەمنی بێچارە
هەی بەسێ عەمرم بەسێ دووت کوشتوە مەیکە بە سێ
بەسێ لەبەر بێڵایە جوانە تەشێ دەڕێسێ
هەرکەس وەک من بیبینێ حۆل دەبێو دەحەبەسێ

دڵم بە تۆوە شادە دەم دێنم زولفت لادە
هەرکەس وەک من نەسوتی تا ملانی بە قوڕێدا با
کـە ئەو کچە نەخۆش دەبێ گیانە وەك شێت بەسەرمدا دا
سەری خۆم هەڵگرت ڕۆیم بە کێوو بە سەحرادا
هەی بەسێ عەمرم بەسێ دووت کوشتوە مەیکە بە سێ
بەسێ لەبەر بێڵایە جوانە تەشێ دەڕێسێ
هەرکەس وەك من بیبینێ حۆل دەبێو دەحەبەسێ

یان گوڵی لاچاوانت بام یان کەزی‌یە لەملانت بام
گلەیم کرد لە یارێ ناوچاوانی لێ تێك‌نام
بەو پەنجەی ناسكو جوانی زللێـکی خۆشی لێدام
هەڕەشەی کرد دەبڕۆ برۆ نێ‌یەوە بۆ لام
هەی بەسێ عەمرم بەسێ جا بەسێی وا نی‌یە

دوو گمەی لەسەر پانی‌یە دوو بسكو چل كەزی‌یە
بەسێ لەبەر بێلایە قەت عەنتیكەی وا نی‌یە

بۆ من حەزرەتی خدریم عومرێكی تولانیم بێ
لێ قەوماوو فەقیرم هیچ كەس بەدەستەم نەبێ
هات ڕابرد گەردنێ بەخاڵ یارەبی بە چاوانم بێ
شەش دانـگی موكریان قوربانی چاوێـكی بێ
هەی بەسی عەمرم بەسێ دووت كوشتوە مەیكە بە سێ
بەسێ لەبەر بێلایە جوانە تەشی دەڕێسێ
هەركەس وەك من ببینێ حول دەبێو دەحەبەسێ

زێنەبێ (١)

دەبەر ئەو زولفەت دەمرم لەسەر کوڵمت بوونە لام
ئێستا هەر دەناڵم بەو تیرەی دوێنێ لێت‌دام
وەرە بمدەیە ماچێك دولبەری شیرین ئەندام
زێنەبێ وەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئوممەتی محەمەدیم لە دینم وەرمە گێڕە

دەچمە سەر مەخاکۆیە دەڕوانێتە فەڕەنگی
جووتێك شەمامەی خەت خەت لە من هەڵدێنن ژەنگی
لەسەر باڵای بەرزی تۆ با لێم‌دەن بە تفەنگی
زێنەبێ وەی زێنەبێ لە زێنەبەی زوراری
دەری بابانت شێوێ غەم بووی لە دڵی من باری

ئەو ســـاڵ حەوت ساڵی تەختە بۆ باڵات شێتو شەیدام
نەخۆشی باڵای تۆمـــــە کەوتوومە لـەناو جێـگام
وەرە ئاوڕێکم وێدە دەردت لـــە ماڵی دنیـــام
زێنەبێ وەی زێنەبێ لـــە زێنەبەی قەڵاتان
دەری بابانت شێوێ ناوت کـەوتە وولاتان

دەچمــە سەر سپی سەنـگی دەڕوانێتە نالێنێ
دەبەر ئەو چاوەی دەمرم گـــەر بەناز هەڵیدێنێ
تیرێـکی لە جەرگی دام خوێناوێ دەدەڵێنی
زێنەبێ وەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئوممەتی موحەممەدیم لـــــە دینم وەرمەگێڕە

دەچمە سەر سەیدەحمەدان کانیزەردم لێ دیارە
دەستت دە عومری گرێ شێخی ماڵ لــــە بیارە
بەردەسپیکلە چۆڵە جێ ڕاوگـــەی خۆمو یارە
زێنەبێ وەی زێنەبێ لـــە زێنەبەی قەڵاتان
دەری بابانت شێوێ ناوت کـــەوتە وولاتان

دەچمە ســەری قەندیلی دەڕوانێتە لاجانێ
دەبەر پەرچەمت دەمرم لە هەنیەت دەگرم سانێ
پایزێ وەرە سابلاخ بۆ گەڕی دە دیلانێ
زێنەبێ وەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئوممەتی محەممەدیم لە دینم وەرمەگێڕە

زێنەبێ (٢)

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

ئەمرو چاوەکەم یارە زێری هەژدە عەیارە
بابی زیندانی کردووە دەورەی سیمی خاردارە
ناوێرم بچمە ژوانی کۆستو قەرەوڵ دیارە
زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێرە
ئومەتی محەممەدیم لە دینم وەرمەگێرە

لەنگۆ یار پەیدا نابێ پەیدا بێ وەفای نابێ
سەد سال خونچە بشکوێ بێ بولبول بەهار نابێ
چبکەم دڵ گرتوویەتی بە کەس تەوەلا نابێ
زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئۆمەتی محەممەدیم لە دینم وەرمەگێرە

هەی دادو بێداد جوانێ برنجی ڕەشتو گیلانێ
فەسڵێ کەوشەکەت کۆنە پێت لەسەر چاوم دانێ
ئەمنت شێتو شەیدا کرد سەیزادەی سەهۆڵانێ
زێنەبێ وەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئومەتی محەممەدیم لە دینم وەرمەگێڕە

عەمرو چاوەکەم یارە زێڕی هەژدە عەیارە
لەسەر باڵای بەرزت با بدرێم لــــە سێدارە
زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئومەتی محەممەدیم لە دینم وەردەگێڕە

دوێنێ دیم لــــە ڕێی کانی دەستم برد بۆ مەمکانی
پێم گوت عاشقی باڵای تۆم بۆ بە دەردم نازانی
فەرمووی ئەمنیش بە دڵی تۆم چون عاشق و ماڵوێرانی
زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئومــــەتی محەممەدیم لە دینم وەردەگێڕە

سی شەوەی ڕەمەزانێ فەرزە لەسەر ئوممەتێ
لــــە دنیایە بۆم نەبی چتلێ بکەم لە قیامەتێ
زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئومەتی محەممەدیم لە دینم وەردەگێڕە

ئەمان شیرین

ئەمان شیرین دڵم لەلای تۆیە
دنیـــا بێ تۆ زینـــدانە
مـــن فەرهادم لـــە عیشقی شیرین
فیـــدا دەکەم ئـــەو گیانە

شیرین فەرمووی ئەی شازادەی کوەکەن
شیرین بێ بە قوربانت
ئاوری بەردا لەناو هەناوم
چـــاوی پڕ لـــە گریانت

ڕەبی شیرین بە وەسڵی تۆ شاد بم
دوور بم لـــە مەکرو فێڵان
خوێنم نارژێ بە بێمرادی
شینم بۆ بـکەن جحێڵان

وەڵامی نارد گشت مێگەلی شاری
دوورکەون لە کارو بەرخان
هەرچی بەقسەم بـکا چل شـەو
لـــە خەجێ دەبێتە خـــان

منیره

دیسان دەردان سەرلێدام
غــەم بەسەرمدا باری
ماڵێ بابم منیره

هەڵناکەی لــە دێهاتی
دەڕۆم دەتبــەم بۆ شــاری
نازانم کێ بنێرم
بڕێکت کــا دڵداری
ماڵێ بابم منیره

منیره تۆ یاری منی
منیره دڵداری منی
منیره تۆ بێداری منی
ماڵێ بابم منیره

دایمه وەك تازی یەداران
چـــاو بەگریەو گرینم
ماڵێ بابم منیره

کوانێك لـــە جەرگم هاتووه
خوێن دەچۆڕێ لـــە برینم
ماڵێ بابم منیره

کیژۆڵەی ناسك و نەرم
زۆر پەشێوت دەبینم
ماڵێ بابم منیره

منیره تۆ یاری منی
منیره دڵداری منی
جوانێ گیان بێداری منی
ماڵێ بابم منیره

ئاسکۆڵێ گیان مەگری(١)

دیسان باری غەم نیشتوە لە لێوم
بەزەیی‌یەکت بێ بەو دڵەی پەشێوم
ئاسکۆڵێ گیان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

رێگاکەم دوورە دوورکەوتۆتەوە
مەیلی جارانت کەم‌کردۆتەوە
ئاسکۆڵێ گیان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

رێـگاکەم دوورە مەزڵم کوێستانە
شەو بەسەردا دێ خـــەم لێم میوانە
ئاسکۆڵێ گیان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

مەڵەنگێنە

باغی گوڵانم بێ بسپێرە
خونچە بە خونچە بژێرە
یەکیان کــەم بێ پێم بژێرە
ئەی مەلەنگێن مەلەنگێن مەلەنــگێنە
سوك بڕۆ گوارەکانت مەلەنــگێنە

باڵاخانەی بەدەو شەطی
بڕوانە چەرخی ڕوومەتی
وەختە شێت بم لە حەسرەتی
ئەی مەلەنگێن مەلەنگێن مەلەنــگێنە
سوك بڕۆ گوارەکانت مەلەنــگێنە
سوك بڕۆ گوارەکانت مەلەرزێنە

کەس نازانێ بە کێ دەڵێم
عاشقی شەمامەی باخەڵێم
سوێندیان داوم ڕاستی نەڵێم
ئەی مەلەنگێن مەلەنگێن مەلەنــگێنە
سوك بڕۆ گوارەکانت مەلەنــگێنە

زێنەبێ (٣)

تەمێـك ئەمنی داگرتوە وەك تەمی قوڕ قوڵاغی
کراسێکی بۆ دەکڕم لەسەر مۆدەی ساباڵاخێ
شەرتە ببمە باغەوان جار جار بێتە نێو باغی

زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئۆمەتێ محەممەدیم جا لە دینم وەرمەگێڕە

ڕەبی بەخێربێ‌ی شەماڵ دەمێك دێو دەمێك نایە
بە شنەی شەماڵ ڕادەژا زوڵفی شیرین لەیلایە
خاڵەکەی سەر ڕوومەتی جوانە نەخشی خودایە

زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئۆمەتێ محەممەدیم جا لە دینم وەرمەگێڕە

دەچمە سەر ناڵەشکێنێ بەرامبەر بە ڕەبێنێ
ڕەبی دڵی نەرم بێ بەڵـکو جارێك بمدوێنێ
بۆ لەسەر من بە منەتی جوانی بە تۆش نامێنێ

زێنەبێ هەی زێنەبێ زێنەب دوو ددانی زێڕە
ئۆمەتێ محەممەدیم جا لە دینم وەرمەگێڕە

جوتێك شەمامەی خاڵ خاڵ لە بەرۆیدا درواوە
بە یارێم گوت بۆ ماچێ شیرینە ئاوڕێـکی داوە
فەرمووی هەتیوە نابێ بە کەس وەعدەم نەداوە
زێنەبێ هەی زێنەبێ جا لە زێنەبەی قەڵاتان
ماڵی بابت شێوێ ناوت کەوتە وولاتان

جوتێك گواردت بۆ دەکڕم خالس تەلای دەستەوشان
چەپکێکی گوڵ لەبەردا تێـکەڵن لە وەنەوشان
زولفی پەخش و پەخشانە چین چین کەوتونە سەرشان
زێنەبێ هەی زێنەبێ جا لە زێنەبەی قەڵاتان
ماڵی بابت شێوێ ناوت کەوتە وولاتان

پایزە لە من دەرەنگە لە تۆ

زولفی وەك ڕەشمار هاتونە خوارێ
لـــە دەمو لێوی شەکر دەبارێ
پایزە لە من دەرنـــگە لە تۆ
سور دەبون خەزەل زەرد دەبوون لیمۆ

گەردن بڵندو بەرزو زۆر جوانە
ئەبرۆی وەك هیلال مژۆڵی پەیـــکانە
پایزە لە من دەرنـــگە لە تۆ
سور دەبون خەزەل زەرد دەبوون لیمۆ

گەر چاوی ڕەشی بە ناز هەڵدێنێ
لە پیرو لـــە جوان دڵ دەڕفێنێ
پایزە لە من دەرنـــگە لە تۆ
سور دەبون خەزەل زەرد دەبوون لیمۆ

زۆرم پێ خۆشە لەسەر دنیایە
هەڵپەرکێی کوردی لەگەڵ لەیلایە
پایزە لە من دەرنـــگە لە تۆ
سور دەبون خەزەل زەرد دەبوون لیمۆ

شان لەسەر شانو دەست لەسەر دەستە
بزانە چی تێـدا ئەو تەونو بەستە
پایزە لە من دەرنـگە لە تۆ
سور دەبون خەزەل زەرد دەبوون لیمۆ

هەوری لە کۆڵ (٢)

تازە تێکەڵ بوون جوانێ گیان پەرچەمو خاڵی
دیوانەی کردوم نازەنین بە لێوی ئاڵی
هەوری لەکۆڵ بازنە لە قۆڵ
سینگ نەرمو نۆڵ
وەختە لەسوێت بمرم
بەری بەیانان پێمخۆشە
دە باوەشێت بگرم
هەموو بەیانان پێمخۆشە
دە ئامێزێت بگرم

سەرت هەڵێنە جوانی گیان ڕوو لە گەردون کە
تەماشای بڵێسەی نازەنین پیرە دەروون کە
هەوری لەکۆڵ بازنە لە قۆڵ
سینگ نەرمو نۆڵ
وەختە لەسوێت بمرم
بەری بەیانان پێمخۆشە
دە باوەشێت بگرم
هەموو بەیانان پێمخۆشە
دە ئامێزێت بگرم

یا جوانێك بەخێر جوانێ گیان یا دڵنیام کە
بەس لەوەی زیاتر نازەنین شێتو شەیدام کە
هەوری لەکۆڵ بازنە لە قۆڵ
سینگ نەرمو نۆڵ
وەختە لەسوێت بمرم
بەری بەیانان پێم‌خۆشە
دە باوەشێت بگرم
هەموو بەیانان پێم‌خۆشە
دە ئامێزێت بگرم

مەقـــام :

چاوم پڕ خوێنە پڕ لە گریانە
لە هەر چوار دەورەم ئاگربارانە

با بێ دانیشین لە بن داری بەی
جامێك بنۆشین لە خۆشاوی مەی

چەندم ئاخ کێشا ئاخی نیانی
دڵ لە دەروندا بوو بە بریانی
خودا بەردار نی‌یە بۆ بێ نازانی

من بریندارم بۆ چاوی کاڵت
سووتاوە جەرگم بۆ لێوی ئاڵت

مەگری مەگری

غەمگین و پەرێشانم جوانێ ئازار نی‌یە دەردی تۆیە
ڕوو لە هەر جێیەک دەکەم جوانی تەعریفی جوانی تۆیە
یارم وەک مانگی چواردە گیانە هات گەی‌یە سەر ئاسۆیە

ئەی مەگری مەگری گیانە مەگری گیانی شیرینم
هەرچەند بە کزیت دەبینم گیانە دەکولێنەوە برینم
خۆ من لەو دنیایەیدا گیانە هەر تۆی ئومێدی ژینم

ده بێنن بێنن

هەر لە هەورامان تا قەڵای قازی
شەقەی ماچ‌وموچ خرنــگەی دەست‌بازی
دە بێنن بێنن چەپکێ گوڵ بێنن
بیبەن بۆ یارێ لێم مەڕەنجێنن
بیبەن بۆ یارێ دڵی مەشکێنن

دەردێــکی داومێ دەرمانی نەکرد
شەماڵ بە بەفری کوێستانی نەکرد
دەبێنن بێنن کەژاوەی بێنن
ئەو گوڵەم منداڵە دڵی مەشکێنن
ئەو گوڵەم منداڵە لێم مەڕەنجێنن

چاوت ئەستێرە ڕوو دە کۆ دەکا
ئەو دڵەم وەس‌وەسەی باڵای تۆ دەکا
دە بێنن بێنن چەپکێ گوڵ بێنن
بیبەن بۆ یارێ لێم مەڕەنجێنن

ڕەحمێکم پێ‌بکە سندوقی سەرت
ماچێکم دەیە سندوقی سەرت
دە بێنن بێنن چەپکێ گوڵ بێنن
بیبەن بۆ یارێ لێم مەڕەنجێنن
بیبەن بۆ یارێ دڵی مەشکێنن

ئەسمەر یارم جوانە (١)

ئەگەر دەمزانی دڵداری وایە
قەت قەت نەمدەکرد لەسەر دنیایە
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانـگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
ماڵ لە مەریوان دڵ لە دەروێشان
مردن خۆشترە لە ئاخ هەڵکێشان
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانـگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
بیکە بۆ خاتری حەزرەتی داود
خۆ من شێتی تۆم سوتام لە تاوت
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانـگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
بەیانەو بەیان بەیانەی سەختە
لەو گوڵە بێباڵاو لەو کچە بەدبەختە
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانـگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
مالیک باری کرد نەگەیمە کۆچی
حەزم لێ ناکەی مۆڕە مەعنای چی
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانـگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر

ئەسمەر یارم جوانە (٢)

دەستی من ودبان کەلامولّا بێ
لە تۆ شیرین‌تر مەگەر اللە بێ
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
ئەوماڵەی هەمە نەزری اللە بێ
بەڵکو کۆچەکەت بەرەو دوا بێ
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
ماڵمان ماڵێکە دیوارمان بەینە
کەسمان تێناگا لەو کەین‌وبەینە
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
هەی داد هەی بێداد لەو گەورە شارە
نە دەنگی یار دێو نە بۆ خۆی دیارە
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر
سێ مانگەی زستان بریا شەو بایە
دەم لەناو دەمو چاو بە خەو بایە
ئەسمەر یارم جوانە وەک مانگی تابانە
ئەسمەر ئەسمەر

هەریرەو ئاگر بارانە

ئەی هەریرەو ئاگربارانە
موبارەکت بێ لاو لەرزانە
موبارەکت بێ ئەو خەنە بەندانە

باغی گوڵانت پێ دەسپێرم
خونچە بە خونچە دەی بیژێرن
یەکی کەم بێ بێت دەبژێرم
ئەی هەریرەو ئاگربارانە

سیو مراوی دە پۆڕن
بەسەر بەحراندا دەنۆڕن
کیژی ئەو عەسرەی کەم شەرتن
ئێجگار زوو قەولان دەگۆڕن
ئەی هەریرەو ئاگربارانە

ئای وەرە

دەک دڵە ڕەنجەڕۆ بی کۆستی چەند ساڵەت کەوێ
زۆرم ئەو گوڵە خۆش‌دەوێ دڵ خۆشی‌یەکی من بەوێ
کوا ئەوە شەرتی ئینسافە من لێرە بم تۆ لەوێ
شەرتی خۆم ناشکێنم شەرتی خۆم دەبمە سەرێ

ئای وەرە گیـــان وەرە وەرە ئـەی نازەنینم
گەلێک لە یارێ جوانە پشتێندو دەسرەی سەری
تولە نەمامم چەقاند هاتبوو بـگاتە بەری
تیرێکی لە جەرگی دام خوێناوم دێ لە جگەری
خۆش بگوزەرێ باشترە لە دەردو کوێرەوەری

ئای وەرە گیـــان وەرە وەرە ئـەی نازەنینم
چەند ساڵان شێتی تۆ بوم بە بێ‌هەق‌و بە بێ‌کرێ
مدەتێک لەوەی پێشتر پەیمانمان بەست لە دەرێ
نە عەهدو نە پەیمانت قەد قەد نابەیە سەرێ
سیلەی روحمت بۆم بزوێ با خودای من نەت‌گرێ
ئای وەرە گیـــان وەرە وەرە ئـەی نازەنینم

کەس نی‌یە بینێرمە کن یار بۆ باس‌و بۆ خەبەرێ
هەرکەس ئەتۆی لە من کرد با وەک منی بەسەرێ
سەرو ماڵم دەفرۆشم بۆ دوو چاوی دولبەرێ
ڕووی خۆت بێنە بەم‌لاوە با هەناسەم نەت‌گرێ
ئای وەرە گیـــان وەرە وەرە ئـەی نازەنینم

نایلۆنــە

دەڵێن لێو ئاڵ لێم زیزە بە کەس ئاشت نابێتەوە
کەژاڵ چۆتە سەفەرێ دوعام بۆ بــکەن بێتەوە
لە خودای دەکەم تەڵەبێ دەگەڵم ئاشت بێتەوە
دەی دەی نایلۆنە

نایلۆنە گیانە نایلۆنە ئاخر لەو نایلۆنی خەتخەتی
وەك بەختەکەی من ڕەشە خاڵەکەی سەر ڕوومەتی
بە سابڵاخێ پێك نایە موکریانە قیمەتی
دەی دەی نایلۆنە

لە لای خەڵکی بەهارە بۆ من خەزەڵ وەرێنە
زولفی ڕژانە کوڵمەی چەند جوانو دڵڕفێنە
ئەو دڵەم بەدایمە دەگری فرمێسك هەڵوەرێنە
دەی دەی نایلۆنە

نایلۆنە گیانە نایلۆنە نایلۆن نی‌یە مونتۆیە
خەڵك مەستی شەڕابێ ئەو دڵەی من مەستی تۆیە
بە پێشوازی باڵات بێ خەڵکی سابڵاخو شنۆیە
دەی دەی نایلۆنە

زێرنۆكو مریەمۆكن بە گشت دەچنە خرنۆكێ
حەوت قەتاری ووشتران ناردومەتە كەركوكێ
بارخانەو باری باركەن خالس لە جلكی بوكێ
دەی دەی نایلۆنە

نایلۆنە گیانە نایلۆنە لەو نایلۆنی خەتخەتی
وەك بەختەكەی من ڕەشە خاڵەكەی سەر ڕوومەتی
بە ساباڵاخێ پێك نایە موكریانە قیمەتی
دەی دەی نایلۆنە

بارانەو بارانە

خودا داکـــەی بارانێ
شەو کزەی شەماڵ بێ بە شەو
بیـــدا لـــە خاڵی لەیلام
بەڵـکو ڕاپەڕێ لە خەو
(ئەی) بارانەو بارانە
(ئەی) هەوای چۆمی مەجید خان
لەسەر باڵاکەی بەرزت
(ئەی) با بمکەن تیرە باران
(ئەی) دەستی منت بێ بەدامان

گیانە باران دەبارێ
(ئەی) هاوار فەسڵی ئێوارێ
(جوانێ گیان فەسڵی ئێوارێ)
گیانە زۆر پیس قەوماوە
ئەی هاوار لـــە منو لە یارێ
ئەی جوانێ لە منو لە یارێ
ئـــەی بارانەو بارانە

ئـەی هـەوای بارانـەی تـازە
لەبەرت زەحمەت نەبێ
ئەی تەشریف بێنە دەروازە

گیـــانە باران دەبارێ
ئەی هاوار دە نیوە شەودا
جوانێ گیان دە نیوە شەودا
گیانە دەی دا لە یارێ
ئەی هاوار دەو خرپەی خەودا
جوانێ گیان دە شیرین خەودا
ئـەی بارانەو بارانە
ئەی هەوای چۆمی مەجید خان
لەسەر باڵاکەی بەرزت
ئەی با بمکەن تیرەباران
ئەی دەستی منت بێ بە داman

گیـــانە باران دەبارێ
ئەی هـاوار بەری بەیانە
جوانێ گیان بەری بەیانە
گیانە کەزیەی دە یارێ
ئەی هاوار پەخش و پەخشانە

ئـەی بارانەو بارانە
ئەی هەوای بارانەی تازە
لەبەری زەحمەت نەبێ
ئەی تەشریف بێنە دەروازە
جا تەشریف بێنە دەروازە

کاکە وا نابێ

ووتنی : مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

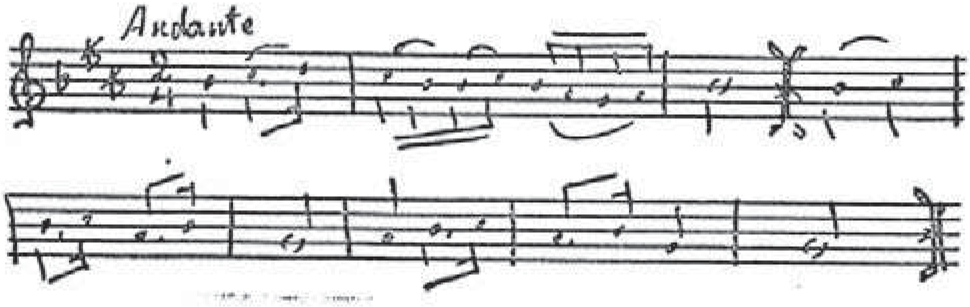

پرسیم لە سیروان تۆ بۆ وا لێڵی
پایزو بەهار جێ ڕاوگەی خێڵی
کاکە بەقورئان بە خودای وا نابێ
سێو بە بێ‌مێخەک بۆ دیاری نابێ
بۆ ماچێکو دووان قیامەت ڕانابێ

پێم‌خۆشە بسرم نەڕوا گوڵەکەم
کە ڕۆی دەبستێ بەندی دڵەکەم
کاکە وا نابێ بەخودای وا نابێ
سێو بە بێ‌مێخەک بۆ سەوقات نابێ
بۆ ماچێکو دووان قیامەت ڕانابێ

ڕۆژێک نەتدیبام بێ‌شک دەمردی
لەیلا گیان تو خودا کێ وای لێ کردی
کاکە بەقورئان بە خودای وا نابێ
سێو بە بێ‌مێخەک بۆ دیاری نابێ
بۆ ماچێک‌و دووان قیامەت ڕانابێ

مەقـــام :

ئاهو ناڵەی بێقەراریم ئالەمی خستۆتە جۆش
گوڵ بە ناز پەروەردە بوو دڵ دەمێکی بسرەوە
من لە سەر خاکی دەری باری سەفاکەردە نەمام
نامرم ئەهلی بەهەشتێم گەر ژیانم بێتەوە

دەڕوا بەجێمدێڵێ (٢)

بە توێی ئارەقچن ئەی هاوار نامهێڵێ
سەرو پەرچەمی دەڕوا بەجێمدێڵێ

دەڵێی شازادەی ئەی هاوار نەیهێشتم
ڕۆمو عەجەمی ڕۆیی بەجێیهێشتم

خۆم بە خۆم کرد ئەی هاوار نامهێڵی
بەردبارانم کەن دەڕوا بەجێمدێڵێ

وێڵو ئاوارەی ئەی هاوار نەیهێشتم
نێوخاڵانم کەن ڕۆیی بەجێیهێشتم

هەوەڵی کارێ ئەی هاوار نامهێڵێ
بە بای بەیارم ڕۆیی بەجێیهێشتم

بوی بە باعیسی ئەی هاوار نەیهێشتم
دڵەکەی غەمبارم ڕۆیی بەجێیهێشتم

بڵێ بە یاری بێوەفا

دەمێك بە ئینتیزاری تۆ بە دڵ جەفا دەکێشم
بە سۆزی دڵ لەنێو گوڵان هەلاڵە دێتە پێشم

دەڵێ لە ڕەنگی زەردی من مەپرسە بۆچی زەردم
لە جەوری بێویسالی تۆ لە قالبی پڕ لە دەردم

بڵێ بە یاری نەوڕەسم خەمی زەمانە تا کەی
بە عەهدی خۆی وەفا بکا بزانم کوا وەفاکەی

بڵێ بە یاری بێوەفا هەتا دەژیم لە دنیا
بە خالقی هەموو بەشەر بە ذاتی تاقو تەنها

کە خوێنی خۆم فیدا دەکەم لەسەر گوڵی سنەوبەر
ڕەبی ئۆباڵی دڵ کەوێ بەجووتە تیری دوو سەر

ئومێدێ توند بکا خودا کەریمە بۆمە
حەرامی کوللی عالەمە ئەو دڵە حەلاڵی خۆمە

کەمەرەشل

تا لە قەفەسدام کەمەرەشل ماومە نەفەسێ
بولبول بۆ گوڵێ کەمەرەشل ئەمن بۆ کەسێ
کەمەرەشل کەمەرەشل کەمبەرەت بۆ دێنم
شل شل بی‌بەستە تێت ڕادەمێنم

باری کەس نەبێ کەمەرەشل نەدامەتی نۆ
کەنگێ وای لێ هات کەمەرەشل بەینی من و تۆ
کەمەرەشل کەمەرەشل کەمبەرەت شاڵە
شلکەی کەمەرەکەت کەمەرەشل خستمیە ئەو حاڵە
دڵەکەم مەخشووشە کەمەرەشل زیندەگیم تاڵە

هەی داد هەی بێداد کەمەرەشل مردم بەتەنێ
یان ماڵیم بارکەن کەمەرەشل یا ئەو گوڵەم دەنێ
کەمەرەشل کەمەرەشل کەمبەرەکەت شاڵە
شلکەی کەمەرەکەت خستمیە ئەو حاڵە
حاڵم مەخشوشە کەمەرەشل زیندەگیم تاڵە

ڕەنـگم زەعفەران کەمەرەشل بەختم قەترانە
سلاوی ناردبوو کەمەرەشل جەژنی قوربانە
کەمەرەشل کەمەرەشل کەمبەرەت بۆ دێنم
شل شل بی‌بەستە تێت ڕادەمێنم

وەرە سورە گوڵ

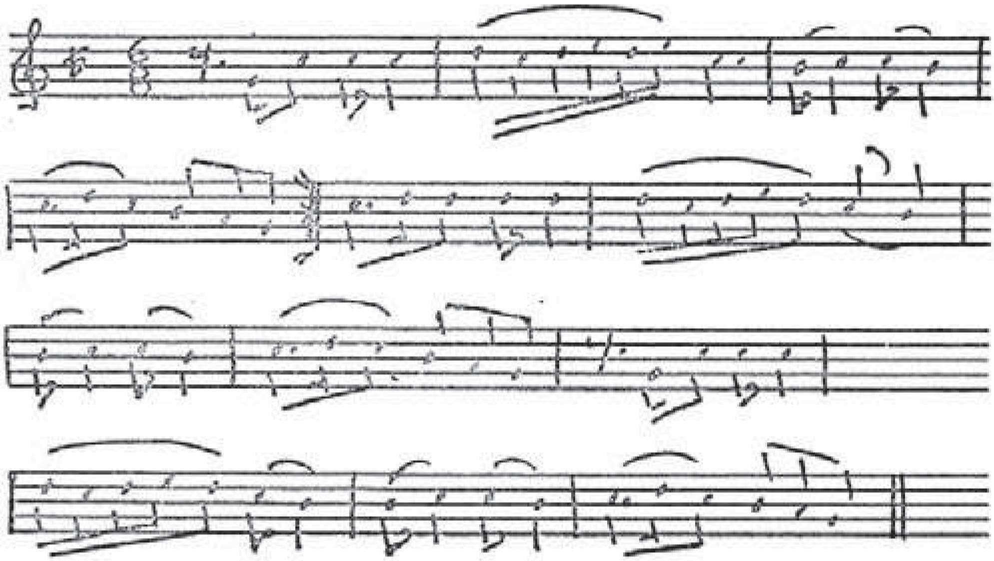

بڕۆت وێنـەی کەوانی

لێوت وەکو قەیتانی

چەند جوان و شۆخ و شەنگی

چەندە لەبەر دڵانی

وەرە وەرە سورە گوڵ

ئاگرت بەرداوم لـــە دڵ

مەیلی تۆ قەد قەد نانێم

تا دەمنێن لـــە خاك و گڵ

به ناز چاوان هەڵدێنی
بۆ لێم زیزی نامدوێنی
سەر دەدەم لەبێناوت
جارێك دڵم نەشكێنی
ماچی خاڵی سەر لێوت
توران و ئێران دێنی
وەرە وەرە سورەگوڵ
ئاگرت بەرداوم لـــە دڵ
مەیلی تۆ قەد قەد نانێم
تا دەمنێن لە خاك و گڵ

بە شەو شەوبێداریمە
بە ڕۆژ گریان و زاری
وەك بارانەی بەهارێ
خوێن لـــە چاوم دەباری
تیری موژگانی تۆیە
لە جەرگم بوو بە كاری
وەرە وەرە سورەگوڵ
• • • • • • • •

وەکو مەجنون لـــە کێوان
سەرم سوڕماوەو حەیران
وەکو فەرهاد لە بێستون
ناڵەو زاریمەو گریان
دڵ سوتاوو هەژارم
جەرگت کردومە بریان
وەرە وەرە سورەگوڵ
• • • • • • •

هەی بەسێ (٢)

زولفی با دەی‌شەکێنێ لە بن بیدا نوستووە
حەسرەت‌و دەردی یارێ وەك درِو لە دلْم هەلْچووە
ئەی گەلی موسولْمانان چ خێرێ لە خودای بووە
رِۆژێ جارێك دەسرۆکەی بە ئەسرینێ تەرِ کردووە
ئەی بەسێ عەمرم بەسێ دووت کوشتووە مەی‌کە بە سێ
بەسێ لەبەر بێلاّیە شیرنە تەشیێ دەرێسێ
هەرکەس وەك من بیبینێ شێت دەبێ‌و دەحەبەسێ

نەخۆش‌و پەرێشانم ئارامم نی‌یە ساتێ
سەفەرێکم کەوتە بەر رِێ‌یە هات‌و نەهاتێ
چاوەرِێمە لە رِێگا با کاروان بێ‌و بمگاتێ
یارم دەگەلْ کاروانی‌یە قەولە دوو ماچم داتێ
ئەی بەسێ عەمرم بەسێ دووت کوشتووە مەی‌کە بە سێ
بەسێ لەبەر بێلاّیە شیرنە تەشیێ دەرێسێ
هەرکەس وەك من بیبینێ شێت دەبێ‌و دەحەبەسێ

ڕەعنا

هەواو وتنی : ماملێ

هۆنراوە : سلێمان شاوەلە

لەنجەو لارت هەروەکو کۆترە باریکە ڕەعنا
شێتو شەیدای تۆم وەرە ناز مەکە ڕەعنا
بە غەمزەو نازی ، بە خۆت دەنازی
چاوی کەژاڵت ، لێوی بە خاڵت
لە دینی کردم ، هەی بۆ تۆ مردم

گۆزێکی سوری پێیە دەچێ بۆ کانی ڕەعنا
شێتو شەیدای تۆم وەرە نازدنین ڕەعنا
بە غەمزەو نازی ، بە خۆت دەنازی
چاوی کەژاڵت ، لێوی بە خاڵت
لە دینی کردم ، هەی بۆ تۆ مردم

سەرمەستی ماچی دەمو لێوی ئاڵی تۆم ڕەعنا
کوژراوی غەمزەو نازی چاوی بازی تۆم ڕەعنا
بە غەمزەو نازی ، بە خۆت دەنازی
چاوی کەژاڵت ، لێوی بە خاڵت
لە دینی کردم ، هەی بۆ تۆ مردم

ئایشیلێ مامان

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

بە هەوران بەهارە
ئایشیلێ مامان
دەخوێنن کەوبارە
وێمدە شەمامان
یارکۆڵێم لێ دیارە
دەستی منت دامان

هەوری ڕەشی دێنێ
ئایشیلێ جوانێ
بارانەی دەڕژێنێ
وێمـــدا نیشانێ
لەسەرچی نامدوێنێ
بابان وێرانێ

چاوی دەچاوبازان
ئایشیلێ مامان

لێم‌دەگرن ڕێبازان
وێمدە شەمامان
دەمکوژن بە نازان
دەستێ منت دامـــان

بە هەوران پایزە
ئایشیلێ جوانێ
دەخوێنن ئازیزە
وێمـــــدا نیشانێ
یارکۆلێم لێ زیزە
وا لـــە هەیوانێ

چەندی لێ پاڕامەوە

دەردت لـــەماڵم نەسرین دانیشە تێر تێر بـگرین
ماڵ کاول کوڕیان بمرێ بێهودە لێکیان کردین
ئەتۆ سەرمەستو بەکەیفی ئەمنیش غەمبارو غەمگین
چەندی لێ پاڕامەوە ئاوڕی وێ نەدامەوە
لە نەخۆشخانە کەوتوم بێ دکتۆر دەتلامەوە
زۆر نەخۆش بووم کەژاڵ گیـــان نەکرا بێی بەلامەوە

سڵاو لە بەژنێ باریك بینایی هەردوو چاوم
ئەمن بە دەستی یارێ دیلو ئەسیر کراوم
زولفت بۆتە کەمەندم بە داوی تۆ گیراوم
خودا بۆ خۆی دەزانێ لـــە عیشقتدا سوتاوم
چەندی لێ پاڕامەوە ئاوڕی وێ نەدامەوە
لە نەخۆشخانە کەوتوم بێ دکتۆر دەتلامەوە
زۆر نەخۆش بووم کەژاڵ گیـــان نەکرا بێی بەلامەوە

مەقـــام :

قەد لە دنیادا نەبوو بێجگە لـــە ناخۆشی بەشم
ماتو داماوو فەقیرو بێ کەسو چارەڕەشم
سەردەمێك ئاوارە بوومو موددەتێکیش دەربەدەر
ئەمڕۆ ڕووی ئاسودەگی هەر توشی گێرەو قەرقەشم

کوشتوومی شەش‌خانی ئومێدی لە من گرتووە حەریف
مۆرە هەڵداویم بێهودە بە هەوای دووشەشم
خۆشەویستی گۆشەی تەنهایی هەر ئەژنۆ کەمە
بۆیە ڕۆژو شەو وەها گرتوومەتە نێو باوەشم
نایەڵێ دوژمن بە ڕەنگە زەردەکەی من پەیبەرێ
تا دەمی مردن ئەمن مەمنونی فرمێسکی گەشم

چبکەم خوم پێ‌گرتووە خوو عەقڵو هۆش‌و سەبرم چوو
چەندم حەول لەدوا دا جارێکی بۆ من نەبوو
زۆر جەفام لەگەڵ کێشا ڕۆیی لە دەستم دەرچوو
بەدبەختی دەستی تۆمە ئەو ڕۆیی ئەویشم چوو
چەندی لێ پاڕامەوە ئاوڕی وێ نەدامەوە
لە نەخۆش‌خانە کەوتوم بێ دکتۆر دەتلامەوە
زۆر نەخۆش بووم کەژاڵ گیان نەکرا بێی بەلامەوە

دە بەر ئەو سینگەت دەمرم دەڵێی ماینێ بەڕەختە
زۆر لە جێژوانی ماوم لێی‌داوم سەرماو شەختە
بۆم لەو بەندەی دەرنایە جێگاکەی گەلێک سەختە
دۆست بە ماڵی زۆر نی‌یە بە ئیقباڵو بە بەختە
چەندی لێ پاڕامەوە ئاوڕی وێ نەدامەوە
لە نەخۆش‌خانە کەوتوم بێ دکتۆر دەتلامەوە
زۆر نەخۆش بووم کەژاڵ گیان نەکرا بێی بەلامەوە

هەرمێ وەی وەی هەرمێ

زۆر عەیبەو زۆر ئیرادە دینت بردوم بەبادا
جا گوڵەم فەرمووی دەبڕۆ تۆ گەدای من شا لێم لادە
خۆ من بۆ خۆم ڕازیمە بابم من بە تۆ نادا
تاکو لە دنیا مابی وەک من شێتو شەیدا بە

هەرمێ وەی وەی هەرمێ دەچم هەرمێت بۆ دێنم
لـە تارانو تەورێزان کراسی کرێمت بۆ دێنم
بەخودا ئینجا دێم بە زۆری لە بابت دەستێنم

سڵاو لە بەژنێ باریک جا بینایی هەردوو چاوم
خۆ من بە دەستی یارێ دیلو ئەسیر کراوم
خودا بۆ خۆی دەیزانێ لە عیشقتدا سوتاوم
هەرمێ وەی وەی هەرمێ دەچم هەرمێت بۆ دێنم

خاسەکەوێ جۆزەردان ناخۆشە دەست لێکبەردان
قەتت ڕاستی بێ نەگوتم هەر درۆ بوو و تەفرەدان
ئەگەر قەولم دەدیە بەڕاستی وەرە کەوان
دەنا بەو لەعنەتەی بی کە خودا کردی لە شەیتان

هەرمێ وەی وەی هەرمێ دەچم هەرمێت بۆ دێنم
هەرچەند دەکەم خەیاڵان قەت ئەو دڵەی من ناسرەوێ
جا گڕوی گرتوە وەك منداڵ هەر دەڵێ یارم دەوێ
رۆژی سەد جارم لێدەن لەکوێ بی من دێمە وێ
هەرمێ وەی وەی هەرمێ دەچم هەرمێت بۆ دێنم

بۆنی هەڵاڵان دێ

ماڵیان لـــە بردی سوورە
گەردنی دەڵێی بلورە
بو ماچێکم ناداتێ
کافرەو لە خوا بەدوورە
بۆنی هەڵاڵان دێ
سەدای چاوکاڵان دێ
لـــە گەورە ماڵان دێ
وەی وەی وەی با بێ
بە کراسی کەتان بێ

ئەرێ ئـەو ماڵەی هەمە
گیانە نەزری اللە بێ
ئەرێ بەڵـــکو کۆچەکەت
ئەی وەی بەرەو دوا بێ
گیـــانە بەرەو دوا بێ
بۆنی هەڵاڵان دێ ....

ئەرێ نە نووشتی مەلا
گیانە نە شاڵی سەید

ئەرێ هیچی بە ڕازی
گیانە دڵەکەم نەگەیی
بۆنی هەڵاڵان دێ
سەدای چاوکاڵان دێ • • • • •

گەوهەرێ

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە . فۆلکلۆر

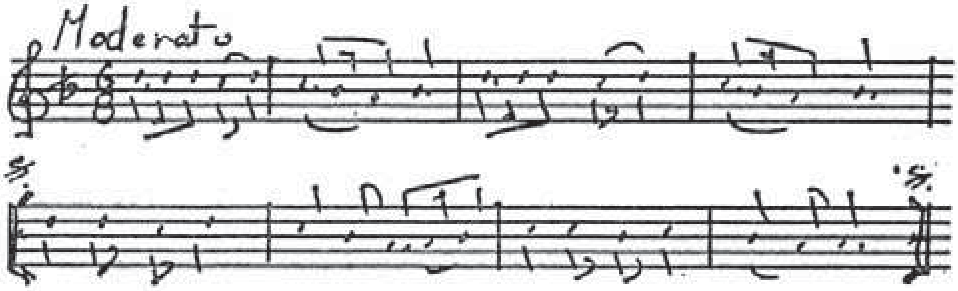

(ئەرێ وەی) دیسان دەردان سەر لێدام
خـــەم بەسەرمدا باری
هەڵناکەی لـــە دێهاتی
دەتفڕێنم بۆ شاری
نازانم کێ بنێرم
بڕێـــکت بـــکا دڵداری
ڕازی نەبووی بەوکارەی
لێیان کردیە ئیجباری

وەرە وەرە گەوهەری
سینگت حەوزی کەوسەرێ
لێم گەڕێ وام بەسەرێ
سازبە سورە گوڵان دەچنین
هەی لەبەر ماڵی قەمتەرێ
داخودا لەسەر چاوی جوانت
جا چ پەندێکم بەسەرێ

ئەرێ وەی لەسەرچی نامدوێنی
بۆ لێم دەگری بەهانە
جا دەبوو زووت لێ حاڵی بام
کیژۆلە بێ‌بەقانە
ئەی لەمێژە لێت حاڵیمە
نەزەرت تەفرەدانە
تازە لەگەڵت تێك‌چووم
نەڵێی بووم پەشیمانە

وەرە وەرە گەوهەرێ
دەك دڵــە ڕەنجەڕۆ بی
کۆستی چەند ساڵەت کەوێ
زۆرم ئەو گوڵە خۆش دەوی
دڵ خۆشی منە بە ئەوێ
کوا ئەوە شەرتی ئینسافە
من لێرە بم ئەو لەوێ
شەرتی خۆم ناشکێنم
شەرتی خۆم دەبمە سەرێ

وەرە وەرە گەوهەرێ
سینگت حەوزی کەوسەرێ

لێم گەرێ وام بەسەرێ
سازبە سورە گوڵان دەچنین
هــەی لەبەر ماڵی قەمتەرێ
جا لەسەر چاوی جوانت
با لێم دەن بە خەنجەرێ

بە یادی تۆوە شادم
دانیشتوم گردەنشین
دوژمن دەورەیان لێدام
لێم دانیشتون لە کەمین
ئەو دنیایە وەفای نی یە
عاقبەتی هەر دەمرین
وەرە با خۆش بگوزەرێ
با تاوێــکی پێکەوە بین

وەرە وەرە گەوهەری
سینگت حەوزی کەوسەرێ
لێم گەڕێ وام بەسەرێ
سازبە سورە گوڵان دەچنین
هــەی لەبەر ماڵی قەمتەرێ
داخودا لەسەر چاوی جوانت
جا چ بەندێــکم بەسەرێ

دولبەری چاومەست

گیانە خوڕەی ئاوی شەو دەنـگی بلوێرێ
نازی یاری بەوەفا کاتی شەو بێرێ
من لـــە عیشقی تۆ کزم
چاوڕەشەی کار مامزم
ئاخ بلبلی سەرمەست
بێنە کوڵمەت هەڵمژم
من لە هیجری تۆ دژم
ئاخ دولبەرەی چاومەست
خرمەی پولەکەو (ئاخ) مێخەکو گواران
شەوگەری شەوداوەتو یان هەوهەوی سواران
من لـــە عیشقی تۆ کزم
چاوڕەشەی کار مامزم

ئاخ بلبلی سەرمەست
بێنە کوڵمەت هەڵمژم
من لە هیجری تۆ دژم
ئاخ دولبەرەی چاومەست
(گیانە) بەزمی بلبلو (ئاخ) بازی کوێستانێ
قاسپە قاسپی خاسەکەو یان دەنـگی حەیرانێ
من لە عیشقی • • • • •

خۆشە یاری بەوەفا ئاخ بێتە سەر دینت
تا دەمری ساکن دەبێ ئاخ جەرگی خوێنینت

مەقـــام :

نامەکەت پڕسۆزە دیارە هەستی دڵداری دەکەم
شەرتە تا مردن لە دڵما عیشقی تۆ خامۆش نەکەم
عیشقەکەت مایەی ژیانم قەت لە دڵ دەرناکرێ
جا بەجارێك مەمکوژە گوڵ ، خودا هەڵناگرێ
شەرمی تاراندوە لە ڕووی من نازو عیشوەی دوڵبەرم
زۆر نەفام بووم نەمدەزانی من بە ڕازت پەیبەرم
گیانە جەرگم هەڵدڕن ئاخ پڕ لە زووخاوە
یاری شوخم ئاخ بۆچی تۆراوە
من لە عیشقی تۆ . . . . .

گیانە مەستی عیشقی تۆم شێتو شەیدائم
بۆچی تۆراوی لێم ئاخ تاقە ئاواتم
من لە عیشقی تۆ . . . . .

چاوی ڕەشی جوانە

ووتنی : ماملێ

هۆنراوە : مارف ئەمین

سینگت بەفری قەندیلی
بە شنەی شەماڵ دەتواوە
یارم دەگەڵ کاروانی‌یە
لەدوایە بەجێماوە
بە غەمو دەردی یارێ
شەوان سەرم دەناوە
چاوی ڕەشی زۆر جوانە
پیاوی دەکـا دێوانە
چین چینە زولفـو پرچی
هێلانەی عاشقانە

سەرقافڵەچی کاروانی
سوێند دەدەم بەو خودایە
نە دایک‌و باب‌و برا
هیچیان دەگەڵی نایە
گەر چویە بۆ هەواری
ئاگات بێ لە لەیلایە
چاوی ڕەشی زۆر جوانە
ئەمنی کردوە دێوانە
دیتنی چاوی جوانی تۆ
ئاواتی دڵمە گیانە

قافڵە گەی‌یە سەر مێرگان
چادرو چیغ هەڵدراوە
بەڵام حەیفێک‌و سەد حەیف
یاری من بەجێ‌ماوە
بە ئارەزووی لەیلا بووم
شەوم بە خەم سەرناوە
چاوی ڕەشی زۆر جوانە
پیاوی دەکا دێوانە
چین چینە زولف‌و پرچی
هێلانەی عاشقانە

دەستەو ئەژنۆ دانیشتوم

لەسەر ڕێیە کاروانی
تێی ڕامام لـــە ڕێـگایە
لە یاری خۆم دەڕوانی
یارم لەگەڵ سەرقافڵە
خستبویان لەسەر کانی
چاوی ڕەشی زۆر جوانە
پیاوی دەکـــا دێوانە
چین چینە زولفو پرچی
هێلانەی عاشقانە

بۆ من عەبدی خودا نیم
خەم لەسەر من دەبارێ
یارم لەڕێی کاروانی
لێی وون‌بوون جوتێ گوارێ
دەچمـــە کن زێرنـگەری
دروست کاتەوە گوارێ
جا با چاوجوان لە گوێی کا
بێتە دەرکی حەسارێ
چاوی ڕەشی زۆر جوانە
پیاوی دەکـــا دێوانە
چین چینە زولفو پرچی
هێلانەی عاشقانە

ئامینێ سورە گوڵ

بەسمان لێ بگرە سەرانسوێی بانی
لە منماڵی زۆر لە تۆش جوانی
کاری من و تۆ عالەم پێی‌زانی
ئامینێ سورە گوڵ چەند بە لەنجەو لاری
بە ڕەنگ بەگزادەی باشی هەوشاری
خۆزگەم بەو کەسەی هەر ئەتۆی یاری

ئاوێنەی دڵم تۆی تێ دەبینم
بێچارەی کردووم یاری شیرینم
ئامینێ سورە گوڵ چەند بە لەنجەو لاری
بە ڕەنگ بەگزادەی باشی هەوشاری
خۆزگەم بەو کەسەی هەر ئەتۆی یاری

خۆزگەم بەو کەسەی دراوسێتانە
بە شەوو ڕۆژ ئاگای لێتانە
ئامێنێ سورە گوڵ چەند بە لەنجەو لاری
بە ڕەنگ بەگزادەی باشی هەوشاری
خۆزگەم بەو کەسەی هەر ئەتۆی یاری

هەی نایە نایە (١)

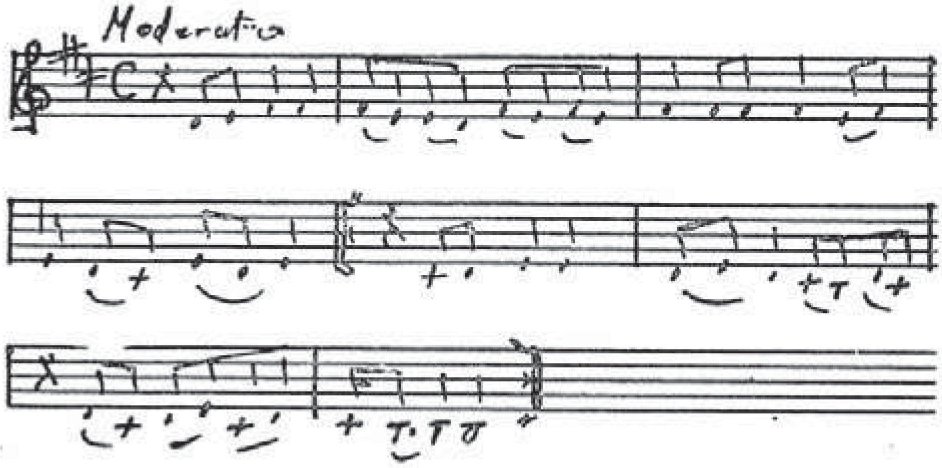

ئەرێ بیکە بۆ خاتری گیانە عیشقی لە دەست چوو
کاڵێ سەرت هەڵێنە جوانێ ئاگرم تێبەربوو
گیانە نە من ژن دێنم کاڵێ نە تۆ بکە شوو
هەی نایە نایە نایە دەنــگی گوارە زێڕ نایە
ڕۆژێ جارێـکم بەسە ببینم لە بێلایە
خاڵەکەی سەر ڕوومەتی جوانە نەخشی خودایە

ئەرێ نە چاو تێر دەبێ گیانە نە دل دەبیزێ
کاڵێ خۆزم لێرە ماوم گیانە یار لە تەورێزێ
هەی نایە نایە • • • • •

سەرێکەو مەستی نازم دڵێکەو بۆت نەماوە
دڵم هەقی بەدەستە فتوای سەری دراوە

لەعنەت لە یاری درۆزن وەفای بۆ کەس نەماوە
حەوت سالان یاری من بووی بۆ چیت نەکرد ماڵئاوا
ئەرێ دەردێکی داوەمێ گیانە دەرمانی نەکرد
کاڵێ شەماڵ بە بەفری زۆری کوێستانی نەکرد
هەی نایە نایە • • • • •

هەی نایە نایە (٢)

ئەرێ چاوم پڕ خوێنە گیانە پڕ لە گریانە
جوانێ لە هەر چوار دەورەم دیدەم ئاگربارانە
گیانە لە هەر چوار دەورەم جوانی ئاگربارانە
هەی نایە نایە نایە دەنــگی گوارە زێڕ نایە
ڕۆژێ جارێــکم بەسە ببینم لە بێلایە
خاڵەکەی سەر ڕوومەتی جوانە نەخشی خودایە

ئەرێ رێــگاکەم دوورە گیانە دوورکەوتۆتەوە
جوانێ مەیلی جارانت گیانە کەم کردۆتەوە
هەی نایە نایە دەنــگی گوارە زێڕ نایە
ڕۆژێ جارێــکم بەسە بۆم بێتە بێلایە
خاڵەکەی سەر ڕوومەتی جوانە نەخشی خودایە

ئەرێ ڕەنــگم زەرد نەبوو گیانە تۆ کردت بە بەی
جوانێ لە خوام تەڵەبە ڕەبی بە مەقسود نەگەی

مەقــام :

کێژی مەناڵە لە ماڵە باوان چی دی مەڕێژە فرمێسکی چاوان

دایمە وەك تازیەداران چاو بە گریەو گرینم
کوانێك لە جەرگم هاتووە خوێن دەچۆڕێ لە برینم
کیژۆلەێ ناسكو نەرم زۆر پەشێوت دەبینم
هەی نایە نایە نایە دەنــگی گوارە زێر نایە
ڕۆژێ جارێــکم بەسە ببینم لە بێلایە
خاڵەکەی سەر ڕوومەتی جوانەو نەخشی خودایە

هەواری خاڵی

جوانی باڵاو دەمو چاو
بەهرەی تاسەر لیمۆ کاڵ
هەزار چاو جوان قەدباریك
هاتبووم بمە ئاواڵی
کەوتوویە چاڵی تاریك

کەوتمە هەواری خاڵی
ئەی دڵە ڕەنجەڕۆ بی
هەروەکو ڕەنجەڕۆ بووی
من پێموابوو تۆ دۆستی
هاتبووم بمە ئاواڵی
دۆستێکی سەربەخۆ بووی
کەوتمە هەواری خاڵی

لێم مەپرسن لێم گەڕێن
بەدوای مندا مەگەڕێن
ئێمە چاومان لەوی بوو
هاتبووم ببمە ئاواڵی
ئەو چاوی وا لەدەرێن
کەوتمە هەواری خاڵی

بەهار ڕۆیی گوڵ نەما
شادی بۆ بولبول نەما
بەرگ و نەوای گوڵ نەما
هاتبووم ببمە ئاواڵی
بەجێی هێشتم نەمزانی
کەوتمە هەواری خاڵی

بۆ دەتفەرموو بۆ تۆ نابم
چۆنی تۆ دەفەرمووی وا بم
کەوتبوومە بەندی خانێ
هاتبووم ببمە ئاواڵی
بە یادی تۆوە مابووم
کەوتمە هەواری خاڵی

فەوزی یە

وەرە سەر دەرکێ وەکو مانگ لە سوێ
گوڵەکەم تاوێـک لەگەڵ من بدوێ

وا لە ڕێتایە سەری سەرگەردانم
چاو بە فرمێسکەوە لێت دەڕوانم

دڵ بەئاواتەوە بێتەوە لات
سەری داناوە لە ڕێی هاتو نەهات

فەوزی یە تاقە گوڵی نێوشاری
پەیـکەری جوانیو ئەتۆی گیانداری

جوتێ لیمۆ کە لەسەر سینگی تۆن
ویستو دڵخوازی منی تامەزرۆن

چبڵێمو چەندە سروشت ئارەقی ڕشت
تا وەها جوتە مەمی تۆی داڕشت

تەمەنت گەیوەتە چواردە بە خەیاڵ
تازە زەرد هەڵگەڕاوە لیمۆی کاڵ

سینگو مەمی تۆ بڵێ نەك زێرو زیو
زێرو زیوێـک بوو بۆ من ریشە بزیو

ئای نەرمە نەرمە

دەسماڵی سەرت هەریری نەرمە

بە دڵم حەز لێ کرد بە زارم شەرمە

ئای نەرمە نەرمە گشت گیانت نەرمە

چادرەکەت لادە چوەعدەی شەرمە

نە ڕوحمت پێمدا دێ نە لە خودات شەرمە

چاوێکم دێشێ چا نابێتەوە

ئەو گوڵەم لێ زیزە ئاشت نابێتەوە

ئای نەرمە نەرمە گشت گیانت نەرمە

چادرەکەت لادە چوەعدەی شەرمە

نە ڕوحمت پێمدا دێ نە لە خودات شەرمە

چخودا بەردارە غەرقم کەی لە غەم
روحمێ خێرێت بێ یان زۆرو یان کەم
ئای نەرمە نەرمە . . . .

دەشتی پشت قەڵاوە ڕازاوە بە گوڵ
عارەق دەڕێژم زەنـگول بە زەنـگوڵ
ئەتۆم خوش‌دەوێ بە گیان‌و بە دڵ
ئای نەرمە نەرمە . . . .

هەناسەی ساردم دەماڵێو گەرێ
شادی‌یەت بێ من لێ وە شین گەڕێ
ئای نەرمە نەرمە . . . .

خودا خودامە مانگ ببێ ئاوا
دەستێک بگیرم لە باغی ساوا
ئای نەرمە نەرمە . . . .

ئەوە کە دەڕۆی خۆت‌و دڵەکەت
ئامانەتت بێ تاقە گوڵەکەت
ئای نەرمە نەرمە . . . .

لای لای کەوێ گەردن بە خاڵ

سەرم سەرگەردان پام دە کۆتێدا
هەر مانگێک دادێ غەمم زیاد دەکا
لای لای لای لای کەوێ گەردن بە خاڵی
وای وای وای وای کوشتمی باوەش و منداڵی
نەمام بۆ لێوی ئاڵی

خودا خودامە مانگ بێ بە ئاوا
دەستێک بگێڕم لە باغی ساوا
لای لای لای لای . . . . .

لەگەڵ کەم شەرتان پای خۆم خستە چاڵ
نەجاتم نابێ ئازیزم تاکو هەزار ساڵ
لای لای لای لای . . . . .

لە شنەی داری بێ لە مەزەی قۆرە
خودا هەڵنەگرێ ئەو زوڵمە زۆرە
لای لای لای لای . . . . .

گاتی بەهارە

هەواو وتنی : ماملێ
هۆنراوەی : ئیمامی

کاتی بەهارە چاوەکەم با بچینە باغی دووبەدوو
گوڵ بچنین بە هەر دوو دەست بێنینە سەما دۆستو جوو

ساقی بە هەڵپەرینەوە دێتو دەچێ لەنێو چەمەن
خونچە بە پێکەنینەوە دڵ دەرفێنێ زووبەزوو

بولبولو قومری هەر تەڕەف سازی تەرەب دەکەن کەچی
لە شاخی گوڵ لە باخی دل خۆ دەنوێنێ کوندەبوو

عەرعەرو سەرو نارەوون پاکی بەدەم نەسیمەوە
بە ڕەقسو شەوقو زەوقەوە دێنو دەچن بەئارەزوو

ئەدەب زڕا لە زیندەبەر تەرەب لە باغو گوڵشەنا
لە لای بەشەر لەبۆ دەوا نەما حەیاوو ئابڕوو

خۆشییە کەیفە شادییە بەزمە هەرایە چۆپییە
بە عیشقی بوکی بولبولێ خونچە کە بووکە دڵ خەسوو

ڕازو نیازی دڵ دەکەن بولبولو قومری پێکەوە
هەردوو بە فکری زکرەوە خونچە بەیەک دەدەن بە شوو

هەر بەتەنێ ئیمامییە بێبەشو بەهرە مایەوە
خەرمانی خەم بە با دەکا دەنگی ئەستەم دەکا بە توو

تەنــکە

ووتنی : ماملــێ
هەواو هۆنراوە : فــۆلــکلۆر

کفنەکەم ببڕن بە مەودای مقەست
شەرتبێ مەیلەکەت بەرنەدەم لە دەست
منوای تەنــکەوە تەنــکەی شیرازی
سەرپەنجەی سور کرد بۆ پەنجەبازی
بە ماڵی دنیا بۆم نابێ ڕازی

چاوم پڕ خوێنە دەکوڵێ هەناوم
چەندە بێڕوحمی من بۆت نەماوم
چەندە بێروحمی من بۆت سوتاوم
منوای تەنکەوە تەنکەی ماڵ وێران
یا بە دۆستم بی یا بە دەزگیران

تەنــکە بۆ خاتری حەزرەتی داوود
خۆ من شێتی تۆم سووتام لە تاوت
منوای تەنکەوە تەنکەی ماڵ وێران
یا بە دۆستم بێ یا بە دەزگیران

وەبیرت نایە شەوانی شادی
لە ڕێــگای تۆدا چەندم جەفا دی
منوای تەنکەوە تەنکەی ماڵ وێران
یا بە دۆستم بی یا بە دەزگیران

با وا بێ با وا بێ (١)

شەدەی بەستوە بێریانی دەسرۆکەی کرد خێڵەکی
ناوێرم ناوی بێنم لەبەر زبانی خەڵکی
با وا بێ با وا بێ دەستم دە مەمکێ دابێ
ئەگەر زەدەی بێبێنم سەرپەنجەم کۆڵەوار بێ

بۆ خۆم دوورم نایگەمێ کەس نی‌یە وەڵامێی دەمێ
سەبرو هۆشی لێ بڕیوم کەوتومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی کەوتوونە ژێر پەرچەمێ
با وا بێ با وا بێ . . . . .

ڕاوەستا لەسەر بیرێ لەبەر دەسمال هەریرێ
چەندی خۆم مەجبوور دەکرد دەستم بۆ هەڵناگیرێ
با وا بێ با وا بێ . . . . .
چاوێکم دێشێ دەی دەی چا نابێتەوە
ئەو گوڵەم لێ زیزە وەی وەی ئاشت نابێتەوە
با وا بێ با وا بێ . . . . .

سی شەوەی ڕەمەزانێ فەرزە لەسەر ئوممەتێ
سینگ کاغەزی مەرجانێ مەلا لێ‌ی‌دەدا خەتێ
لەدنیادا بۆم نەبی چت‌لێ‌بکەم لە قیامەتی
با وا بێ با وا بێ . . . . .

لایەلایەت بۆ دەکەم

دەشتی پشت قەڵا ڕازاوە بە گوڵ
ئەتۆم خۆش دەوێ بە گیانو بە دڵ
لایەلایەت بۆ دەکەم بەڵکو خەو بتباتەوە
دەستخەمە نێو مەمکۆلانت
شەوو ڕۆژ من بەلاتەوە
یان خڕخاڵ بم شەو بە پاتەوە
چنارو لاولاو سەریان بوون بە گیر
من بۆچی دەگریم بە چیم دەکەن ژیر
لایەلایەت بۆ دەکـــەم . . .

ڕەنـــگم زەرد نەبوو تۆ کردت بە بەی
لە خودام تەڵەبە بە مەقسود نەکەی
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم
لە خودام تەڵەبە بە مەقسود نەکەی
یاخودا هەڵکەنی ئەو کێوە لە بن
بەڵـکو بێیدا بێ عەمرو دیدەی من
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم
بەڵـکو بێیدا بێ عەمرو دیدەی من
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

دیسان باری غەم نیشتوە لە لێوم
بەزەیی‌یەکت بێ بەو دڵەی پەشێوم
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم
بەزەیی‌یەکت بێ بەو دڵەی پەشێوم
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم
دەردێکی داومێ دەرمانی نەکرد
شەماڵ بە بەفری کوێستانی نەکرد
لایەلایەت بۆ دەکەم ٠ ٠ ٠

ئەو شەو دوو شەوە دوور لە یارانم
وەك باخچەی بێ ئاو عاشقە بارانم
لایەلایەت بۆ دەکەم ٠ ٠ ٠

حەسارە چکۆڵە (١)

هەناسەی ساردم دەمالێو گەڕێ
ئەو شادی‌یەت بێ من لێ وە شین گەڕێ
نازدارەی خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم
ئەو شادی‌یەت بێ من لێ وە شین گەڕێ
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

حەسارە چکۆڵەی دارە سێو تێدا
گەردنی چاوجوانێم قەتارەی تێدا
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

گەردنی چاوجوانێم قەتارەی تێدا
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

حەساره چکۆڵە (٢)

حەساره چکۆڵەی داره سێو تێدا
گەردنی چاوجوانێم قەتارەی تێدا
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

هەوەڵی کارێ نەبای بە یارم
بوی بە باعیس دڵەکەی غەمبارم
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

لەکوێوە هاتوی خەڵکی کام شاری
تاکو من بۆت کەم گەلێ خەمخواری
ئەوە کە دەڕۆی خۆتو دڵەکەت
ئامانەتت بێ تاقە گوڵەکەت
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

دیسان باری خەم نیشتوە لە لێوم
بەزەیی‌یەکت بێ بەو دڵەی پەشێوم
چاوجوانێ خۆم ڕێم نی‌یە بڕۆم

ڕیحانەی دەم ئاشی‌یە

سەلاکەکەی خارایە رایژێنە ڕابیعایە
دە بنوە بنوە کۆرپەڵەم خەوی نایە
من چی‌بکەم خەوی نایە

ریحانەی دەم ئاشی‌یە جێژنەیە چەند خۆشی‌یە
یارەبی بەخێرێتەوە جامەنی جندرقاشی‌یە

لە پردی سور بەولاوە پاوو پۆزی هەڵداوە
پاوو پۆز دەڵێی زێرە پاوانەی تێ کراوە
دەنا پاوانەی تێ کراوە

ماڵیان لە پردی سورە گەردنی دەڵێی بلورە
یاڕەبی بەخێرێتەوە مامزەی چەکمەسورە

کەوای بەری ماهوتە دوگمەکەی تاقو جووتە
یارەبی موبارەکت بێ دەگەڵ یاری گرتووتە

ریحانەی دەم ئاشی‌یە جێژنەیە چەند خۆشی‌یە
یارەبی بەخێرێنەوە جامەنی جندرقاشی‌یە

لە پردی سور بەولاوە پاوو پۆزی هەڵداوە
پاوو پۆز دەڵێی زێرە پاوانەی تێ کراوە
دەنا زەنگیانەی تێ کراوە

زەزیلان

بەهاران خۆشە زەزیلان
لە شیوو دۆڵ دەبنە گیران
تێکەڵبوون دۆستو دەزگیران
ئەی یار ئەی یار دوورە یارم
بێ وی تاریکە ڕۆژگارم
ئەی یار ئەی یار دوورە یارم
تیرەو تاریکە ڕۆژگارم

هاوین خەرمان لەبەر بایە
شەماڵ کەوتووە زریان نایە
هەڵیانبڕیم لە لەیلایە
ئەی یار ئەی یار • • •

مەقـــام :

قەتاریك هاتووە گەوهەر باریەتی
خورشیدەی خاوەر سەرقەتاریەتی
سورمەی عیشقی دڵدارە
پایزە لە منی ماڵ وێران

نە دۆستم بو نە دەزگیران
گەڕی دیلانێم بۆ گیران
ئەی یار ئەی یار • • • •

مەقـــام :

تۆفیق بدەی پێم رەب العالمین
شاد بم بەوەسلی خەرامانی چین
سەر بە هەوای عیشق خەرامانەوە
دڵ بە غەمو دەرد بێسامانەوە
سەر لێشێواوی عیشقی دڵدارم
سا من بە سەودای چیمو چ کارم
گوڵ بە شاباشی مەردی دیوان کەن
پێشکەشی باڵای لەعلو مەرجان کەن

ئازیزەکەم (٢)

بۆ من لە جوملەی ئازیزەکەم عەبدی خودا نیم
سەعاتێك لە دەست هەردوو دیدەم مەینەت ڕەها نیم
سەعاتێك لە دەست ئازیزەکەم غەمێك ڕەها نیم

مەقـــام :

لەو هاتنە بێ هودەیە بیرم شاشە
سەرباری خەمان بیرو خەمی ئەولاشە

مەیگێر وەرە قوڵ هەڵکە گڵێنەت بێنە
خەم چڵـکی دڵەو بە مەی بشۆرێت باشە
بێ دولبەرو مەی تەمەن بەسەرچوون هیچە
دڵتەنگی جەهەندەمێو بەئاواتی بەهەشت
دایناوە خوا کوێندرەێ باش لێـکیدەوە

دڵتەنـگی مەرگ نابێ ئەوەی لێزانە
ئەو مانەوەمان ووچانی ڕاگوێزانە

زستانە هەتا ڕوودەکەمە مەیخانە
هەرلاسکی گوڵەو لە دەوری ئاگردانە

وادیارە لە یاری جوان ڕووخۆشە جیهان
تۆڵەی دەمی پێکەنینە ئەو سوتانە

مەیگێڕ بەسەرت پڕدی سیراتیش کەڵەکە
سەیرانی بەهەشت سەیری دوو چاوی بەڵەکە

زۆرم لە خوا ویستو کەمیشی نەگەیی
هەر تۆبەیە دەمداتێ ئەویش نەمگەڕەکە

چاوم پڕخوێنە ئازیزەکەم دەکوڵێ هەناوم
چەندە بێڕوحمی هەردوو دیدەم من بۆت نەماوم

چاوڕەش

زۆرم بێخۆشە میوانم بی ئەوشۆ
وەرە مەشکێنە دڵ چاوڕەش
بۆت دەناڵم شێتو شەیدای چاوکاڵم
سەرمەستم من شوشەی دڵەکەم شکاوە
بێ تۆ بیمارو بێحاڵم ئەوشۆ
بێ تۆ بیمارو عەبداڵم ئەوشۆ

غەمزەی چاوی مەستت کوشتومی ئەوشۆ
لارەی مەمکەکانت کوشتومی ئەوشۆ
بڕۆ دڵمت شکاند نازدار ئەی ئازیزم
بە خودای من لە تۆ زیزم • • • •
سەرمەستم من شوشەی دڵەکەم شکاوە
بێ تۆ بیمارو بێحاڵم ئەوشۆ
بێ تۆ بیمارو عەبداڵم ئەوشۆ

مەقـــام :

شەوان تا بە ڕۆژ گریان مەیلمن
یەکجار بەژارەی دووری لەیلمن

هەورەکەی رەحمەت وا بەحەواوە
وا منیش هاتمەوە بەڕووی سیاوە

ساقی بۆم تێکە شەڕابی حەوتساڵە
بیخۆم بەسەلامەتی ئەو چاوکاڵە
لە دڵی شکاوی من دەنگی سوتانم دێ
خرمەی بازنەی یارم دێ
سەرمەستم من شوشەی دڵەکەم شکاوە
بێ تۆ بیمارو بێحاڵم ئەوشۆ
بێ تۆ بیمارو عەبداڵم ئەوشۆ

دەڕوا بەجێمدێڵێ (٣)

بە توێ ئارقچن ئەی هاوار نامهێڵێ
سەرو پەرچەمی دەڕوا بەجێمدێڵێ
دەڵێی شازادەی ئەی هاوار نەیهێشتم
ڕۆمو عەجەمی ڕۆیی بەجێیهێشتم

هەر کۆچ کۆچت بوو ئەی هاوار نامهێڵێ
کۆچت کرد بە راست ڕۆی بەجێمدێڵێ
کەم هیمەتت کرد ئەی هاوار نەیهێشتم
ماڵئاوات نەخواست ئەی هاوار نەیهێشتم

لە شنەی دارەبی ئەی هاوار نامهێڵێ
لە مەزەی قۆرە دەڕوا بەجێمدێڵێ
خودا هەڵنەگرێ ئەی هاوار نامهێڵێ
ئەو زوڵمە زۆرە دەڕوا بەجێمدێڵێ
قەڵای مەریوان ئەی هاوار نەیهێشتم
باڵمدا پێوە ڕۆیی بەجێیهێشتم

قەڵاکەم ڕووخا ئەی هاوار نامهێڵێ
باڵدەم بەکوێوە ڕۆیی بەجێمدێڵێ

هەی داد هەی بێداد ئەی هاوار نەی‌هێشتم
لەو گەورە شارە ڕۆیی بەجێی‌هێشتم

نە دەنگی یار دێ هاوار نام‌هێڵێ
نە بۆ خۆی دیارە دەڕوا بەجێم‌دێڵێ
ماڵێك باری کرد ئەی هاوار نام‌هێڵێ
کەس نەی‌گێڕاوە ڕۆیی بەجێم‌دێڵێ
بۆ خۆم دانیشتم ئەی هاوار نەی‌هێشتم
دڵخۆشیم داوە ڕۆیی بەجێی‌هێشتم

هەر یەسە

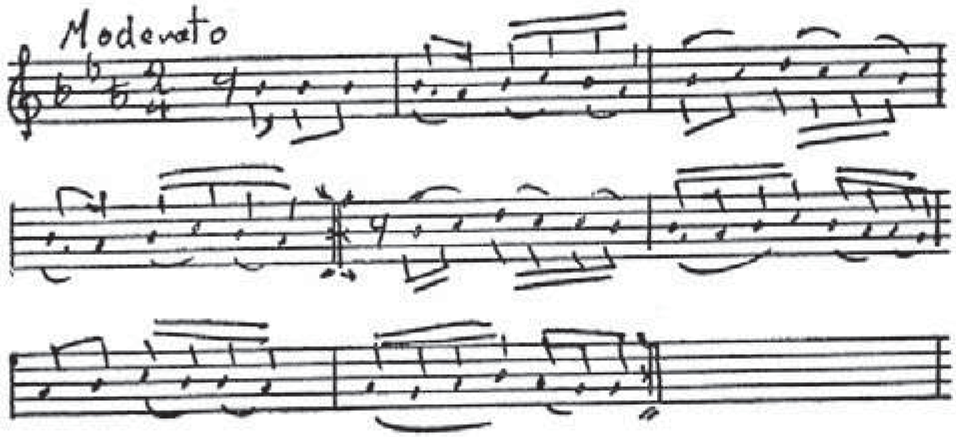

ئەرێ ساقی سەد دەخیل ئەی وەی وەفریادم ڕەس
ئەرێ بە ڕووی نازەوە دەی دەی جام بگرە بەدەس
هەر یەسە هەر یەسە نازدارەکەی مەدرەسە
ڕۆژێ جارێك بتبینم بۆ منی بێچارە بەسە

ئەرێ بەس بێمە جەنبوش وەی وەی هەروەکو جاران
ئەرێ بنۆشین جامێك وەی وەی بە یادی یاران
هەر یەسە هەر یەسە . . . .

ئەرێ تا یارم زانی وەی وەی ڕیشەی جەرگمە
ئەرێ بێ کەس خۆم بێ کەس وەی وەی وا سەرمەرگمە
هەر یەسە هەر یەسە . . . .

ئەرێ ئازیز بە مەرگت وەی وەی دڵ خرۆشیمە
ئەرێ ئارەزووی خەدەنگ وەی وەی پەنجەی کۆشیمە
هەی یاری هەی یاری بەگزادەی کوردەواری
لە گەرمێن و کوێستانان جوانێ ناوقەد زوراری

ئەرێ تا لە قەفەس‌دام وەی وەی ماومە نەفەسێ
ئەرێ بولبول بۆ گوڵێ وەی وەی ئەمن بۆ کەسێ
هەر یەسە هەر یەسە • • • •

شەمامەو شلێرە

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

شەمامەو شلێرە ، شلێرە شەمام تەنکی
ناردم بێتە ئێرە دەنا ئێرە شەمام تەنکی
ماچ کردنی خێرە دەنا خێرە ناسکۆ تەنکی

شەڕ نی‌یە حەسەنەتە حەسەنەتە شەمام تەنکی
سەدەقەی براتە ، براتە ناسکۆ تەنکی
ڕوحم جانفیداتە جانفیداتە شەمام تەنکی

شەمامەو شلێرە ، شلێرە شەمام تەنکی
ناردم بێتە ئێرە دەنا ئێرە شەمام تەنکی
ماچ کردنی خێرە دەنا خێرە شەمام تەنکی

شەمام لە بۆکانی لە بۆکانی شەمام تەنکی
بابێتە هەیوانێ هەیوانێ ناسکۆ تەنکی
بەناز چاو دەڕوانێ دەڕوانێ ناسکۆ تەنکی

شەمامەی خەتخەتە ، خەتخەتە شەمام تەنکی
گولێ بەقیمەتە بەقیمەتە ناسکۆ تەنکی
ماچکردن حەسرەتە حەسرەتە شەمام تەنکی

شەمام لەبەرنانی لەبەرنانی شەمام تەنکی
پێمنا لە کلدانی لە کلدانی ناسکۆ تەنکی
عەوام بووم نەمزانی نەمزانی شەمام تەنکی

شەمامەو شلێرە ، شلێرە شەمام تەنکی
ناردم بێتە ئێرە دەنا ئێرە شەمام تەنکی
ماچکردنی خێرە دەنا خێرە شەمام تەنکی

وەی وەی بارانە

وەك قومری سەربالم شینە
کارو پیشەم هەر گرینە
ئەسمەران خوێنیان شیرینە
وەی وەی وەی وەی بارانە

دیسان شەو هات بۆ حالی من
لەو دلەی پڕ خەیالی من
گەڕەك نانوێ لە نالەی من
وەی وەی وەی وەی بارانە
ئاخ پایزە گەلاڕێزانە

خودا کاران هەروا دەکا
خونچەی لە خاك پەیدا دەکا
ئەمنی پێ مبتەلا دەکا
وەی وەی وەی وەی بارانە
ئاخ پایزە گەلاڕێزانە

لە سابلاخێ وەدەرکەوتم
لە گولە زەردان وەسەرکەوتم
وەدوای کۆچی لەیلای کەوتم

وەی وەی وەی وەی بارانە
ئاخ پایزە گەڵاڕێزانە

بەو قورئانەی لەسەر دەستم
لەتلەت کرێم لەسەر پۆستم
نانێم مەیلی کۆنە دۆستم
وەی وەی وەی وەی بارانە
ئاخ پایزە گەڵاڕێزانە

قەسەم بە ڕەحمانو ڕەحیم
هەتا لە دنیایە دەژیم
مەیلت نانێم یاری قەدیم
وەی وەی وەی وەی بارانە
ئاخ پایزە گەڵاڕێزانە

قەسەم بە سوڕەتی عەممە
دایمە دڵەکەم پڕ لە غەمە
نایەڵێ ماچکەم ئەو دەمە
وەی وەی وەی وەی بارانە
ئاخ پایزە گەڵاڕێزانە

با وا بێ با وا بێ (٢)

دەتفەرموو بۆ تۆ نابم چۆنی تۆ دەڵێی وا بم
کەوتبومە بەندیخانێ جا بە یادی تۆوە مابووم
یارەبی کۆستی دڵ کەوێ گەر ساتێ لێت جودا بم
با وا بێ با وا بێ دەستم دە مەمکی دابێ
ئەگەر زەدەی پێبێنم سەرپەنجەم کۆڵەوار بێ

سەرێکەو مەستی نازم جا دڵێکەو بۆت نەماوە
دڵم هەقی بەدەستە فتوای سەری دراوە
حەوت ساڵان یاری من بووی بۆ چیت نەکرد ماڵئاوا
با وا بێ با وا بێ بۆ دەبێ تەوەلا بێ
زەردەخەندێکت بێتێ خۆ دنیا خەراب نابێ

وەکی لە من قەوماوە یا ڕەبی لە کەس نەقەومێ
لە وڵاتی موکریانی کەس نی‌یە هاواری بەرمێ
دایکو باوکی لێوئاڵێ توڕەن نامدەنێ نەرمێ
لەسەر ئەو حاڵەش لەیار زۆری لێ دەکەم شەرمێ
با وا بێ با وا بێ بۆ دەبێ تەوەلا بێ
زەردە خەندێکت بێتێ خۆ دنیا خەراب نابێ

ئەی وەی لەنجەیە

ئەرێ وەی گوڵو ریحانەم دەسك کرد
جا لەکن کوڵمەی یارێم ڕاگرت
هاوارت‌کرد ئابڕوی منت برد
ئەی وەی لەنجەو هاوار لەنجەیە
جا لەنجەت بە سەری پەنجەیە

ئەرێ وەی گوڵو ریحان بوونە برا
جا گوڵ لە ڕیحانەی جوانترە
ڕیحانە بۆنیان خۆشترە
ئەی وەی لەنجەو هاوار لەنجەیە
جا لەنجەت بە سەری پەنجەیە

ئەرێ وەی چەند هەناسان هەڵدێنم
تێکەڵ دەبێ گۆشتو خوێنم
ئەرێ وەی دەترسم بمرم نەتبینم
ئەی وەی لەنجەو • • • •

ئەرێ وەی شەو گەیشتە حاڵی جاران
بۆم‌بڵێن بەشای وەفاداران
ئەرێ وەی زوو بێتە سەر دەردەداران
ئەی وەی لەنجەو • • • •

سەرتەنە

ئەرێ ماڵێک باری کرد هەی باری کرد
گیانە کەس نەیگێڕاوە دیدەکەم کەس نەیگێڕاوە
ئەرێ بۆ خۆم دانیشتم هەی دانیشتم
گیانە دڵخۆشیم داوە دیدەکەم دڵخۆشیم داوە
عەمرەکەم وەی چاوەکەم هەی دیدەکەم
عەزیزەکەم سەرتەنە هەی دیدەکەم سەرتەنە
ڕەببی مبارەکت بێ هەی مبارەک بی
گوڵو گوارەو زێرچەنە هەی گوڵو گوارەو زێرچەنە

ئەرێ خودا دەیزانێ هەی دەیزانێ
گیانە بۆ تۆ نەخۆشم دیدەکەم بۆ تۆ نەخۆشم
ئەرێ خەڵکی غەم دەکڕێ دەی غەم دەکرێ
گیانە من غەم دەفرۆشم دیدەکەم غەم دەفرۆشم

ئەرێ تا ممکین دەبێ هەی وەی دەبێ
دەنا هەر بە عیشوەیە دیدەکەم هەر بە عیشوەیە

ئەرێ لە ووڵاتی خۆمان وەی وەی خۆمان
گیانە کێوێک دیارە دیدەکەم کێوێک دیارە

ئەرێ بەقەد ئەو کێوەی وەی ئەو کێوەی
گیانە غەم لە دڵم بارە دیدەکەم غەم لە دڵم بارە
عەمرەکەم وەی چاوەکەم هەی دیدەکەم
عەزیزەکەم سەرتەنە هەی دیدەکەم سەرتەنە
ڕەببی مبارەکت بێ هەی مبارەک بی
گوڵو گوارەو ژێرچەنە هەی گوڵو گوارەو ژێرچەنە

هەی زێڕینێ

سەرێکەو مەستی نازم دڵێکەو بۆت نەماوە
دڵم هەقی بەدەستە فتوای سەری دراوە
چەند ساڵان یاری من بووی بۆ چیت نەکرد ماڵ ئاوا
هەی زێڕینێ زێڕینێ گۆیە خۆشە با بچینێ

لەنسگۆ یار پەیدا نابێ پەیدا بێ وەفای نابێ
سەد خونچە بپشکوێ بێ بولبول بەهار نابێ
جبکەم دڵ گرتوویەتی بە کەس تەوەلا نابێ
هەی زێڕینێ زێڕینێ گۆیە خۆشە با بچینێ

دایمە وەک تازی‌یەداران چاو بە گریەو گرینم
کوانێك لە جەرگم هاتووە خوێن دەچۆڕێ لە برینم
کیژۆڵەی ناسكو نەرم زۆر پەشێوت دەبینم
هەی زێڕینێ زێڕینێ گۆیە خۆشە با بچینێ

ئەی وەی لە ڕبابە

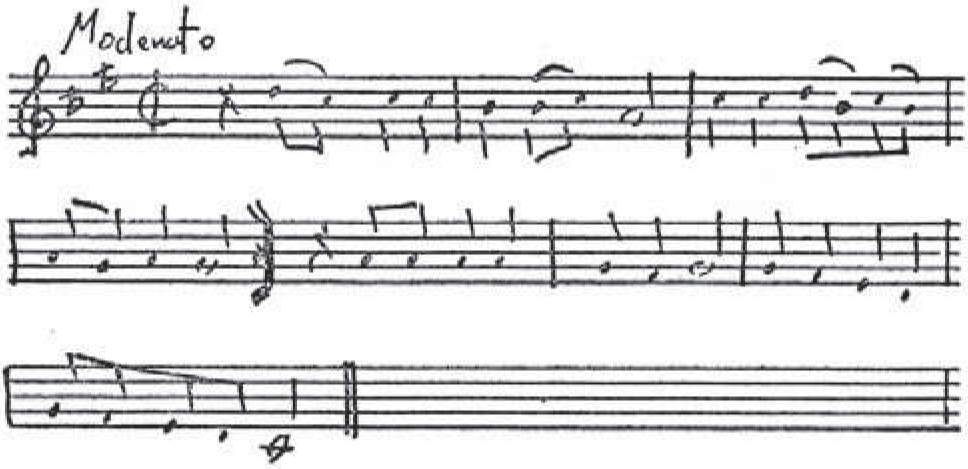

نەخۆش‌و دەردەدارم تەمەنم گەیوەتە چلی
هەموو تەستیقی بۆبکەن دەستی بۆ بدەن لەملی
ئەیٚ وەی وەی لە ڕبابە دەم دێنم زولفت لابە
تۆ بە غەمزە مەمکوژە سەد جار تو عالقەی کابە
بەم نازەو بەم عیتابە • • • •

نە بێ‌هۆشم نە مەستم مبتەلای چاوی مەستم
عاشقی باڵای لێوئاڵیم شێت بووم بە خۆم ناوەستم
دوگمەی بەڕۆیم دەترازاند مەمکۆڵەی کەوتە دەستم
لێوی هێنا بی‌مژم لەباتی مژتنی گەستم
ئەی وەی وەی • • • •

بۆ خۆم دوورم نایگەمێ کەس نی‌یە وەڵامێ‌ی دەمێ
سەبرو هۆشی لێ‌بڕیوم کەوتومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی کەوتوونە ژێر پەرچەمێ
ئەی وەی وەی . . . . . .

بۆم بانگ‌کەنە شەماڵی دەمێك دێ‌و دەمێك نایە
دەی دا لە زولفی یارێ گوارەی دێنە سەمایە
گەر بێت‌و ئیعدامم کەن ڕوحمت بە من‌دا نایە
ئەی وەی وەی . . . . . .

دوێنی وەڵامی ناردبوو دەچمە خزمەت یارەکەم
فەرمووی دەچمە سەفەرێ دەبێ بچم بەڕێ‌ی‌کەم
گریانم گرانە ساتێك لە دڵی دەرناکەم
بێتو درەنگ بێتەوە خاکی کوێ وەسەرکەم
ئەی وەی وەی . . . . . .

گرتمت بەستمت (٢)

لەبەر سەیزادەی شاڵ چین ڕاستە قەول‌و پەیمانی
توند دە باوەشی دەگرم دمژم سەرکوڵمانی
گرتمت بەستمت کوشتمت سوتاندمت
بە زیندەی چاوەکانت لەژێر خاك چەقاندمت

وەکی لە من قەوماوە ڕەببی لە کەس نەقەومێ
لە وولاتی موکریانێ کەس نی‌یە هاواری بەرمێ
باب‌و دایکی لێوئاڵێ توڕەن نامدەنێ نەرمێ
گرتمت بەستمت کوشتمت سوتاندمت
بە زیندەی چاوەکانت لەژێر خاك چەقاندمت

دەڵێی سوێندێکت بۆ بخۆم سوێند بە مزگەوتی واوان
کە لێرە دوژمنم بن تا سەهەندو سۆلاوان
شەرتە دەست‌بەردارت نیم شەرت‌بێ بە شەرتی پیاوان
گرتمت بەستمت • • • •

هەم نارنجەو هەم سێوە هاوار یا شێخی کرێوە
غەم‌و مەراقی یارێ ئیشکی کردوم بە پێوە
یارەبی نەبارێ باران تاقە گوڵەکەم بەرێوە
گرتمت بەستمت • • • •

نەخۆش و پەرێشانم ئارامم نی‌یە ساتێ
سەفەرێـکم کەوتە بەر ڕێ‌یە هات‌و نەهاتێ
مونتەزیرم لەڕێ‌یە با کاروان بێ‌و بم‌گاتێ
یارم دەگەڵ کاروانی‌یە قەولە دوو ماچم داتێ
گرتمت بەستمت • • • •

گەوهەرێ (٢)

وا چاکە وا سەلاحەت تاوێک بێ‌یە ئامێزێ
هاوار حەزرەتی غەوس ئەو گوڵەم بپارێزێ
قەولە دیاریم بۆ بێنێ گوڵم وا لە تەورێزێ
ئەی وەرە وەرە گەوهەرێ
سینگت حەوزی گەوسەرێ
لیم گەرێ وام بەسەرێ
ساز بە سورە گوڵان دەچنین
لەبەر ماڵی قەمتەرێ
داخودا لەسەر چاوی جوانت
جا چ پەندێکم بەسەرێ

غەمگین‌و پەرێشانم ئارامم نی‌یە ساتێ
سەفەرێکم کەوتە بەر ڕێ‌یە هات‌و نەهاتێ
مونتەزیرم لە ڕێ‌یە با کاروان بێ‌و بم گاتێ
ئەی وەرە وەرە گەوهەرێ
سینگت حەوزی . . . . .

دایمە وەك تازیە داران چاو بە گریەو گرینم
کوانێك لە جەرگم هاتووە خوێن دەچۆرێ لە برینم
کیژۆڵەی ناسك‌و نەرم زۆر پەشێوت دەبینم
ئەی وەرە وەرە گەوهەرێ
سینگت حەوزی . . . . .

خاڵەی ڕێبوار (١)

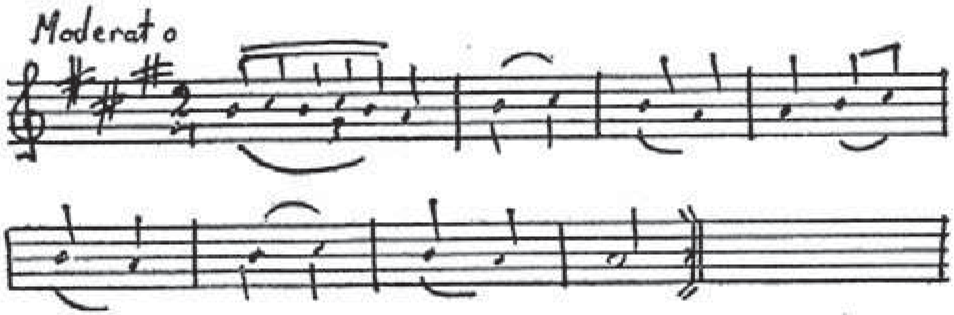

بۆ خۆم بە خۆم کرد بەردبارانم کەن
وێڵو ئاوارەی نێو خاڵانم کەن
هۆی خاڵەی ڕێبوار دەی دەی ڕێم لەبەرناچێ
بۆ جوابت کردم دەی دەی بۆ تەنیا ماچێ

تۆ چرای نەوتی دەی دەی من ئاگر بە دەست
تا ئاوڕم داوە گیانە گڕ بڵێسەی بەست
هۆی خاڵەی ڕێبوار دەی دەی ڕێم لەبەرناچێ
بۆ جوابت کردم دەی دەی بۆ تەنیا ماچێ

شەرت بێ تا دەمرم بە دڵ بۆت بگریم
تا ناڵەم دەڕوا بۆ عەرشی عەزیم
هۆی خاڵەی ڕێبوار ڕێم بەرامبەرە
دوعام لێ مەکە مانگی سەفەرە

ئای نیزام

گیانە باقەی دەستەگوڵ جوانێ زانیم دڵگیری
جوانێ پەی پەی زیادکرد دیدەم پەژارەی پیری
ئەرێ نیزامو خۆم نیزام جا نیزامی تۆمە لێرە
ئەو دوو چاوی خومارت گیانە پێبەندی کردم لێرە
ئەوا کەژال بوو ڕۆیی یا نە من زەینم کوێرە

گیانە عیشقی لەیلایە جوانێ کەوتۆتە سەرم
گیانە بۆیە ئاوارەو جوانێ من دەربەدەرم
ئەرێ نیزامو خۆم نیزام جا نیزامی تۆمە لێرە
ئەو دوو چاوی خومارت گیانە پێبەندی کردم لێرە
ئەوا کەژال بوو رۆیی یا نە من زەینم کوێرە

جوانێ دەفعەیەك نەمدی گیان کە تۆ من یادکەی
یا نە ڕۆژێك دڵم دەی دیدەم خۆش‌و شاد کەی
یا نە ڕۆژێکی دڵم خۆش‌و ئازاد کەی
ئەرێ نیزامو خۆم نیزام جا نیزامی تۆمە لێرە
ئەو دوو چاوی خومارت گیانە پێبەندی کردم لێرە
ئەوا کەژال بوو ڕۆیی یا نە من زەینم کوێرە

هەر تۆم دەوێ

کابانی ئەوڕۆ گیانە مەڕدۆشی جاران
وەسەر سەرت گەڕێ سەد یاری جاران
سەرتای بە پای زێڕ بێ
بێدەنگو بێ باس بێ
وەك مانــگی چواردەی بێ
هەر تۆم دەوێ تۆ

باوانەکەی باوم هێزی هەناوم
تاکو ئەتۆ بی گیان بینایی چاوم
سەرتای بە پای زێڕ بێ
بێدەنگو بێ باس بێ
وەك مانــگی چواردەی بێ
هەر تۆم دەوێ تۆ

با بچینە سەیرانگا وەختی بەهارە
خونچە بوو بە گوڵ گیان بولبول خومارە
سەرتای بە پای زێڕ بێ
بێدەنگو بێ باس بێ
وەك مانــگی چواردەی بێ
هەر تۆم دەوێ تۆ

من شێت نەبوم گیانە تۆ شێتت کردم
بە نێو زیندوم‌و گیانە بە قالب مردوم
سەرتای بە پای زێڕ بێ
بێدەنگ‌و بێ باس بێ
وەك مانـگی چواردەی بێ
هەر تۆم دەوێ تۆ

هەی لە من و هەی لە کێ (١)

زۆر کەس نەمامی چەقاند گیانە نەی خوارد لە بەری
خەڵفی داری من شین بوو گیانە هاتبوو بگاتە بەری
فەرمووی ئیستێکی بگرە گیانە شەرتی
وەرە دەرکی دەروازەی گیانە بۆ دانیشتوی

هەی لە من و هەی لە کێ گیانە ئەی لە لەنجەی لەیلایە
کاری من و بەژنێ باریک گیانە وا زوو کۆتایی نایە
شەرتە قەت مەیلت نانێم تا بمێنم لە دنیایە

حەوت ساڵان شێتی تۆ بووم گیانە بە بێ هەق و بێ کرێ
مودەتێك لەوەی پێشتر گیانە پەیمانمان بەست لە دەرێ
نە عەهدو نە پەیمانت گیانە قەت قەت نابەیە سەرێ
سیلەی ڕەحمت بۆم بزوێ با خودای من نەت گرێ

هەی لە من و هەی لە کێ گیانە ئەی لە لەنجەی لەیلایە
کاری من و بەژنێ باریک گیانە وا زوو کۆتایی نایە
شەرتە قەت مەیلت نانێم تا بمێنم لە دنیایە

بۆچی ماڵئاوایی کرد گیانە لەمێژە چۆتەوە
لەوڕۆژە کە ڕۆیشتوە گیانە شەوم ڕۆژ نەبۆتەوە
خودا بۆ خۆی دەیزانێ گیانە کە دڵخۆشی من ئەوە
ماوەتە ڕوحمێ خودای کە یار بگەڕێتەوە

هەی لە منو هەی لە کی گیانە هەی لە لەنجەی مەلەکێ
مەلەك وەك مانگی چواردەی گیانە کلی لە چاوان دەتکێ
شێتو شەیدای باڵای بوم ڕاوەستای لەبەر دەرکێ

خاڵەی ڕێبوار (٢)

سەرسەوزو بۆرشین گیانە نیشتون لە دیارە
لەو ماڵە غەریب گیانە من ماوم تەنیا
هۆی خاڵەی ڕێبوار گیانە خۆ منیش ڕێبوارم
ئەمنیش وەکو تۆ هاوار دڵ بریندارم

ئەگەر حەزدەکەی گیانە قیامەتت بێ
دڵەکەی منت لەکنە ئامانەتت بێ
هۆی خاڵەی ڕێبوار گیانە خۆ منیش ڕێبوارم
ئەمنیش وەکو تۆ هاوار دڵ بریندارم

ساڵەهای ساڵە گیانە من ڕەنجەڕۆی تۆم
بە نان‌و گیانە جل‌وبەرگی خۆم
هۆی خاڵەی ڕێبوار گیانە خۆ منیش ڕێبوارم
ئەمنیش وەکو تۆ هاوار دڵ بریندارم

هۆی خاڵەی رێبوار گیانە ڕێم بەرامبەرە
دوعام لێ مەکە گیانە مانگی سەفەرە

وا مەکە وا مەکە

دوێنێ دیم لە ڕێی کانی دەستم برد بۆ مەمکانی
پێم گوت عاشقی بالآی تۆم بۆ بە دەردم نازانی
فەرمووی ئەمنیش بەدڵی تۆم چون عەشق ماڵوێرانی
وا مەکە وامەکە وامەکە دایسکم دیارە
با لەسەر بالآی بەرزت با بدرێم لە سێدارە

وا چاکە وا سەلاحەت تاوێك بێ یە باوەشم
بەژنێ باریك لیم زیزە دەتكێ فرمێسكی گەشم
لە دنیا خۆشیم نەدی بەدبەختو چارەڕەشم
وا مەکە وا مەکە وا مەکە دایکم دیارە ئابڕووم چوو
لەسەر بالآی بەرزت لێم دەن بە تفەنگی برنوو

بۆ خۆم دوورم نایگەمێ کەس نی‌یە وەلاَمێ‌ی دەمێ
سەبرو هۆشی لێ بڕیوم کەوتومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی کەوتونە ژێر پەرچەمێ
سوچی چادرەکەت لادە با مانگ بێتەدەر لە تەمێ
وا مەکە وامەکە وامەکە دایــکم دیارە
با لەسەر بالاَی بەرزت با بدرێم لە سێدارە

ڕاوەستا لەسەر بیرێ لەبەر دەسمال هەریرێ
چەندی خۆم مەجبور دەکرد دەستم بۆ هەڵناگیرێ
دەڵێم بمدەیە ماچێك جارێ دەکا تەکبیرێ
وا مەکە وامەکە وامەکە دایــکم دیارە
با لەسەر بالاَی بەرزت با بدرێم لە سێدارە

دەنگی یار نایە

چاوان مەرێژە هێشتا منداڵی
سێوی نەگەیوی هەڵوژەی کاڵی
دەنگی یار دەنگی یار دەنگی یار نایە
ناسکۆڵێ ناسکۆڵێ خڕکۆڵێی دایە

ئەو سەرزەمینەی بۆنی تۆی لێ نایە
ئاوری تێ بەربێ هەر شەو لە لایە
دەنگی یار دەنگی یار دەنگی یار نایە
ناسکـۆڵێ خڕکۆڵێ ناسکۆڵەی دایە

بیکە بۆ خاتری عیشقی لەدەستچوو
سەرت هەڵێنە ئاورم تێ بەربوو
ناسکۆڵێ ناسکۆڵێ ناسکـۆڵەی دایە
خڕکۆڵێ ناسکۆڵێ ناسکـۆڵەی دایە
هەرچەند نوێژ دەکەم نوێژم بەتاڵە
تەحیات دەخوێنم تۆم لە خەیاڵە
دەنگی یار دەنگی یار دەنگی یار نایە
ناسکـۆڵێ خڕکۆڵێ کـۆرپەڵەی دایە

چاوێکم دێشێ چا نابێتەوە
ئەو گوڵەم لێ زیزە ئاشت نابێتەوە
دەنگی یار دەنگی یار دەنگی یار نایە
ناسکـۆڵێ خڕکۆڵێ کـۆرپەڵەی دایە

بۆ لێم زیزی

گوڵێکی بۆ جەفا خەڵق کراوی
بە ئاوی دڵ ڕفێنی ئاودراوی
بە عەتری بێوەفایی خۆش کراوی
چەند ڕۆژە نەمدیوە دنیا زیندانە

بۆ لێم زیزی لەسەرچی تۆراوی
بۆچی بژیم بە بێ گوڵم نامەوێ ئەو ژیانە
دەڵێ جەفا بە بەژنی من بڕاوە
لە بێوەفای گوڵ دڵم شکاوە
دڵم بە خوێنە تاقەتم نەماوە
چەند ڕۆژە نەمدیوە دنیا زیندانە

بۆ لێم زیزی لەسەرچی تۆراوی
بۆچی بژیم بە بێ گوڵم نامەوێ ئەو ژیانە
حەڵاڵە گەردنم بە بێقسوری
دەبێ نەزانی دەردی دووری
ڕەوا نی‌یە لە جورمی من نەبوری
چەند ڕۆژە نەمدیوە • • • •

گوڵێکی خەمڕەوێنی ڕوو بە خاڵێ
دڵی منە بە تیری تۆ دەناڵێ
قەسەم بە عیشقی پاکی تۆ کەژاڵێ
چەند ڕۆژە نەمدیوە • • • •

لە لوتفی تۆ دەمێکە بێمرادم
لە هیجری خاڵەکەت کزو کەسادم
بە لوتفی تۆوە سەربڵندو شادم
چەند ڕۆژە نەمدیوە • • • •

ناسکۆڵێ گیان مەگری

ناسکۆڵێ گیـــان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سـەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

چاوت ئەستێرە ڕوو لە کۆ دەکا
ئەو دڵەم وەسوەسەی باڵای تۆ دەکا
ناسکۆڵێ گیـــان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سـەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

هێندەم نەماوە بمنێنە قەفەس
نە چاو تێر دەبێ نە دڵ دەڵێ بەس
ناسکۆڵێ گیـــان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سـەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

یا جوابێك بەخێر یا دڵنیام کە
بەس لەوەی زیاتر شێتو شەیدام کە
ناسکۆڵێ گیـــان مەگری
خرکۆڵێ گیـــان مەگری
جا وەرە سـەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

ئەوا هات رابرد یاری من شۆڕە
یان یاری خۆمە یان زەینم کوێرە
ناسکۆڵێ گیـــان مەگری
خڕکۆڵێ گیـــــان مەگری
جا وەرە سـەر قەبرم
بە دڵو بە گیان بـگری

خرنگە خرنگە

عەمرو چاوەکەم یارە زێڕی هەژدە عەیارە
لەسەر بالآی بەرزت با بدرێم لە سێدارە

ئۆف خرنگە خرنگە خرنگە خرنگەی بازنەکانی
دەڵێم بمدەیە ماچێك پڕ بە دڵی من جوانی

شەدەی بەستوە بێریانی دەسرۆکەی توزێك تیلە
بەرۆکت بۆ دەرزیلە قامکت بۆ ئەنگوستیلە
لەسەر چیم لێ زیزی زیزبونت بێدەلیلە

ئۆف خرنگە خرنگە خرنگە خرنگەی بازنەکانی
دەڵێم بمدەیە ماچێك پڕ بە دڵی من جوانی

بە ڕۆژ لەبەر خەیاڵان بە شەو بۆت شێتو شەیدام
دەڵێن نەخۆشە لێوئاڵ دەردت لە ماڵی دنیام

ئۆف خرنگە خرنگە خرنگە خرنگەی بازنەکانی
دەڵێم بمدەیە ماچێك پڕ بە دڵی من جوانی

چاوت ئەستێرەی ڕۆژێ دەگەڵ مانگی دەگەڕێ
برینانم دەرمان کەن بە دەستی نیلوفەڕێ

ناوێرم کوڵمەی ماچ کەم لێم وە عەیب دەگەڕێ
ئۆف خرنگە خرنگە خرنگەی بازنەکانی
دەڵێم بمدەیە ماچێک پڕ بە دڵی من جوانی

دەت فەرموو بۆ تۆ نابم چۆنی تۆ دەڵێی وابم
کەوتبوومە بەندیخانێ بە یادی تۆوە مابووم
یارەبی کۆستی دڵ کەوێ گەر ساتێ لێت جودا بم
ئۆف خرنگە خرنگە خرنگەی بازنەکانی
دەڵێم بمدەیە ماچێک پڕ بە دڵی من جوانی

جووتێ گوارەی بۆ دەکڕم لە عالەمێ مەشهور بێ
کەڵەبابەی مرواری پڕپڕەی زێڕی سور بێ
با لێوئاڵ لەگوێی کا بەڵکو دنیا خاپور بێ
ئۆف خرنگە خرنگە خرنگەی بازنەکانی
دەڵێم بمدەیە ماچێک پڕ بە دڵی من جوانی

لانەو لانت کەم

ووتنی : مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

دیسان شەو هات با بکەم ناڵە
لە سوێی تۆ حاڵم بێ‌حاڵە
لەتۆ جوانە بەژنو باڵا
لانەو هـەی لانت کەم
شانەو هـەی شانت کەم
پاموره جوانی خاڵ لە لێوانێ

بەو قورئانەی لەسەر دەستم
لەت لەت کرێم لەسەر پۆستم
نانێم مەیلی کۆنە دۆستم
لانەو هـەی لانت کەم
شانەو هـەی شانت کەم
پاموره جوانی خاڵ لە لێوانێ

سەری کوڵمت دەگرم بەدەم
تۆ خاتوو زین من کاکە مەم
لانەو هـەی لانت کەم
شانەو هـەی شانت کەم
پاموره جوانی خاڵ لە لێوانێ

هەر یەسە (٢)

ووتنی : ماملێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

تۆم توولە نەمام گیانە عەسای دەستمی
من کەسم نی‌یە گیانە تۆ گشت کەسمی
هەر یەسەو هەر یەسە نازدارەکەی مەدرەسە
ڕۆژی جارێک بت‌بینم بۆ منی بێچارە بەسە

تۆ چرای نەوتی گیانە من ئاگر بەدەست
تا ئاورم داوە گڕ بڵێسەی بەست
هەر یەسەو هەر یەسە نازدارەکەی مەدرەسە
ڕۆژی جارێک بت‌بینم بۆ منی بێچارە بەسە

ئەوا بەهارە گیانە کەژو کێو ڕەنگین
دڵەکەی عالەم شاد گیانە دڵەکەی من غەمگین
هەر یەسەو هەر یەسە نازدارەکەی مەدرەسە
جوانێ بۆ ڕەزای خودا تەفرەدان بەسە
ڕۆژی جارێک بت‌بینم بۆ منی بێچارە بەسە

ئامینێ سوورەگوڵ

وتنی : ماملێ
هۆنراوە : زۆلکاو

هەوەڵی کارێ نەبای بە یارم
بوی بە باعیسی دڵەکەی غەمبارم
ئامینێ سورەگوڵ چەند بە لەنجەو لاری
بەڕەنــگ بەگزادەی باشی هەوشاری
خۆزگەم بەوکەسەی هەر ئەتۆی یاری

شێتان شێت دەبون دەچنە کەس نەزان
خۆ من شێتی تۆم سپڵەی بێ نەزان
خۆ من شێتی تۆم بەسی یە بێ نەزان
ئامینێ سورەگوڵ چەند بە لەنجەو لاری
ئامینە گیان سورەگوڵ چەند بە لەنجەو لاری
بە ڕەنگ بەگزادەی باشی هەوشاری

دەنگم نایــگاتێ دیوارمان بەینە
کەسمان تێ ناگا لەو کەین و بەینە
ئامینێ سورەگوڵ چەند بە لەنجەو لاری
ئامینە گیان سورەگوڵ چەند بە لەنجەو لاری
بە ڕەنگ بەگزادەی باشی هەوشاری

گوڵەکەم (٢)

ڕووت ڕەش بێ لەگەڵ قەرارت گوڵەکەم
ڕەبی کوێر بێ سەبەب کارت گوڵەکەم
چاوی ڕەش و دوو هەنارت
ڕەبی کوێر بێ سەبەب کارت
یاخودا کوێر بێ سەبەب کارت
هەی هەی لەبەر نازی تۆ
هەی لەبەر چاوی جوانی تۆ

دیسان شەو هات بۆ حاڵی من گوڵەکەم
لەو دڵەی پڕخەیاڵی من
گەڕەك نانوێ لە ناڵەی من گوڵەکەم
هەی هەی لەبەر نازی تۆ
هەی لەبەر چاوی جوانی تۆ

باغی گوڵانم پێ بسپێرە گوڵەکەم
خونچە بە خونچە بیبژێرە
یەکیان کەم بێ پێم بژێرە گوڵەکەم
هەی هەی لەبەر نازی تۆ
هەی لەبەر چاوی جوانی تۆ

سەد جار فاتم کچی شای بێ گوڵەکەم
جوقەیی شایی لەسەردا بێ
بە قامکێکی لەیلام نابێ گوڵەکەم
هەی هەی لەبەر نازی تۆ
هەی لەبەر چاوی جوانی تۆ

دیسان عاشقان مەجلیسیان گرت گوڵەکەم
بە عام ناردیان ساقیان بانگ کرد
ساقی مەست بوو پیاڵەی پڕ کرد
هەی هەی لەبەر نازی تۆ
هەی لەبەر چاوی جوانی تۆ

هەوارە

بۆ خۆم دوورم نای گەمێ
کەس نی‌یە وەڵامێی دەمێ
سەبرو هۆشی لێ بڕیوم
کەوتوومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی
کەوتوونە ژێر پەرچەمێ
سووچی چادرەکەت لادە
با مانــگ بێتە دەر لە تەمێ
هەوارە هەی هەوارە
گیانە هاواری سەرو ماڵم
یارەبی لە دۆستم دەرچی
دەنا یارەبی ببی‌یە ئاوەڵم

شەدەی بەستوە بریانی
دەسرۆکەی تۆزێك نیلە
بەرۆکت بۆ دەرزیلە
قامکت بۆ ئەنگوستیلە
لەسەرچی لێم تۆراوی
گیانە زیزبوونت بێدەلیلە

هەوارە هەی هەوارە
گیانە ساز بە بچینە هەواری
پێش‌بار بڕۆن لە پێش‌دا
گیانە دابنیشین دەگەڵ یاری

سڵاو لە بەژنێ باریك
جا بینایی هەردوو چاوم
خۆ من بە دەستی یارێ
دیل‌و ئەسیر کراوم
خودا بۆ خۆی دەیزانێ
گیانە دە عیشقدا سووتاوم
هەوارە هەی هەوارە
گیانە ساز بە با بچینە هەواران
پێش‌بار با بڕۆن دە پێش‌دا
گیانە با دانیشین دەگەڵ یاران

پەشێوو دڵ شکاوم
وێڵی شاخ‌و کێوانم
دەستەو ئەژنۆ دانیشتووم
مونتەزیری کاروانم
ئارامی لێ هەڵگرتووم

گیانە دەڕوا ئارامی گیانم
هەوارە هەی هەوارە
گیانە هاواری سەرو ماڵم
ڕەبی لە دۆستم دەرچی
گیانە یارەبی ببیە حەڵاڵم

پێم بڵێ مەزەدار

وتنی : مامڵێو حسنی مامڵێ
هۆنراوە : فۆلکلۆر

چ خودا بەرداره غەرقم کەی لە غەم
روحمی خێرت بێ یان زورو یان کەم
پێم بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

ڕەنگم زەعفەران بەختم قەترانە
سەلامی ناردبوو جەژنی قوربانە
پێم بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

ماڵێك باری کرد کەس نەی گێڕاوە
بۆ خۆم دانیشتم دڵخوشیم داوە
پێم بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

یا جوابێك بەخێر یا دڵنیام کە
بەس لەوەی زیاتر شێتو شەیدام کە

بەس موحتاجی شیخو مەلام کە
پێم‌بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

لە وولاتی خۆمان کێوێك دیارە
بە قەد ئەو کێوەی غەم لە دڵم بارە
پێم‌بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

ماڵ لە مەریوان دڵ لە دەروشان
مردن خۆشترە لە ئاخ‌هەڵکێشان
پێم‌بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

بڵێ بە دایکی چاوی لە کوڕ بێ
بۆ ماڵی دنیا کوڕ نەفەوتێنێ
پێم‌بڵێ مەزەدار تۆ بۆچی دەگری
ئەو جووتە سێوەت بۆ کێ هەڵدەگری

چارۆکێ و چارۆکێ

ووتنی : ماملێ

هەواو هۆنراوە : فۆلکلۆر

هەوران تێکیان خوڕی دەبا بێ بەتاوێ چارۆکێ
مەمکیان کراسیان دڕی ئەوە هات بەتاوێ چارۆکێ
کوشتمی دایکی کوڕی دەبا بێ بەتاوێ چارۆکێ
دەبا بێ دەبا بێ دەبا بێ ئەوە هات بەتاوێ دەسرۆکێ
سبحەی نیوەڕۆیە ساز بە بچینە مەندۆکێ

هەوران کۆیە کۆیە دەبا بێ بەتاوێ دەسرۆکێ
دەخوێنن هەڵۆیە ئەوە هات بەتاوێ دەسرۆکێ
یارم چاو هەڵۆیە دەبا بێ بەتاوێ دەسرۆکێ
شلکەو تەنکەو گرێ‌ی‌دە دەنا بەینی دەسرۆکێ
سبحەی نیوەڕۆیە ساز بە بچینە مەندۆکێ

لەسەر مەحمود کانی دەبا بێ بەتاوێ چارۆکێ
خەنجەرم دەڕژانێ ئەوە هات بەتاوێ دەسرۆکێ
لەسەر چاوی جوانێ ئەوە هات بەتاوێ دەسرۆکێ
شلکەو تەنکەو گرێ‌ی‌دە دەنا بەینی چارۆکێ
سبحەی نیوەڕۆیە ساز بە بچینە مەندۆکێ

هەوری ڕەشی دێنێ دەبا بێ بەتاوێ چارۆکێ
بارانەی دەڕژێنێ ئەوە هات بەتاوێ دەسرۆکێ
شلکەو توندی کەو گرێیدە دەنا بەینێ دەسرۆکێ
سبحەی نیوەڕۆیە ساز بە بچینە مەندۆکێ

ئەمان دکتۆر

سەبری نازدارە ناز دەکا
بۆ ڕێبوار کوشتن وادەکا
با برچی پەرێشان دەکا ئەمانە ئەمان
بۆ عاشق کوشتن وادەکا
ئەمان دکتۆر عەمرو چاوم دکتۆر وەرە دەردم چارە کە
بە من دەردی تۆ چا نابێ بە دڵت چارەی کە
دەی دەی بە دڵت چارەی کە

سەبری چوو بۆ نەخۆشخانە
زۆری تێدان پەرێشانە
ئەی وەی وەی پەرێشانە
زولفی وەك کەزی‌یەی پەریانە
دیارە نەی‌کردووە بە شانە
ئەی وەی وەی بە شانە
ئەمان دکتۆر عەمرو چاوم دکتۆر وەرە دەردم چارە کە
بە من دەردی تۆ چا نابێ بە دڵت چارەی کە
دەی دەی بە دڵت چارەی کە

سیو مراوی ده پۆڕن
بەسەر بەحراندا دەنۆڕن
کیژی ئێستێ کەمشەرتن
یەکجار زوو قەولان دەگۆڕن
ئەمان دکتۆر عەمرو چاوم دکتۆر وەرە دەردم چارە کە
بە من دەردی تۆ چا نابێ بە دڵت چارەی کە
دەی دەی بە دڵت چارەی کە

کۆلوانە هەولێری یە

یارم چەکمە لەپێ دەکا
لەبنەوە چاوم لێ دەکا
وامزانی حەزم لێ دەکا
بەنەعلەت بێ درۆیە دەکا
کۆڵوانە هەولێری یە
چارۆکە هەولێری یە
ئەو گوڵە قۆڵی هەڵماڵیوە
یەقین شەنگەبێری یە

دەڵێ لە دڵت مەگرە غەمێ
منداڵم تازە دەگەمێ
گەورە بم ماچت دەدەمێ
دەبی یە خۆش بەختی عالەمێ
کۆڵوانەکەی گازرە
چارۆکەکەی گازرە
ئەو گوڵە قۆڵی هەڵماڵیوە
دایکی لەوێ حازرە

زیز مەبە یاری دوور وولات
پایز ڕۆیی زستان هات
بزەت بۆ من بۆتە ئاوات
کۆڵوانە هەولێری‌یە
چارۆکە هەولێری‌یە
ناوێرم دوو قسەی پێ بڵێم
دایـکی لەوێ حازرە

ئەوشۆ هەوەڵی پایزە
سینگ بە خشڵو گوێ بە زریزە
بەینێکە یار لە من زیزە
کۆڵوانە هەولێری‌یە
چارۆکە هەولێری‌یە
ئەو گوڵە قۆڵی هەڵماڵیوە
یەقین شەنـگەبێری‌یە

هەوەڵ ڕۆژی دە بەهارێ
ڕێژنە بارانێک دەبارێ
غەمو پەژارە دەتارێ
کوڵوانەکەی گازرە
چارۆکەکەی گازرە

ناوێرم دوو قسەی پێ بڵێم
دایکی لەوێ حازرە

قوربانت بم چاکی پیرێ
گەرەکێ مە بە قوڕێ گیرێ
شەیتان زۆرن دۆستناگیرێ
کۆڵوانە هەولێری یە
چارۆکە هەولێری یە
ئەو گوڵە قۆڵی هەڵماڵیوە
بەقین شەنگەبێری یە

هەوری لەکۆڵ

هەی داد هەی بێداد جوانی گیان هەی لە زوڵمی سەختم
خەتای کەس مەگرن جوانێ گیان من خۆم بەدبەختم
هەوری لەکۆڵ
بازنە لەقۆڵ
سینگ نەرم‌ونۆڵ
وەختە لەسوێت بمرم
بەری بەیانان پێم‌خۆشە
لە باوەشێت بگرم
هەموو بەیانان پێم‌خۆشە
دە ئامێزێت بگرم

با بچینە سەر وەیس جوانێ گیان بپاڕێینەوە
خەرمانێك لە غەم نازەنین بماڵینەوە
هەوری لەکۆڵ

. . . .

. . . .

گەرەکێ خوارێ نازەنین خۆت‌و خوداتان
یارم غەریبە ئەی هاوار کەوتۆتە لاتان
قەدری واجبە نازەنین لەسەر هەمووتان
هەوری لەکۆڵ

. . . .

. . . .

بۆ من لە جوملەی نازەنین عەبدی خودا نیم
سەعاتێك لەدەست ئەی هاوار منەت رەها نیم
هەوری لەكۆل
بازنە لەقۆڵ
سینگ نەرم‌ونۆڵ
وەختە لەسوێت بمرم
بەری بەیانان پێم‌خۆشە
لە باوەشێت بگرم
هەموو بەیانان پێم‌خۆشە
دە ئامێزێت بگرم

گەزیزە

تایەك لە زولفت جوانێ دێ بەدەستمەوە
بەندی دڵ دەپسێ جوانێ پێی دەبەستمەوە
شلێرە گیان شلێرە ، شلێرە گیان شلێرە
بۆنی دێ وەك کەنێرە ، بۆنی دێ وەك کەنێرە

وەسفی شایی‌یەکەت گیانە بە زەهری مار بێ
تۆزی ڕێگاکەت جوانێ لە دیدەم بار بێ
گەزیزە گیان گەزیزە ، گەزیزە گیان گەزیزە
ئەسمەر جوانێم لێ زیزە ، ئەسمەر جوانێم لێ زیزە
ئەگەر بێتوو لێم زیز بی ئەگەر بێتوو لێم زیز بی
بەهارم لێ پایزە بەهارم لێ پایزە

ئەرێ بالاّ بەبەرزی ئەرێ بالاّ بەبەرزی
گیانە قەد بە باریکی گیانە قەد بە باریکی
ئەرێ ئەستێرەی جوانێ کەوتە تاریکی
جوانێ کەوتە تاریکی

شلێرە گیان شلێرە ، شلێرە گیان شلێرە
بۆنی دێ وەك کەنێرە ، بۆنی دێ وەك کەنێرە
لە سەد کەسیم زانیوە لە سەد کەسیم زانیوە
شلێر خەڵکی هەولێرە شلێر خەڵکی هەولێرە
لە بەگزادەی هەولێرە

ئەوبەرەو بەرە

ئەوا هەڵیاندا سێدارە بۆ من
یارم دەیفەرموو بیبەخشن بە من
ئەوبەرەو بەرە ناسکە دولبەرە
بە دەم جوێن‌دەدا بە چاو دەڵێ وەرە

چەندم ئاخ کێشا ئاخی نیانی
دڵ دە دەروندا بوو بە بریانی
ئەوبەرەو بەرە ناسکە دولبەرە
بە چاو لێم زیزە پێم‌ناڵێ وەرە

ئەوە کە دەڕۆی خۆت‌و دڵەکەت
ئامانەتت بێ تاقە گوڵەکەت
ئەوبەرەو بەرە ناسکە دولبەرە
بە چاو لێم زیزە پێم‌ناڵێ وەرە

هەناسەی ساردم کێو لە بن دێنێ
داخودا خودای من چت وەسەردێنێ
ئەوبەرەو بەرە ناسکە دولبەرە
بە چاو لێم زیزە پێم‌ناڵێ وەرە

لانەولانم کە

نەخودا دەمداتێ مەرگێك بە ئاسان
نە دڵ لە لای تۆ دەبێ هەراسان
وەرە وەرە لانم‌کە دەست لەملانم کە
خۆ من شێتو شەیدای تۆم حەواڵەی لوقمانم کە
خۆ من شێتو شەیدای تۆم جارجار دەست لە ملانم کە

گەڕەکێ خوارێ خۆتو خوداتان
یارم غەریبە کەوتۆتە لاتان
قەدری واجبە لەسەر هەموانتان
وەرە ئەو لانم لانم کە دەست لە ملانم کە
خۆ من شێتو شەیدای تۆم حەواڵەی لوقمانم کە
خۆ من شێتو شەیدای تۆم حەواڵەی شێخانم کە

دایکت خەجاڵەت باوکت ڕووسیاە
تویان لە من کرد بۆ ماڵی دنیا
وەرە ئەولانەولانم کە چوکەڵە دەست لە ملانم کە
خۆ من شێتو شەیدای تۆم حەواڵەی لوقمانم کە
خۆ من دەردەداری تۆم جارجار دەست لە ملانم کە

باران بارانه

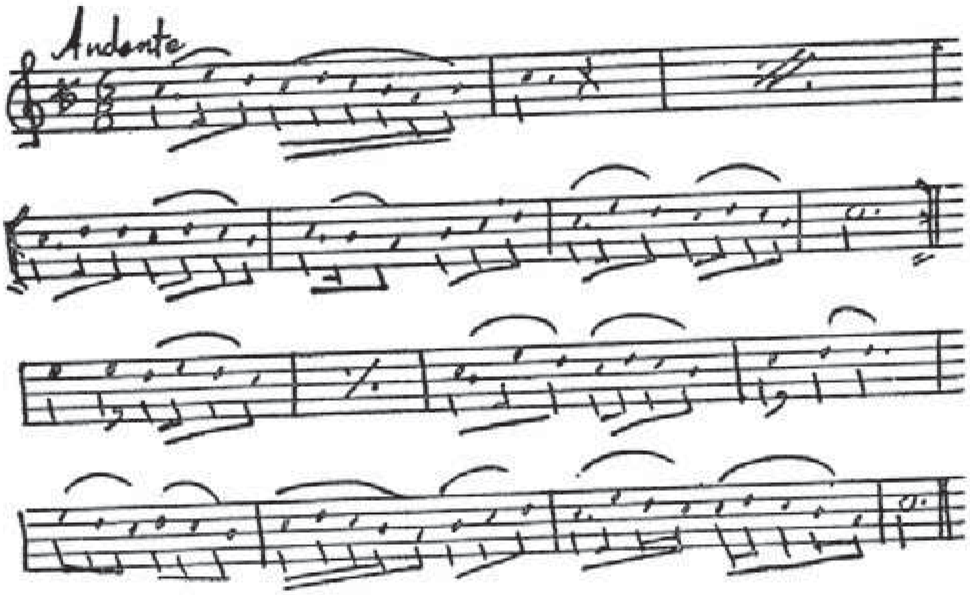

هەتا بمێنم منەتباری تۆم
خودا دەیزانێ منەتباری تۆم
باران بارانە دەبارێ باران
لە چی دەگەڕای لە گوڵی بەهاران
هەموو ئێواران یار یار

گوڵی دڵەکەم دێ وەك بارانێ
من لێرە ماوم یار لە تارانێ یار لە تارانێ
باران بارانە نم نم تەڕمی کرد
چاوێ کەژاڵێ لە دین دەرمی کرد
لە دین دەرمی کرد یار یار

بیکه بۆ خاتری حەزرەتی داود
خۆ من شێتی تۆم سوتام لەتاوت
سوتام لەتاوت یار یار
باران بارانە دەبارێ باران
لە چی دەگەڕای لە گوڵی بەهاران
هەموو ئێواران یار یار

لیمۆکەی کاڵە

هەی داد هەی بێداد کەس دیار نی‌یە
کەس لە دەردی کەس خەبەردار نی‌یە
ناوێرم بگوشم بمژم لیمۆکەی کاڵە
دەستیان لێ مەدە سەریان بە خاڵە
دەستیان لێ مەدە شلکەو منداڵە

هەر لە قەڵاگە تا بۆگەلەستی
هەمووی بەقوربان دوو چاوی مەستی
هەمووی بەقوربان بازنەکەی دەستی
ناوێرم بگوشم بمژم لیمۆکەی کاڵە
دەستیان لێ مەدە سەریان بە خاڵە
دەستیان لێ مەدە شلکەو منداڵە

جا چۆن شێت نەبم نەدەم بەخۆمدا
چۆن خاکی ئالەم نەکەم بەسەردا
ناوێرم بگوشم بمژم لیمۆکەی کاڵە
دەستیان لێ مەدە سەریان بە خاڵە
دەستیان لێ مەدە شلکەو منداڵە

خۆ من پیر نەبووم

خۆ من پیر نەبووم عەزیزەکەم تۆ پیرت کردم
پیری موحتاجی عەزیزەکەم بێوەفات کردم

خۆ من عەزیزەکەم پیرییەکەی تۆمە
پیری مەیلی عەزیزەکەم بێوەفای تۆمە

مەقـــام :

دلبەرم جەژنی قوربانە سەرم قوربانتە
جەژنی قوربان چونکە شەرتی دیتنی مانگینەوە

ئاهو ناڵەی بێقەراریم عالەمی خستۆتە جۆش
گوڵ بە ناز پەروەردە بوو دڵ دەمێکی بسرەوە

کەسێک کە پیر بێ عەزیزەکەم پاکی دڵ نادا
حەیفە بۆو عومرەی عەزیزەکەم بۆ تۆم بە با دا

لە کەممەیلەکەت عەزیزەکەم دەست لە دڵم نێ
یا چاکم بکە عەزیزەکەم یا دە گڵم نێ

ئازیزەکەم (٣)

ڕاوکەری بەدخوو (ئازیزەکەم) خوێنڕێژو خوێنخۆر
بۆ ڕەزای خودای (ئازیزەکەم) بەسی‌یە زوڵمو زۆر

هەر سەیزادیکی (ئازیزەکەم) شاڵ کرمانی بێ
نەمبیستوە لە کەس (ئازیزەکەم) جوانی وای دیبێ

ئەی دڵە ناشاد بی (ئازیزەکەم) ناشادت کردم
موحتاج بە دۆستی (هەردوو دیدەم) بێوەفات کردم

بە جوانیت قەسەم (ئازیزەکەم) پرشنگی دێنێ
چەرحی زەمانە (ئازیزەکەم) تۆش دەشەمزێنێ
ئەو جوانی‌یەی هەتە (ئازیزەکەم) بە تۆش نامێنێ

هەی بێ (١)

چاوت ئەستێرە گیانە ڕوو لە تۆ دەکا
ئەو دڵەم وەسوەسەی گیانە باڵای تۆ دەکا
هەی بێ دە بڵێ بێ گیانە یارم دە نیوەشەودا
ئەرێ ئەو دەستە کێیە گیانە دە شیرین خەودا
ئەرێ کزو کەلەلام گیانە گردەنشینم
چون ڕۆژێ جارێك گیانە باڵات ببینم
هـــەی بێ • • • •

راوەستا لەسەر بیرێ
لەبەر دەسماڵ هەریرێ
چەندی خۆم مەجبور دەکرد
دەستم بۆ هەڵناگیرێ
هـــەی بێ • • • •

سەد نەعلەت لەو کەسەی بێ
دەست لە مەمکت نەکا گیر
قەد جارێــکی پێتنەگوتم
با بیکەین ڕاوو تەکبیر
جا چبو ماڵێ بابم
ئەتۆ جحێڵو ئەمن پیر
هـــەی بێ • • • •

ئەی مەگری مەگری

سوێندم خواردووە لەگەڵ یارێ
بۆخۆی داوی‌یە بەڵێنێ
لە سینگ‌و مەمکان ئیزنی
هەرچی بەسەریان دێنی
هەر ئەورۆم لەبیرماوە
خۆیان پێ بخافڵێنی
خۆ من زۆرم پێخۆشە
ئەوشۆ لەکنم بمێنی

ئەی مەگری مەگری مەگری
مەگری گیانی شیرینم
هەرچەند بەکزیت دەبینم
دەکولێنەوە برینم
خۆ من وەك کاکەمەمی
عاشق بە خاتو زینم

دیسان دەردان سەر لێدام
غەم بەسەرمدا باری
هەڵناکەی لە دیهاتی

دەڕۆم دەتبەم بۆ شاری
نازانم کێ بنێرم
بڕێکت بکا دڵداری
ڕازی نەبووی بەوکارەی
لێیان کردی‌یە ئیجباری

ئەی مەگری مەگری مەگری
مەگری گیانی شیرینم
هەرچەند بەکزیت دەبینم
دەکولێنەوە برینم
خۆ من لەو دینایەیدا
هەر تۆی ئومێدی ژینم

لەسەر چی نامدوێنی
بۆ لێم دەگری بەهانە
دەبو زووت لێ حاڵی بام
کیژۆڵە بێ‌بەقانە
لەمێژە لێت حالیمە
نەزەرت تەفرەدانە
تازە لەگەڵت تێکچوم
نەڵێی بۆم پەشیمانە

ئەی مەگری مەگری مەگری
مەگری گیانی شیرینم
هەرچەند بەگزیت دەبینم
دەکولێنەوە برینم
خۆ من لەو دینایەیدا
هـەر تۆی ئومێدی ژینم

زارا

گریان لە هەور فێربوم پێکەنین لە وەنەوشە
تێکچون لەگەڵ یارێ ئاشتبوونەوەی خۆشە
جارجارە دیدەم زارا
بەم ئێوارە شەدەی لارە
گروی لێ گرتووم زارا
دەڵێ لەگەڵت نایەم
بۆم نەکڕی گوڵو گوارە

لەسەر باڵای لەیلایە بووم بە پەندی دنیایە
مردم بە گریانو زاری شەوو ڕۆژم خەو نایە
زولفت ڕەشە ریحانە سینگت کارگی کەمایە
خۆ منیش وەکو مەجنونی نەماوم بۆ لەیلایە

خزمینە لۆمەم مەکەن تازەم گرتووە ئەو یارە
لە بەژنێ باریك جوانە گوڵو گوارەو قەتارە
غەمی دنیایە لە منو لەو دڵەی بێچارە بارە
جارجارە دیدەم زارا
بەم ئێوارە شەدەی لارە
گروی لێ گرتووم زارا

دەڵێ لەگەڵت نایەم
بۆم نەکرێ گوڵو گوارە

فەسڵێکی زۆر دڵگیرە نێوان مانگی بەهاران
کوێستان دەڕازێنەوە خێڵ هەڵدەکشن بۆ بناران
دوو شت هێجگار زۆر خۆشن بۆ سێبوری دڵداران
گەڕەلاوژەی شەوانە هەڵپەرینی ئێواران
جارجارە دیدەم زارا
بەم ئێوارە شەدەی لارە
گڕوی لێ گرتووم زارا
دەڵێ لەگەڵت نایەم
بۆم نەکرێ گوڵو گوارە

نێوان مانگی بەهاران وەختی خێڵ بەرەو ژووران
لە هاڕەی ئاو هەڵدێری کوێستانی سەرسنوران
وورشەی بازنەو پاوانە خرمەی گوارەو بەرموران
قاقای کیژە عیلاتیان لەنێو گوڵاڵە سوران
جارجارە دیدەم زارا
بەم ئێوارە شەدەی لارە
گڕوی لێ گرتووم زارا
دەڵێ لەگەڵت نایەم
بۆم نەکرێ گوڵو گوارە

عەمرو چاوەکەم یارە زێری هەژدە عەیارە
گەلی دۆستو برادەران تەکبیر بکەن لەو کارە
بابی زیندانی کردووە دەورەی سیمی خاردارە
ناوێرێ بێتە ژوانێ کۆستو قەڕەول دیارە
جارجارە دیدەم زارا
بەم ئێوارە شەدەی لارە
گڕوی لێ گرتووم زارا
دەڵێ لەگەڵت نایەم
بۆم نەکڕی گوڵو گوارە

سەبری

سەبری گیان هەستە بەیانە
درەنگە بۆ خەستەخانە
خەستە حاڵیان پەرێشانە
دەرمانیان کە بەو پەنجانە
ئەمان لێلێ وەی سەبری‌یە
چاو ڕەشەی چل کەزی‌یە
ئاگات لە حاڵی من نی‌یە
ڕۆژی حەشرێ جوابت چی‌یە

خۆزگەم بە دوێنێ نیوەڕۆ
سەبری‌یان برد بۆ تانجەڕۆ
زنجیریان بۆ کرد لە گوڵە هێرۆ
ئەمان ئەمان ئەی زەمزەمە
هەرچەند ماچی بکەی کەمە
ناوی دڵم پڕ لە غەمە
بەهەشت بێ تۆ جەهەننەمە

سەبری دەڵێ من شوو ناکەم
جلی کوردی لەبەر ناکەم

دڵی عاشقان غەمگین ناکەم
ئەمان ئەمان ئەی سەبری‌یە
چاو ڕەشەی چل کەزی‌یە
ئاگات لە حاڵی من نی‌یە
ڕۆژی حەشرێ جوابت چی‌یە

سەراسەر جەرگم (٢)

دیسان شەو هات بۆ حاڵی من
لەو دڵەی پڕ خەیاڵی من
گەڕەك نانوێ لە ناڵەی من
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە پەیکانە پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە پەیمانە پەیمانە

باغی گوڵانم بێ بسپێرە
غونچە بە غونچە بیبژێرە
یەکی کەم بێ پێم بژێرە
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە پەیکانە پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە پەیمانە پەیمانە

ڕەببی ساقی شووشەت کون بێ
جامی دەستت سەرەو بن بێ
بەڵکو فایدێکت بۆ من بێ
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە پەیکانە پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە پەیمانە پەیمانە

ڕووت ڕەش بێ دەگەڵ قەرارت
نەما شەرتو وەفای یارت
ڕەبی کوێر بێ سەبەب کارت
ئاخ سەراسەر جەرگم پەیکانە پەیکانە پەیکانە
بۆچ نەما ئەو عەهدو پەیمانە پەیمانە پەیمانە

ئامۆزا گیـان

چەندم پێ گوتی بە تەکبیرم بی ئامۆزا گیان
بە قسەت نەکردم خودا گیرم بی ئاموزا گیان
ئامۆزا لەوبەری چۆمی
ئەی هاوار جیرانی خۆمی
ئامۆزا تۆ باڵا بەرزی
ئەی هاوار تۆ بۆ من فەرزی

نە چاو تێر دەبێ نە دڵ دەبێزێ ئامۆزا گیان
خۆم لێرە ماووم یار لە تەورێزێ ئامۆزا گیان
ئامۆزا تۆ باڵا بەرزی
ئەی تۆ بۆ من فەرزی
ئامۆزا زۆرم پێ تەرزی
ئەی هاوار گشت گیانم لەرزی

ئەوشۆ لە بەختم مانگەشەو تارە ئامۆزا گیان
هەر جێیەک دەچم سایەم دیارە ئامۆزا گیان
کفنەکەم ببرن لە کراسی زارا ئامۆزا گیان
ئامۆزا تۆ باڵا بەرزی
ئەی تۆ بۆ من فەرزی
ئاموزا زۆرم پێ تەرزی
ئەی هاوار گشت گیانم لەرزی

هەی لێ لێ

لەلای خەڵکی بەهارە
هەی لێ لێ هەی لێ لێ هەی لێ لێ لێ
زوڵفی ڕژانە کوڵمەی چەند جوانو دڵ ڕفێنە
ئەو دڵەم بەدایم دەگری فرمێسك هەڵوەرێنە
لێ لێ جوانێ لێ لێ
لەبەر بێری بانە مەڕان
هەی لێ لێ هەی لێ لێ هەی لێ لێ لێ
شل‌شل دەڕوا بۆ لاپەڕان

غەمی خۆم نی‌یە غەمی‌تۆمە
غەمبارم ڕەنجەڕۆمە
دەڵێ کوڕە غەمێ مەخۆ
خەونم دیوە ئی تۆمە
سۆیلە جوانێ لێ لێ لێ
سلاو لە بەژنێ باریك

هەی لێ لێ هەی لێ لێ هەی لێ لێ لێ
جا بینایی هەردوو چاوم
خۆ من بە دەستی یارێ
دیل‌و ئەسیر کراوم
خودا دەیزانێ بۆخۆی

ده عیشقی‌دا سوتاوم
لێ لێ جوانێ لێ لێ
حاڵی‌بووی له لەرزینم
هەی لێ لێ هەی لێ لێ هەی لێ لێ لێ
گیان یەخەت لادە بتبینم
چم‌کردووە لێو ئاڵێ
دەکولێنی‌یەوە برینم
خۆ من وەك کاکەمەمی
عاشق بە خاتو زینم لێ لێ
لەبەر بێری بانە مەڕان • • • • • • •

گەلی کیژۆڵان سازبوون
هەی لێ لێ هەی لێ لێ هەی لێ لێ لێ

دەڕۆن دەچنە مەندۆکێ
حەوت قەتاری ووشتران
ناردوومەتە کەرکوکێ
بارخانەو باری بارکەن
خالس لە جلکی بوکێ
لێ جوانی لێ لێ
لەبەر بێری بانە مەڕان • • • • • • •

فاتمۆکێ

فاتموکێ کوێستان چەند خۆشن کوێستان
کێل گەردن سینگی تۆم باغ و بێستان
فاتمۆکێ پاش تۆ ناگرم هیچ دۆستان
کێل گەردن ماچێکم بۆ خۆم ئەستاند

فاتمۆکێ چەند بە چۆماندا هاتم
کێل گەردن شەختەی پایزێی ئەنگاوتم

فاتمۆکێ دە نێو بەحراندا دوڕی
کێل گەردن جەرگی عالەمێت بڕی
فاتمۆکێ ڕەبی بابت زەردکا
کێل گەردن لە جەڵەبێ کاوڕی

فاتمۆکێ کوێستانمان دە تەمێدا
کێل گەردن سوتام ئاوڕێکم وێدە
فاتمۆکێ دوگمەی بەرۆکێم کردەوە
کێل گەردن زیز بوو ئاشتم کردەوە
فاتمۆکێ ئاوڕی بەخێرێم وێدە
کێل گەردن سوتاوم لە عیشقێدا

فاتمۆکێ کوێستانمان کێلە شینە
کێل گەردن بۆت دەردەچم لەو دینە

هەی بەسێ (٣)

شەدەی بەستوە بێریانی دەسرۆکەی تۆزێك تیلە
بەرۆکت بۆ دەرزیلە قامکت بۆ ئەنگوستیلە
لەسەرچی لێم زیزی گیانە زیزبوونت بێ دەلیلە
هەی بەسێ عەمرم بەسێ دووت کوشتوە مەی کە بەسی
بەسێ لەبەر بێلایە جوانە تەشێ دەرێسێ
هەرکەس وەك من ببینێ شێتدەبێو دەحەبەسێ

بەو گوارەی بەگوێتەوە وەختە سوێم بۆت بێتەوە
سینگت بەفری قەندیلی بە شنێك با دەتوێتەوە
یارم چۆتە سەفەرێ گیانە مونتەزیرم بێتەوە

ئەی بەسێ عەمرم بەسێ
جا بەسێ بە من ڕازی یە
دوو بسكو چل کەزی یە
ئەو بەسێ یەی من دەڵێم
قەد عەتیکەی وا نی یە

بەوگوارەی بەگوێتەوە وەختە سوێم بۆت بێتەوە
دەگەڵ کەژالێ تێکچوم کەس نی یە ئاشتمان کاتەوە
لە خودای دەکەم تەڵەبێ دەگەڵم ئاشتبێتەوە
هەی بەسێ عەمرم بەسێ دووت کوشتوە مەی کە بەسێ
بەسێ لەبەر بێلایە جوانە تەشێ دەرێسێ
هەرکەس وەك من ببینێ شێتدەبێو دەحەبەسێ

وەرە ئەی گوڵی سوورم

ووتنی : ماملێ
مەلا حسێن

هـــەتا زستانە غەمگینم
گوڵی سوورم کە نابینم

بەتەمای وەسڵی دڵدارم
لە غەمم دڵ بریندارم

دڵم ماتو غەمبارە
کـــە گوڵی من لە گوڵزارە

ئەوە فەسڵی گوڵە ئەی دڵ
کـــە دەچی بۆ تەوافی گوڵ

وەرە تەنیا گوڵی سوورم
کـە دەمێکە لـــە تۆ دوورم

لـــە چەمەندا مەکە زاری
وەکو من دڵ برینداری

شەو هەتا ڕۆژ نیە حاڵم
کە ڕموودەی خەتو خاڵم خەتو خاڵم خەتو خاڵم

لەچەمەن ئینتیزاری تـۆم
گوڵی سوورم وەرەماڵم

وەرە شەرتێك بکە ئەی دڵ
کە دەچی بۆ تەوافی گوڵ

وەرە ئەی بولبولی شەیدا
گوڵی من بۆ نەبوو پەیدا

وەرە ئەی بولبول لە غەمی گوڵ
مەکەزاری مەکە زاری مەکە زاری

دەبێ عاشق لە تۆ فێر بن
هەموو دەرسی وەفاداری

شەرتی حەوت ساڵە

گوڵ عومری هەفتەیەکە
دڵداری سەردەمێکە
ساقی بە دەستی ڕەنگین
لەو جامی بادە تێکە
تەنیا من دەگریم یار بێخەیاڵە
شەرتم بردە سەر شەرتی حەوت ساڵە

جەورو غەمی زەمانە
لێم دیارە بەنیشانە
ساقی خوماری بادەم
هەستە بەری بەیانە
تەنیا من دەگریم یار بێخەیاڵە
شەرتم بردە سەر شەرتی حەوت ساڵە

چاوت ئەستێرەی ڕۆژێ
لەگەڵ مانگێ دەگەڕێ
برینانم دەرمان کەن
بەدەستی نیلوفەڕێ
تەنیا من دەگریم یار بێخەیاڵە
شەرتم بردە سەر شەرتی حەوت ساڵە

جەلسـە

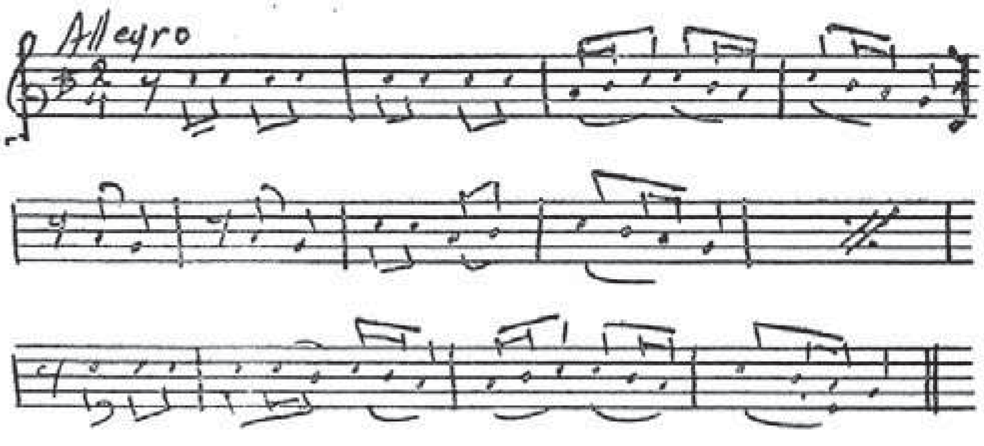

لەنـگۆ یار پەیدا نابێ پەیدا بێ وەفای نابێ
سەد ساڵ غونچە بپشکوێ بێ‌بولبول بەهار نابێ
چبکەم دڵ گرتویەتی بە کەس تەوەلا نابێ
ئاخ جەلسە جەلسەی کاری سەقزی دێمە ژوانێ بەدزی
مێردەکەی نابەدڵ کرد بەو مەلعونەی ڕاپزی

ئاخ ماڵی بابم حەلیمێ ناسکۆڵەی نازەنینێ
دەردێکی‌وای داومەتێ کافر حاڵم نەبینێ
وەختە سەرپەنجەم شین کەم هەڵیم بۆ فەلەستینێ

ئاخ جەلسە جەلسەی کاری تارانێ تەر نابێ بە بارانێ
هەڵیدا نەشمیلانێ چۆن لەسەرم واجب بوو
وەك ڕۆژوی ڕەمەزانێ

توو خودا دڵم مەشکێنە تاژێك وەرە باوەشم
بەژنێ باریك لێم زیزە دەتکێ فرمێسکی گەشم
لە دنیا خۆشیم نەدی بەدبەختو چارەڕەشم
لە قیامەتێ نازانم لەو دنیایە بێبەشم

ئاخ جەلسە جەلسەی کاری میاندواوێ
خۆ تەڕ نابێ بە ئاوێ
سێبەر لە من حەرام بێ با بسووتێم لەبەر تاوێ

شەدەی بەستووە بێریانی دەسرۆکەی کرد خێڵەکی
ناوێرم ناوی بێنم لەبەر زوبانی خەڵکی
سابلاخم با دەمفرۆشت بۆ گوڵو گوارەو کرمەکی
ساز بە بۆ باب هەیدەری گەیە زینوێ شەبەکی

ئاخ جەلسە جەلسەی کاری تارانێ تەر نابێ بە بارانێ
هەڵیدا نەشمیلانێ چۆن لەسەرم واجب بوو
وەك ڕۆژی ڕەمەزانێ
دەبرۆ زیندانیم بکە نەشکێنی پردی خانێ
چاوی ئەستێرەی ڕۆژێ لەگەڵ مانگی دەگەرێ
برینانم دەرمانکە بە دەستی نیلوفەرێ
داوای ماچێکم لێ کرد هات دەگەڵم بەشەرێ
روحم تەرێکی زیزە ڕەبی دەسەرت گەرێ

ئاخ جەلسە جەلسەی کاری سەقزی دیمە ژوانێ بەدزی
مێردەکەی نابەدڵ کرد بەو مەلعونەی ڕابزی

بەگوڵانو بەگوڵان

سەرم سەودای عیشقی دڵدارە
سا من بە سەودای چیمو چ کارە
بە گوڵانو بە گوڵان بە گوڵی کەنیرێ
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەچمە هەولێرێ

هەر تۆبێك دەی کەم تۆبەم بەفێڵە
کراسێکی بدرو ڕێی دەستم بێڵە
داخودا چارەنوس بەدوای کێ وێڵە
بە گوڵانو بە گوڵان بە گوڵی کەنیرێ
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەچمە هەولێرێ

ڕازی نیم هێندە پشتیندی شل دەبەستی
زەحمەتە بەربێ دەستم لە دەستی
بە گوڵانو بە گوڵان بە گوڵی کەنیرێ
ئەو گوڵەی هەڵدەگرم دەچمە هەولێرێ

تەنـگە (٢)

شەرت بێ گوڵی کەس نەکەم بەبۆوە
تا گوڵم بۆ دێ لە خزمەت تۆوە

تەنکە وەی تەنکە تەنکەی ماڵوێران
یا بە دۆستم بی گیانە یا بە دەزگیران

ئەگەر بە بێ تۆ شادیم لە دڵ بێ
عومری جوانیم گیانە ئاوێتەی گل بێ

منوای تەنـکە وە تەنکەی شیرازی
سەرپەنجەت سور کە بۆ پەنجەبازی

سەد جار بەقورئان بە مەستی چاوت
بە کۆسەی عەزیز گیانە نەم بردووە ناوت
خۆ من گاور نیم گیانە کەوتوومە داوت

منوای تەنـکە وە تەنـکەی شیرازی
سەپەرنجەت سور کە بۆ پەنجەبازی
خاڵان خزیان کرد پیرۆزە وون بوون
گەوهەر لە شاران گیانە قیمەتیان کەم بوون

منوای تەنـکە وە تەنـکەی ماڵوێران
یا بە دۆستم بی گیانە یا بە دەزگیران

چاوجوانێ خۆم (٢)

دەستی من وەبان کەلامواڵا بێ
لە تۆ شیرینتر مەگەر ئەڵڵا بێ
چاوجوانێ خۆم ڕێم نییە بڕۆم
لە تۆ دڵگیرتر مەگەر ئەڵڵا بێ
چاوجوانێ خۆم ڕێم نییە بڕۆم

دەشتی پشت قەڵا ڕازاوە بە گوڵ
هەر تۆم خۆشدەوێ بە گیانو بە دڵ
چاوجوانێ خۆم ڕێم نییە بڕۆم

هەر تۆبێك دەیکەم تۆبەی من فێڵە
کراسێکی بدرو ڕۆی دەستم بێڵە
چاوجوانێ خۆم ڕێم نییە بڕۆم

چاوت ئەستێرە ڕوو دە کۆ دەکا
ئەو دڵەم وەسوەسەی باڵای تۆ دەکا
حەسارەی چکۆلەی دارە سێو تێدا
گەردنی چاوجوانێم بەزمورەی تێدا
چاوجوانێ خۆم ڕێم نییە بڕۆم

دەستەی عاشقان

سێ کەس ماچیان دەدا بە دڵ ئەمان ئەمان
فاتم‌و ئامین‌و ئایشە گوڵ
هەرکەسێك وەك من بیان‌بینێ ئەمان ئەمان
ئەی مەقسودی دەبێ حاصل

دەستەی عاشقان لە دوور دیارن ئەمان ئەمان
ڕەنـگیان زەردو لێو بەبارن
مەنعیان مەکەن ساحیب‌یارن ئەمان ئەمان
بە دەردی دڵ گرفتارن

خودا کاران هەروا دەکا ئەمان ئەمان
خونچەی لە خاك پەیدا دەکا
ئەمنی پێ مبتەلا دەکا

دەستەی عاشقان لە دوور دیارن ئەمان ئەمان
ڕەنـگیان زەردو لێو بەبارن
مەنعیان مەکەن ساحیب‌یارن ئەمان ئەمان
بە دەردی دڵ گرفتارن

بازی بێریان

بازی بێریان دووره دەسته ئەمان ئەمان
بێری دێن دەسته بە دەسته
هەرچی ڕادەبرێ چاو مەسته ئەمان ئەمان
ڕادەبرن دڵ دەبەن بە غەمزەی چاوان
بە برژانگ کون دەکەن جەرگ و هەناوان

بازی بێریان دووره دێیە ئەمان ئەمان
بێری دێن شیر مەشکیان پێیە
خۆم ڕاوەستام لەسەر ڕێیە
یارکۆڵی خۆم چاوی لێیە

ڕادەبرن دڵ دەبەن بە غەمزەی چاوان
بە برژانگ کون دەکەن جەرگ‌و هەناوان

بازی‌بێریان چێرو چێوە ئەمان ئەمان
بێری دێن بێری دێن گوارەیان زێوە
تەشی دەرێسن بەڕێوە
ڕادەبرن دڵ دەبەن بە غەمزەی چاوان
بە برژانگ کون دەکەن جەرگ‌و هەناوان

بازی‌بێریان لە دەرئاوان ئەمان ئەمان
لەنێو گیابەندو گیاخاوان
قیلەی ئاواتە بۆ لاوان ئەمان ئەمان
ڕادەبرن دڵ دەبەن بە غەمزەی چاوان
بە برژانگ کون دەکەن جەرگ‌و هەناوان

وەرە شەماڵ وەرە

جا چۆن شێت نەبم نەدەم بە خۆمدا
چۆن خاکی عالەم نەکەم بەسەردا
حەیفە بۆ منو تۆ دەستمان لێک بەردا
ئەرێ وەرە شەماڵ وەرە
دەردی دڵەکەم بۆ یار بەرە
لە دەردی دڵەکەم
یار بێ‌خەبەرە

کردت بە عادەت پەنجەرە نیشتن
مژۆڵ بوون بە تیر بۆ ڕێبوار کوشتن
ئەرێ وەرە شەماڵ وەرە
دەردی دڵەکەم بۆ یار بەرە
لە دەردی دڵەکەم
یار بێ‌خەبەرە

مەقـــام :

مانگی یەکشەو بۆیە دایم زیاد ئەکاو ئەشکێتەوە
تا جوانێ ڕووی خۆی وەکو ڕووی تۆ بڕازێنێتەوە

تا دەگاتە چواردەهەم شەو تێدەگا ناگا بە تۆ
تا دەگاتە چواردەهەم خۆی تێدەگا ناگا بە تۆ
لەداخا وورده وورده کەمدەکاو دەتوێتەوە

سوتیان نەسوتیان لە هەردوو سەر بێ
نەك یەك بسوتێ یەك بێخەبەر بێ
ئەرێ وەرە شەماڵ وەرە
دەردی دڵەکەم بۆ یار بەرە
لە دەردی دڵەکەم
یار بێخەبەرە

بەم لارو لەنجە

نە ماڵم دەوێ نە گەنجی دنیا
باڵای تۆم دەوێ بە تاقی تەنیا
بەم لارو لاری بەم لارو لەنجە
خۆ من چیم نەگوت تۆ دڵەکەت ڕەنجا

ئەو کچە لەو ماڵە قەولی داوە پێم
دەرك و دەروازە داخراوە لێم
بەم لارو لاری بەم لارو لەنجە
خۆ من چیم نەگوت تۆ دڵەکەت ڕەنجا

ئەگەر دەمزانی تۆ لەکوێ دەنوستی
سینگەکەم دۆشەك بۆم ڕادەخستی
بەم لارو لاری بەم لارو لەنجە
خۆ من چیم نەگوت تۆ دڵەکەت ڕەنجا

ناسکۆڵێ گیان مەگری (٣)

خوڵێم وەسەرکەن بە نوکی بێڵێ
لە من مەعلوم بووە لێم کەوتۆتە فێڵێ
یار لە غەریبیدا بۆ بەجێم دێڵێ
ئەرێ ناسکوڵێ مەگری خرکۆڵێ گیان مەگری
جا وەرە سەر قەبرم بە دڵو بە گیان بـگری

ئەرێ قورئانم خوێندوە پەرێـکم ماوە
هێشتا مەیلی تۆم بە کەس نەداوە
ناسکۆڵی مەگری خرکۆڵێ گیان مەگری
جا وەرە سەر قەبرم بە دڵو بە گیان بـگری

بیکە بە خاتری باوە سەیشوکرە
بە ناز ڕامەبرە ئیستێکی بـگرە
گۆزەکەت دانێ ئیستێکی بـگرە
ناسکۆڵێ مەگری خرکۆڵێ گیان مەگری
جا وەرە سەر قەبرم بە دڵو بە گیان بـگری

چاوم پڕ خوێنە پڕ لە گریانە
لە هەر چوار دەورەم ئاگربارانە
ناسکۆڵێ مەگری . . . .

ڕێبوار هەی ڕێبوار ڕێم بەرامبەرە
دوعام لێ مەکە مانـگی سەفەرە
ناسکۆڵێ مەگری . . . .

ئەی یـــار

پایز کاتی زەماوەندە
لـــە دێهات شایی‌و گۆوەندە
بۆ منی بەدبەخت کۆت‌و بەندە

ئەی یار ئەی یار دوورەیارم
بێ وی تاریـکە ڕۆژگارم

زستان مانــگی ڕێبەندانێ
لێم گیرا ڕێــگەی لاجانێ
دە کۆتێدام لە زیندانــێ

ئەی یار ئەی یار دوورەیارم
بێ وی تاریــکە ڕۆژگارم
ئەی یار • • • • •

چەندە بەعەیشی

پێم‌خۆشە بمرم ئەمان یارێ نەڕوا گوڵەکەم
کە ڕۆیی دەپسێ شل‌ومل گیان بەندی دڵەکەم
چەندە بەعەیشی ئەمان یارێ چەندە بەنۆشی
تازەم زانیوە شل‌ومل گیان غەمزە دەفرۆشی
چاوم چاوەڕێ ئەمان یارێ دەرکی حەسارێ
کەنگێ دێتەوە شل‌ومل گیان قاسیدی یارێ
چەندە بەعەیشی شل‌ومل گیان چەندی بەنۆشی
تازەم زانیوە ئەمان یارێ دوربێ نەخۆشی
ئەوا تۆ دەڕۆی ئەمان یارێ بەخودام سپاردی
خۆم پێم‌نەکرا بێم شل‌ومل گیان دڵم بۆ ناردی

مەقـــام :

کزو کەلەلام گردەنشینم
چون ڕۆژێ جارێك باڵات بینم
شەرت‌بێ تا دەمرم بە دڵ بۆت بگریم
تا ناڵەم دەڕوا بۆ عەرشی عەزیم
با لە دڵ دەرکەین فرمێسکی غەمگین
ئیتر نەبینین شیوەن‌و گرین
شەوان شیوەنمە ڕۆژان ڕۆڕۆمە
یەکجار پەژارەی دوری‌یەکەی تۆمە

لە شۆڕە مانێ

ئەگەر بە بێ تۆ شادیم لە دڵ بێ
شادی یەکەم خۆشیم بۆ بن گلی بێ
ئەی لە شۆڕە مانێ تەسکی بەرهەیوانێ
تاقانەکەی دایکو بابی بۆ لێم دەگری مانێ
ئەی لە شەدە لاری لە چاوی بەخوماری
لەسەر کوڵمانی نیشتووە تۆزی ڕێگای شاری
بیکە بە خاتر باوە سەی شوکرە
بە ناز ڕامەبرە ئیستێکی بگرە
ئەی لە شۆڕە مانێ تەسکی بەرهەیوانێ
تاقانەکەی دایکو بابی بۆ لێم دەگری مانێ

هەوارە (٢)

بۆ خۆم دوورم نایـگەمێ
کەس نی‌یە وەڵامێ‌ی دەمێ
سەبرو هۆشی لێ بڕیوم
کەوتوومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی
کەوتوونە ژێر پەرچەمێ
سوچی چادرەکەت لادە
با مانگ بێتەدەر لە تەمێ

هەوارە هەی هەوارە
گیانە هەواری سەرو ماڵم
یارەبی لە دۆستم دەرچی
جوانی ببی‌یە حەڵاڵم

چەند ساڵان شێتی تۆ بووم
بە بێ‌هەقو بێ کرێ
مودەتێک لەوەی پێشتر
پەیمانمان بەست لە دەرێ
نە عەهدو نە پەیمانت

قەتقەت نابەیە سەرێ
سیلەی ڕوحمت بۆم بزوێ
با خودای من نەتگرێ

هەوارە هەی هەوارە
گیانە هەواری سەرو ماڵم
یارەبی لە دۆستم دەرچی
جوانی ببی‌یە حەڵاڵم

ئەی یارێ یارێ یارێ
لە دەمی شەکر دەبارێ
بای شەماڵ بیکاتەوە
گۆشەی دەرکی حەسارێ
چاوەڕوانی یارەکەم
تاوێکی بێتە خوارێ
بەڵکو کەمێك ببینم
گۆشێکی چاوی یارێ

هەوارە گیان هەوارە
ساز بە بچینە هەواری
کیژگەل با بڕۆن دە پێشدا
دابنیشن دەگەڵ یاری

دەمێك ساقی (١)

وو تنی : ماملێ

دەمێك ساقی دەمت بێنە دەخیلی چاوەکانت بم
بە جامێك دەستی من بگرە فیدای پیری موغانت بم

لە دو لا مەستو حەیرانم ، بە قووەی جەزبە نازانم
نە سەرگەردی سەرو گەردەن ، نە قوربانی لەبانت بم

چ خۆشە وەجدی سەروو گوڵ ، بە دینی قومری و بولبول
دەمێك شەیدای قەدو باڵات ، دەمێك شێتی دەهانت بم

لە نیشانەی پەڕەی جەرگم نەوەستا تا نەگەیە دڵ
بە قوربانی خەدەنگی دەستو بازووی چاوەکانت بم

شیفای دام غەمزەکەی چاوت کەوا خوێنی دڵی گرتم
بەقوربانی موداوایی حەکیمی حاڵزانت بم ....

---

(١) دیوانی وەفایی ـ میرزا عبدالرحیم سابلاخی ـ ٩١٧٨
لاپەڕە ـ ٥٢ ـ ٥٣ .

به بێ ئیمدادی خاڵی گەردەنت دەردم شیفای نایە
مەگەر بێم دەستو دامانی گەلاوێژی بەیانت بم

لـــە وەصلی ڕویی تۆی کردم حیجابی پێچشی زولفت
هەتا کەی دڵ شکستەی دەردو طەعنەی باغەبانت بم

بە یادی زولفو روی تۆ وەك (وەفایی) هەر دەناڵێنم
دەبێ تا ڕۆژی مەحشەر تازیەدارو ڕەوضەخوانت بم

گا دەگریێم (١)

گا دەسوتێم گا دەگریێم غەرقی ئاوو ئاورم
ئاخ لەبەر بەختی سیا ! نازانم ئەز بۆچ نامرم ؟

هەر کە دەتبینم دەڵێی تۆ شەمعو من پەروانەتم
تا سەراپا ئەبمە کۆی زووخاڵ قەد ئارام ناگرم

هەر رەگەم تاریکە ناڵەی دێ لە شەوقی روویی تۆ
عەندەلیبم ، موطریبم ، خۆش خوان ، گوڵ ڕاموشگەرم

حەقمە خوێن بگریم لە بێدادی خەطو جەوری نیگاه
من کە گیرۆدەی فەرەنگ ، یەخسیری دەستی کفرم

پێکەنینت جەزبی کردم بۆ سەرو زوڵفی سیاه
تووتی‌یی شیرین کەلام پابەندی داوی شەکەرم

گا پەرێشانی روخو گا دڵشکستەی قامەتم
هەر دە زولفی تۆ دەچم سەرگەشتەو سەوداسەرم

گەر بە ناز هەر دەمکوژی با تێر ببینم چاوەکەت
لێم گەڕێ جارێ بە کوچەی مەیفرۆشان ڕابرم

دور لە تۆ زۆر بێقەرار بوم تا (بە) لوطفی چاوەکان
زەحمەتدا بەر طەبیبان هاتی ئەمڕۆ چاترم

---

(١) دیوانی وەفایی – میرزا عبدالرحیم سابلاخی – ١٩٧٨
لاپەرە ٥٩ – ٦٠ .

ئەو چاوانە وا خوماری نازن (١)

ئەو چاوانەی وا خوماری نازن
بە ئیما ئیمانم دەخوازن

هاتەدەر وەك رۆژ شای شەكەرلێوان
غەمزەكەو رەمزەی توركی پێش تازن

دەستی هێنا دەر پێی لە سەمادا
چاو مەستی چاوبەستن یا سیحرسازن ؟

زوهرەی یەغما كرد موشتەری كێشا
خرنگەی خرخاڵ ، چرنگەی بازن

نەوبەهار نۆبەرەی شكۆفەو گوڵن
یا غونچای دوگمەكەی سینەكەی وازن

بە نەسیم دەپشكون با غونچەی مێوان
بە با لە ئاهی من دوگمە دەترازن

---

(١) دیوانی وەفایی - میرزا عبدالرحیمی سابلاخی - ١٩٧٨
لاپەڕە ٨٨ ٠

هاتە خوار با بێتە خوار

ئەرێ عەمرو چاوەکەم یارە
زێڕی هەژدە عەیارە
جا لەسەر باڵای بەرزت
با بدرێم لە سێدارە
ئەرێ با بێتە خوارو بێتە خوار
هاتە خوارێ لە دارێ
باسکم وەبن سەری دە
ئاسکۆڵەو مەزەدارێ

ئەرێ جا وەکی لە من قەوماوە
یارەبی لە کەس نەقەومێ
لە وولاتی موکریانێ
کەس نی‌یە هاواری بەرمێ
باب و دایکی لێوئاڵێ
تووڕەن نامدەنێ نەرمێ

جا لەسەر ئەو حاڵەش لە یار
زۆری لێ دەکەم شەرمێ

ئەرێ با بێتە خوارێو بێتەخوار
هـــاتە خوارێ حەلیمێ
باسکم وەبن سەری دە
بڵێ ناسکۆڵەو نازەنینێ
ئەرێ دەردێـکی وای داومەتێ
کافر حاڵم نەبینێ
جا گەلی دۆستو برادەران
بۆم بـگێڕن گەرمە شینێ
ئەی دەڵێن لێرە نەماوە
چووە بۆ چینو ماچینێ

ئەرێ با بێتە خوارێو بێتەخوار
هاتەخوارێ لە دارێ
دنیام لێ بووە بە زرێبار
هەی لەبەر شەدە لارێ
کەس نی‌یە بینێرمە کن یار
بۆ باسو بۆ خەبەرێ
هەرکەس ئەتۆی لە من گرت

با وەك ئەمنی بەسەرێ
جا سەرو ماڵم دەفرۆشم
بۆ دوو چاوی دولبەرێ
ئەرێ با بێتە خوارێو بێتە خوار
هاتە خوارێ لە دارێ
دنیام لێ بووە بە زرێبار
هەی لەبەر شەدە لارێ

ئەرێ فەسڵێکی گەلێك خۆشە
نێوان مانــگی بەهاران
کوێستان دەڕازێنەوە
خێل هەڵدەکشن بۆ بناران
دوو شت هێجگار زۆر خۆشن
بۆ سێبوری دڵداران
جا گەڕەلاوژەی شەوانە
هەڵپەرینی ئێواران
ئەرێ با بێتە خوارێو بێتە خوار
هاتە خوارێ حەلیمێ
باسکم وەبن سەری دە
ناسکۆڵەو مەزەدارێ

مەستورە

ئەو ساڵ حەوتساڵە غەمم ڕەفیقە
مەستورە ئامان مەستورە گیان
شادی بێمەیلە دێ بە دەقیقە
مەستورە ئامان مەستورە گیان
مەستورەی مەستان سێوی سەر دەستان
مەستورە ئامان مەستورە گیان
پاشی باڵای تۆ ناگرم هیچ دۆستان
مەستورە ئامان مەستورە گیان

غەریب لە شاران غەریبی یارن
مەستورە ئامان مەستورە گیان
جێگای غەریبان گۆشەو کەنارن
مەستورە ئامان مەستورە گیان
مەستورەی مەستان سێوی سەر دەستان
مەستورە ئامان مەستورە گیان
پاشی باڵای تۆ ناگرم هیچ دۆستان
مەستورە ئامان مەستورە گیان
بە سەیدی سادات بە موسای کاظم
مەستورە ئامان مەستورە گیان

تۆ خۆت دەیزانی من بە تۆ بازم
مەستورە ئامان مەستورە گیان
مەستورەی مەستان سێوی سەر دەستان
مەستورە ئامان مەستورە گیان
پاشی بالآی تۆ ناگرم هیچ دۆستان
مەستورە ئامان مەستورە گیان

لەورۆژەوە (١)

لەو ڕۆژەوە کــە دور بۆتەوە سایەت لە سەری من
سوتاوە لە تاوت هەموو گیانو جگەری من

جەرگم هەموو لەتلەت بوو بە سێلاوی سروشکم
چبکەم کە بە دەریا چوە لەعلو گەوهەری من ؟

دەیفەرمور لەسەر خاکی دەری خۆی کە منی کوشت
جەننەت بەسە بۆ خوێنی شەهیدی نەزەری من

قەد وا دەبێ خاکی دەری تۆ تاجی سەرم بێ ؟
ئەو دەوڵەتە بۆ من نیە ، ئەی خاك بەسەری من !

زوڵفت کە وەکوو شامی غەریبانە لەوێدا
حاڵی چی‌یە داخۆ دڵەکەی دەربەدەری من ؟!

وەك بولبولی شەیدا بە هەزار نەغمە دەناڵم
جارێکی گوڵم گوێ بدە ناڵەی سەحەری من

دیوانی وەفـایی - میرزا عبدالرحیمی صابلاخی - ١٩٧٨
لاپەڕە ٩١ - ٩٢

دیم هاتە عەیادەت دەمی پڕخەندە بوو یەعنی
ڕووحو دڵی بیمارە دەوای گوڵشەکەری من

بێنۆرە دڵم هێندە لەسەر یەك مەشکێنە
ڕوو وا بـکە شەوقێکی بدا تا فەنەری من

زولفت سەبەبی جەزبی دڵم بوو بە برۆی تۆ
کافر بوە بۆ قیبلەیی من ڕاهبەری من

خۆش بەودەمە ساقی لەدەری مەیکەدە فەرمووی
ئەو جامە لە من بـگرە (وەفایی) بە سەری من

لە باغی ساوا

یارە جوانەکەم ، یارە جوانەکەم گوڵی شۆخو شەنگ
خونچیلانەکەم ، دڵ گۆشای دڵتەنگ
لەباغی ساوا لە باغی ساوا پاوانی سینە
پەنجەم سەرگەرمی لیمۆ گوشینە

سەرکوڵمەی گەشت ، سەرکوڵمەی گەشت بەرەوبەری گوڵ
خوا داوی‌یە بەشت گشت نیازی دڵ
لەباغی ساوا لە باغی ساوا پاوانی سینە
پەنجەم سەرگەرمی لیمۆ گوشینە

ئەوشۆ وادیارە ، ئەوشۆ وادیارە قەدری دڵانە
مانگی بەهارەو جەنگەی گوڵانە
جەنگەی بەهارەو مانگی گوڵانە
لەباغی ساوا لە باغی ساوا پاوانی سینە
پەنجەم سەرگەرمی لیمۆ گوشینە

بە قژی زێرینت بە قژی زێرینت بە لیمۆی ئاڵت
بە چاوی شینت بەدانەی خاڵت
تۆی شلك‌و ناسك تۆی شلك‌و ناسك تۆی و نەرم‌و تۆڵ

تۆی سڵ وەك ئاسك تۆی وا خڕو خۆڵ
لەباغی ساوا لە باغی ساوا پاوانی سینە
پەنجەم سەرگەرمی لیمۆ گوشینە

ئەو سینەی نەرمت ئەو سینەی نەرمت لە دڵ چەسپاندم
تارمایی شەرمت لە ڕوو تاراندم
لەباغی ساوا لە باغی ساوا پاوانی سینە
پەنجەم سەرگەرمی لیمۆ گوشینە

مەقـــام :

ئاخ شێتات شێت دەبوون دەچنە هەورامان
خۆ من شێتی تۆم کەسم دەستێ منت دامان
بێژن وە گوڵاڵە سورەکان سەر دەربێنن لە خاك
چونکو دڵەکەی من نیشتووە غەمناك

گەردە

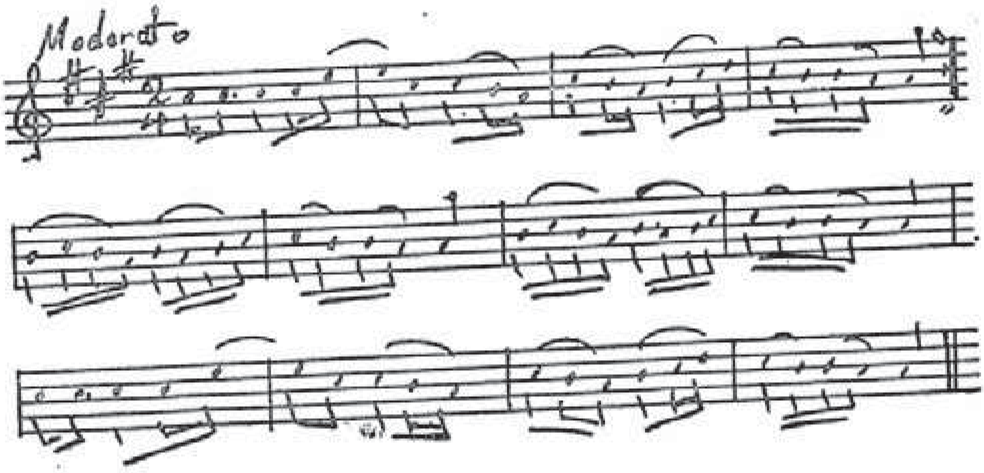

دەڵێن لێوئاڵ لێم زیزە بە کەس ئاشت نابێتەوە
کەژاڵ چۆتە سەفەرێ دوعام بۆ بکەن بێتەوە
لە خودای دەکەم تەڵەبێ لەگەڵم ئاشت بێتەوە
ئەی گەردەو گیانم گەردە گەردن هەڵاڵەی زەردە
وەرە مەردو مەردانە دەست لە بەدکاران بەردە

دەتفەرموو بۆ تۆ نابم چۆنی دەفەرمووی تا وابم
کەوتبومە بەندیخانێ بە یادی تۆوە مابووم
ڕەببی کۆستی دڵ کەوێ گەر ساتێ لێت جودا بم
ئەی گەردەو گیانم گەردە گەردن هەڵاڵەی زەردە
وەرە مەردو مەردانە دەست لەو بەدکارەی بەردە

خزم‌و قه‌ومم به‌جیٚ‌هیٚشت له‌ ده‌شتی شاروێرانیٚ
ده‌چنه‌ سوێسنه‌و هه‌ڵاڵان کیژۆڵه‌ی کوردوستانی
بڵیٚن به‌ له‌یلای ئازیز مه‌جنون زه‌خمی هانیانی
مردن چاتره‌ له‌و حاڵه‌ی نامه‌ویٚ زینده‌گانی
ئه‌ی گه‌رده‌و گیانم گه‌رده‌ گه‌ردن هه‌ڵاڵه‌ی زه‌رده
وه‌ره‌ مه‌ردو مه‌ردانه‌ ده‌ست له‌و به‌دکاره‌ی به‌رده

زۆر له‌میٚژه‌ لیٚم وونه‌ ئه‌و دڵه‌م که‌وته‌ وه‌س‌وه‌سه
لیٚو ئاڵم زۆر نه‌خۆشه‌و که‌وتووه‌ زۆر بیٚ‌که‌سه
ڕۆژیٚ جاریٚك ببینم بۆ منی بیٚ‌چاره‌ به‌سه
ئه‌ی گه‌رده‌و گیانم گه‌رده‌ گه‌ردن هه‌ڵاڵه‌ی زه‌رده
وه‌ره‌ مه‌ردو مه‌ردانه‌ ده‌ست له‌و به‌دکاره‌ی به‌رده

شیٚتی چاوی جوانی تۆم خودا بۆخۆی ده‌یزانیٚ
خۆ من وه‌ك کاکه‌مه‌میم عاشقی جزیرو بۆتانیٚ
هه‌ڵوه‌دای چاوی ڕه‌شم له‌ گه‌رمیٚن‌و کویٚستانیٚ
ئه‌ی گه‌رده‌و گیانم گه‌رده‌ گه‌ردن هه‌ڵاڵه‌ی زه‌رده
وه‌ره‌ مه‌ردو مه‌ردانه‌ ده‌ست له‌و به‌دکاره‌ی به‌رده

ماڵێ بابم بێوەفا

ووتنی : ماملێ
هەواو هۆنراوە : فۆلـكلۆر

ماڵێ بابم بێوەفـــا
سەبرم نەما تا کەی جەفا
سینگت باغی با سەفا
لێم زیزە لێم زیزە چاوجوانم
گەوهەری یەکدانەیە
دەم قەندو ڕووماهی تابانم

★ ★ ★

ناڵەی عیشقە بەشم
من عاشقی چاوی رەشم
زیزە یاری مەهوەشم
لێم زیزە لێم زیزە چاوجوانم
گەوهەری یەکدانەیە
دەم قەندو ڕووماهی تابانم

★ ★ ★

دەردی عیشقم کاری‌یە
وا خوێن لە چاوم جاری‌یە
من بەشم غەمباری‌یە
لێم زیزە لێم زیزە چاوجوانم
گەوهەری یەکدانەیە
دەم قەندو ڕووماهی تابانم

بە عینوانی

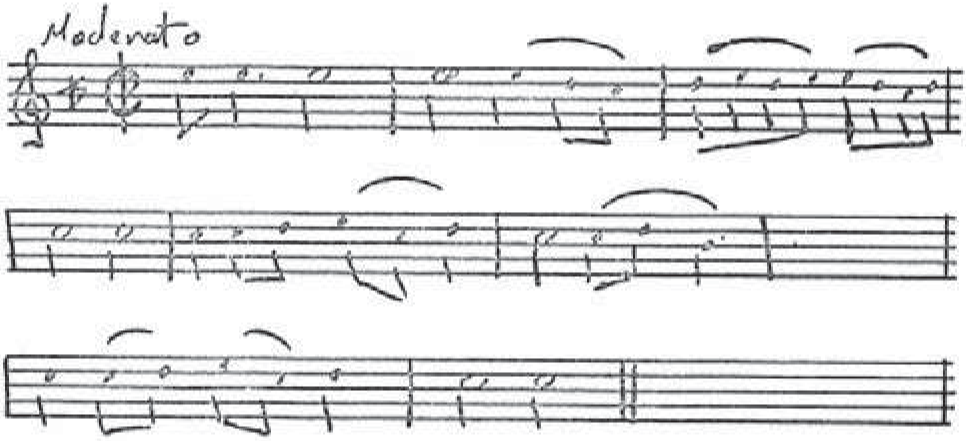

(ئەرێ) گوڵ پەیدابوون (گیانە) لە موکریان
غونچە پشکوت (گیانە) بە بای زریان
(ئەرێ) بەتزێك عاشق (گیانە) بۆی دەگریان
(ئەی) بە عینوانی (چاو جوان) چەندە جوانی
پێشکەشت بێ (جوانێ) باغی خانێ

(ئەرێ) وەك ئەوساڵ لە من قەوماوە
خەم لەجێی ژوان (گیانە) نەشێواوە
(ئەرێ وەی) ڕوحی بردووم قاڵبم ماوە
(ئەی) بە عینوانی (چاوجوان) چەندە جوانی
پێشکەشت بێ (دەی دەی) باغی خانی

(ئەرێ) بۆ بێ کەسێ (گیانە) خۆم دەناڵم
سەد جار کافر (گیانە) بێ بە حاڵم
(ئەرێ) بەجێما یاری چاوکاڵم
(ئەی) بەعینوانی حەوسەت چەندەجوانی
پێشکەشت بێ (گیانە) باغی خانی

(ئەرێ) هەرچەند فکرانی لێ دەکەم
ئەوسال سەرم (گیانە) خەلاس ناکەم
(ئەرێ) دەڵێن لێم زیزە لەیلاکەم
(ئەی) بەعینوانی حەوسەت چەندەجوانی
پێشکەشت بێ باغی خانی

دەچمە سەری قەلاتێ

دەچمە سەری قەلاتێ دەڕوانمە بەردی گوێزێ
سوێسنەو هەلاڵەی لێنە لەگەڵ گوڵی نەورۆزێ
ئای وەرە گیان وەرە کیژی کوردی نازەنین
من فەرهادم تۆ شیرین

دەچمە سەری قەلاتێ دەڕوانمە بەلاساوێ
شلێر تازە دەرکەوتون لەگەڵ گوڵی گولاوێ
ئای وەرە گیان وەرە کیژی کوردی نازەنین
من فەرهادم تۆ شیرین

دەچمە سەری قەلاتێ دەڕوانێتە سپیلکان
دەست لە یارێ هەڵناگرم لێم‌دەن بە تەماتیکان
ئای وەرە گیان وەرە کیژی کوردی نازەنین
من فەرهادم تۆ شیرین

با بچینە مێرگۆلان

دەبا بچینە مێرگۆلان وەی وەی مێرژینان
کیژ گەل دەچنن وەنەوشان
ئارەقی بەرهەینانت دەی دەی دێنەخوار
تەپردەکەن پانی یەی کەوشان
کابان بێنە ڕاتموسم وەی وەی بتمژم
خەتام نەگری لەپاشان
یارەکەی بەنەرمو هێدی وەرە وەرە پالم وێدە
هیچی منو هیچی تۆ دەستم لە بەرۆکێ بەردە

مەقـــام :

وەرن مەشکێنن شوشەی مەینەتم
هەم دنیاشم چوو هەم قیامەتم
تیغی بێمەودا بنێن لە گەردن
جاڕبدەن لە شار قوربانیم کەردن
تیغی بێمەودا بنێن لە گەردن
مردن خۆشترە لە تانەی مەردم

باران بارانە

ووتنی : مامڵێو احمد شماڵ

تۆم لەسەر شەرتەکەی نیوە تەمامت
خۆ من ئەسیرم قەسەم بە نامت
باران بارانە سەحرای کرد ڕەنگین
یار خودا حافیز بە دڵێکی غەمگین
وەرگەڕام لـــە دین

قەسرو خانەقین سەرحەدی ئێران
هەمووی بەقوربان چاوەکەی جەیران
باران بارانە هەورو هەوایە
لێم گەڕێن با من بمرم یار بەتەنیایە

خۆ تۆ سوێندت خوارد کە من کەمشەرت نیم
کەمشەرتی یەکەت بە چاوی خۆم دیم
باران بارانە دەبارێ باران
لە چی دەگەڕای لە گوڵی بەهاران
هەموو ئێواران

هەر خۆم چاکم کرد دڵەکەم بەستەوە
ئەمدا بە دەستی هەموو کەسەوە
باران بارانە هەورو بارانە
یار خودا حافیز دەست لێك بەردانە
ئاوری تێ بەردام ئەو بە مەحرەمانە
بمدەرێ ماچێك ماڵ بێ کابانە

بە تۆبە تۆبە تۆبەی من فێڵە
کراسێکی بدرو ڕێی دەستم بێڵە
داخودا چارەنوس بەدوای کێ وێڵە

باران بارانە سەحرای کرد ڕەنگین
یار خودا حافیز بە دڵێکی غەمگین
وەرگەڕام لـــە دین

بە جوابدانەکەت هەر منەتبارم
باران بارانە هەورو هەوایە
لێم گەڕێ با من بمرم یار بەتەنیایە

قەڵای مەریوان پاڵم دا پێوە
قەڵاکەم ڕووخا پاڵدەم بەکوێوە
باران بارانە دەبارێ باران
لە چی دەگەڕای لە گوڵی بەهاران
هەموو ئێواران

کۆڵان بەکۆڵان

مەقـــام :

قەدری شەو چا بگرە عاشق شەمعو پەروانە دەڵێن
سوزی گریەی شەمعە هەر شەو سوتنی پەروانە شەو

ئاخ کۆڵان بە کۆڵان
جادە بە جادە
شەرمی پێ ناوێ ئازیزم
چارەکەت لادە
شەرمێ پێ ناوێ جوانێ گیان
چادرەکەت لادە
خانم نازناکا ماتو مەلولە
نە چاوی ڕشتووە جوانی گیان
نە گۆنای سورە

کۆڵان بە کۆڵان
جادە بە جادە
شەرمێ پێ ناوێ جوانێ گیان
پەچەکەت لادە
شەرمێ پێ ناوێ جوانێ گیان
چارشێوت لادە

بە چاوان غەمزەوو ئیما (١)

بە چاوان غەمزەوو ئیما مەفەرموو
بە قەتلی عاشقی شەیدا مەفەرموو
ئەمن کوشتەی جەماڵی تۆم عەزیزم
لە باغی جنة المأوی مەفەرموو
ئەتۆ موو سونبول و ڕووئافتابی
لە حوسنی تەلعەتی لەیلا مەفەرموو
دەمت وا بێنە قیبلەم تۆی تەبیبم
بە تەشریفی دەمی عیسا مەفەرموو
من و یەك لەحظە شەو ئارام و تاقەت
لە دووری ماهی شەوئارا مەفەرموو
بۆ خۆت بمکوژە نەك بەو چاوە مەستە
بە جەللادانی بێ‌پەروا مەفەرموو
وەفایی عاشقی ئەندامی تۆیە
شەهیدی قامەتی توبا مەفەرموو

---

(١) دیوانی وەفایی – میرزا عبدورەحیمی ساباڵخی – ١٩٧٨ لاپەرە ١٠٨ – ١٠٩

هاتەوە با بێتەوە

ئەرێ کزێك لە شەماڵ گیانە کزێك لە جەرگم
ئەرێ ئەتۆم خۆش‌دەوێ دیدەم قەسەم بە مەرگم
هاتەوە با بێتەوە یار لە سەفەر هاتەوە
بڵێن بە یاری عەزیز یارەبی بەخێربێتەوە
بڵێن بە یاری عەزیز ئەو دڵەی خۆی بباتەوە

ئەرێ خۆزگەم بەو مەڕەی گیانە شیر دێ لە گوانی
ئەری جوانێ دەیدۆشێ دیدەم بەو پەنجەی جوانی
هاتەوە با بێتەوە یار لە سەفەر هاتەوە
بڵێن بە یاری عەزیز یارەبی بەخێربێتەوە

ئەرێ غەریبو غەمناك دیدەم کوچەی شارانم
ئەرێ زۆر بە ئینتیزار دیدەم دیدەی یارانم
هاتەوە با بێتەوە یار لە سەفەر هاتەوە
بڵێن بە یاری عەزیز یارەبی بەخێربێتەوە
ئامانەتێکی هەیە جوانێ بێ بیباتەوە

ئەرێ چاوم چاوەڕێ دیدەم دەرکی حەساری
ئەرێ لەنگێ دێتەوە دیدەم قاسیدی یارێ

هاتەوە با بێتەوە یار لە سەفەر هاتەوە
بڵێن بە یاری عەزیز بەخێربێتەوە
ئامانێکی هەیە بڵێن بێ بیباتەوە

ئەرێ ئەوە بەهار هات گیانە گوڵ دەبوون پەیدا
ئەرێ هەرچی عاشقن گیانە شێت دەبوون شەیدا
هاتەوە با بێتەوە یار لە سەفەر هاتەوە
بڵێن بە یاری عەزیز یارەبی بەخێربێتەوە
ئامانەتێکی هەیە بێت بیباتەوە

ڕاوچیان ڕاوە

ووتنی : ماملێ

هۆنراوە : سلێمان شاوەڵە

ڕاوچیان ڕاوە ئەی چڕاوە
ڕاو لە دەشتی لاجانــێ
ئەسپان زین کەن ئەی لغاوە
تانجیان بەرنە سەرلانێ
سەفێ سواران چەند جوانە
لەبەر ماڵی مەشکانێ

ڕاوچیان ڕاوە ئەی چڕاوە
ئەی ڕاو لە بنەی بەردی گوێزێ
ئەسپان زین کەن ئەی لغاوە
ئەی تانجیان بەرنە دەڕیزێ
چاوی سەرم بن ڕاوچی‌یە

ڕاوچیان ڕاوە ئەی چڕاوە
ئەی نۆبەی ڕاوی دەشتێ‌یە
سەر ڕاو زۆر چاك بڕوانە
ئەی ئەوە دانی شەوێ‌یە
سەری ئەسپت لەپێش بێ
با باش ڕاو نەکا لەو جێ‌یە

ڕاوچیان ڕاوە ئەی چڕاوە
ئەی ڕاو لە دەشتی بیتوێنێ
ئەسپان زین کەن ئەی لغاوە
ئەی تانجیان بەرنە سەر شوێنێ
بۆم بانگ کەنە بەر راوێ
ئەی لە لانێی هەڵبستێنێ
ڕاوچیان ڕاوە ئەی چڕاوە
ئەی ڕاو گەیشتە پارزینێ
ئەسپان زین کەن ئەی لغاوە
ئەی خۆ باوێنە سەر زینێ
ئەی وەرن سەیری تانجیان کەن
ئەی لەگەڵ کەروێشکە شینێ

شینکی دە لانێدایە
ئەی کەوتووە بە بێدەنگی
بەر ڕاو هەڵیبستێنە
ئەی با شەقەی دە ئاوزەنگێ
جا با ڕاومان بەتاڵ کەین
ئەی بەرزین کەوتە درەنگێ

وەرە با ئاشت بینەوە

ووتنی : ماملێ

تۆفیق ئەی بدەی پێم ڕب العالمین
نە فەغفوور ماوون نە خاقانی چین
هەورەکەی رەحمەت وا بە هەواوە
منیش هاتبوم بە ڕووی سیاوە
جارکێش جارکێشن لە کوچەو بازار
سبەی خەرامان دەچێ وە گوڵزار

هاوار هاوارە بەرن هاوارم
دەستی شکاوم تۆراوە یارم
ئەوساڵ بۆم نایە
سەد جار خۆزگە بە پارم
وەرە با ئاشت بینەوە کوڵی دڵەکەم
هەر تۆی گوڵەکەم بێ تۆ هەڵناکەم
تۆی ئاواتەکەم

نە جێژنەم ئازیز وەکو جێژنەدارانە
نە برینم وەکو گیانە بریندارانە
نە دۆستم وەکو دۆستی جارانە
من لێرە ماوم گیانە یار لە شارانە
وەرە با ئاشت بینەوە کوڵی دڵەکەم
بێ تۆ هەڵناکەم هەر تۆی گوڵەکەم

خونچە گوڵەکەم

کچم مایەی ژیانم یادگاری
شەبابم نۆبەرەی شیرینی داری
نەمامی کەمدەوامی عومری لاویم
دڵۆپی خوێنی گەرمی ئاگراویم
خونچە گوڵەکەم بەندی دڵەکەم ژاکاوی
باغەوان ئێشتیبای کرد ئاوی داوی

جگەرگۆشەی عەزیزم نوری چاوم
سەری تاڵە دەزوی ئاواتی خاوم
چ زوو مردی چ زوو هاتی کچی خۆم
چ زوو مردی چ زوو کەوتیتە بن گۆم
خونچە گوڵەکەم بەندی دڵەکەم ژاکاوی
باغەوان ئێشتیبای کرد ئاوی داوی

چ زوو کەوتی‌یە بن گۆمی عەدەم خۆ
بە ئۆخەی تەڕ نەبوو لێوم ووتم ڕۆ
دەمێ پشکوتی تێر بۆنم نەکردی
گوڵاڵەی خۆشەویست درلەحظە مردی
خونچە گوڵەکەم بەندی دڵەکەم ژاکاوی
باغەوان ئێشتیبای کرد ئاوی داوی

کچێکم بۆ کچێ تەنها کچێ بەس
ئەویشت ئاخری کوشت چەرخی ناکەس
قەبر ئەی خاکی ڕەش ئەی چاڵی تاریك
دڕندەی لاشەخۆری باوكو دایك
خونچە گوڵەکەم بەندی دڵەکەم ژاکاوی
باغەوان ئێشتیبای کرد ئاوی داوی

کچم خۆ تۆ نەماوی تا ببینی
کە باوکت چەند بە ناسۆرە برینی
نە تۆی پێ دێتەوە نە ئاقڵی ئەبڕێ
لەسەر تۆ کام یەخە کام ئەستۆ بگرێ
خونچە گوڵەکەم بەندی دڵەکەم ژاکاوی
باغەوان ئێشتیبای کرد ئاوی داوی

خاکی کوچەی یارەکەم

خاکی کوچەی یارەکەم وەك شیری ساغیو ژینمە
جوانی ڕوخسارو نیگاری هێزی ئەژنۆو تینمە

بۆچی بەم دەردەم ئەبەی تۆ خۆت ئەزانی حاڵەکەم
بۆ قژی زاکاوو لوولت دایمە هەر شینمە

هەروەکو پووشو پەڵاش کەوتووم لە کوچەی یاردا
گێژەڵوکەش نامفڕێنێ چونکە کابەی دینمە

گەر بە بێ تۆ بچمە باغو سەیری سەروو شۆڕەبی
تف لە سەروو شۆڕەبی بێ تۆ لە هەردوو قینمە

خەڵك ئەڵێن کفرە مەکە بەمتەرحە مەدحی یاری خۆت
گوێ گرانی خۆشەویست من یارەکەم ئاینمە

کەی خەیاڵم بێتەدی یاران بڵێم ئۆخەی منم
وا کە قۆڵی یاری خۆم ئیمشەو لەژێر بالینمە

شیرین تەشی دەڕێسێ

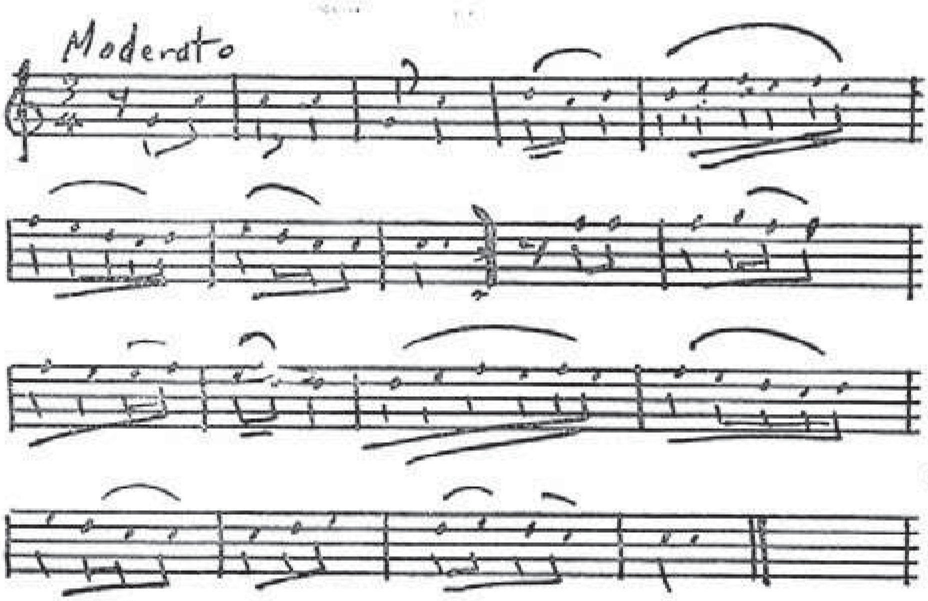

تاڵێکی ڕیشەیی دڵ بە نوکی غەمزەدا دا
دەستێکی بۆ سەما برد روبەندی ماهی لادا
وەك شاخی گوڵ بەلادا شیرین تەشی دەڕێستی
هـــاوار شیرین گیـــان

نافەی گوڵی عەیان بوو عەطری بەدەم صەبا دا
باریكو لوسو ناسك وەك زولفی خاوی بادا
هـــاوار شیرین گیـــان

دوگمەی کراسی بەربوو بزوت هەوری بەهاری
سەودای بە عاشقان دا باغی گوڵو هەناری
هـــاوار شیرین گیـــان

وەك زوهرە دەستی کێشا کە بەندی قەوسی زیوە
وەچەرخی خستو گێڕای بە رانی صافیدا دا
هـــاوار شیرین گیـــان

عەیان بوو پەنجەیی ڕۆژ بە خەتی ئیستیوادا
بە سوبحی صادق ئەنگوت زەغەب لەنێو سەمادا
هـــاوار شیرین گیـــان

دیوانی وەفایی - میرزا عەبدورەحیمی سابلاخی - ١٩٧٨
(بە دەستکاری‌یەوە) لاپەرە ١٩٢ - ١٩٣ .

شیرین تەشی دەڕێسێ

تاڵێکی ڕیشەیی دڵ بە نوکی غەمزەدا دا
دەستێکی بۆ سەما برد روبەندی ماهی لادا
هـــاوار شیرین گیـــان

نافەی گوڵی عەیان بوو عەطری بەدەم صەبا دا
باریکو لوسو ناسك وەك زولفی خاوی بادا
وەك شاخی گوڵ بەلادا شیرین تەشی دەڕێسێ

کە کەوتە چەرخو گەردش تەشی بە دەستی ڕەنگین
هەودای لە لێوو دەمدا خورشیدی سینە نەسرین
هـــاوار شیرین گیـــان

سەمای بە زوزەنەب دا کەفی خەضیبی شیرین
گرتی خەتی مودارا شەفەق بە عەقدی پەروین
سیحرێکە بۆ دڵو دین - شیرین تەشی دەڕێسێ

نوکی تەشی بە گەردش قوتبێکی چەرخی پێوە
موجریب بوو بە داوی کە چەرخی کەوتە نێوە
شیرین تەشی دەڕێسێ

وەك زوهرە دەستی کێشا کە بەندی قەوسی پێوە
ئەستێرە ماهی داگرت ثابت کرا بەپێوە
عەرەق بە ڕو بەڕێوە ـ شیرین تەشی دەڕێسێ
هــــاوار شیرین **گیـــان**

دیوانی وەفایی ـ میرزاعەبدو رەحیمی ســـابلاخی ـ **١٩٧٨**
(بە دەستکاری‌یەوە) لاپەڕە ١٩٢ ـ ١٩٣ .

کانیێ مردان

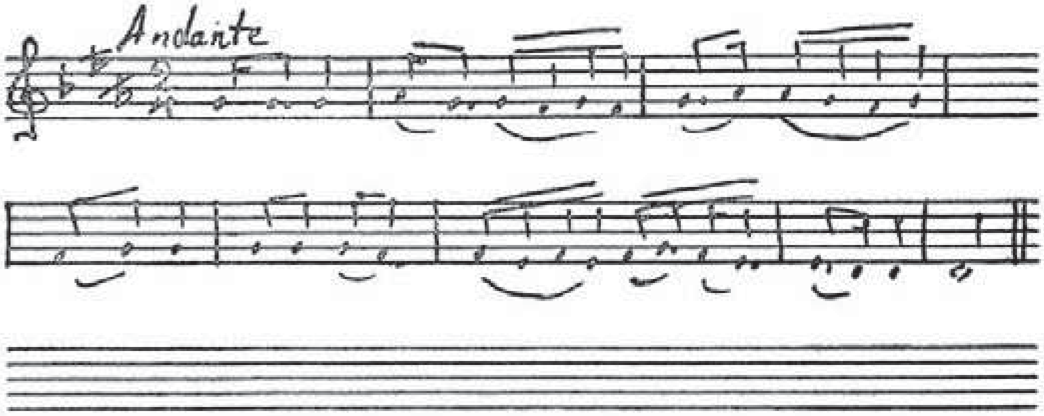

ئەرێ دەچمە سەر کانیێ مرادان دەی دەی
ئەی شەرعی خۆم دەکەم های تەواوە
ئەوسالْ حەوت سالّە بەندم دەی دەی
هەی بۆ خونچە گوڵێکی دە ساوا
گەر خونچە گوڵیم های نەدەنێ دەی دەی
ئاخ دەوڵەت زیادو ماڵ ئاوا

خۆشە لێنێن پێش باران دەی دەی
ئای هەواری کەندو بەندان
خێڵی زێوکەو مەشکانات دەی دەی
ئای هەڵیاندا لە سامرەدان
کابان بێنەو ڕاتموسم دەی دەی
ئای لە شاییو زەماوەندان

گیانو گیان (١)

ووتنی : ماملێ

هـۆنراوه : فۆلکلۆر

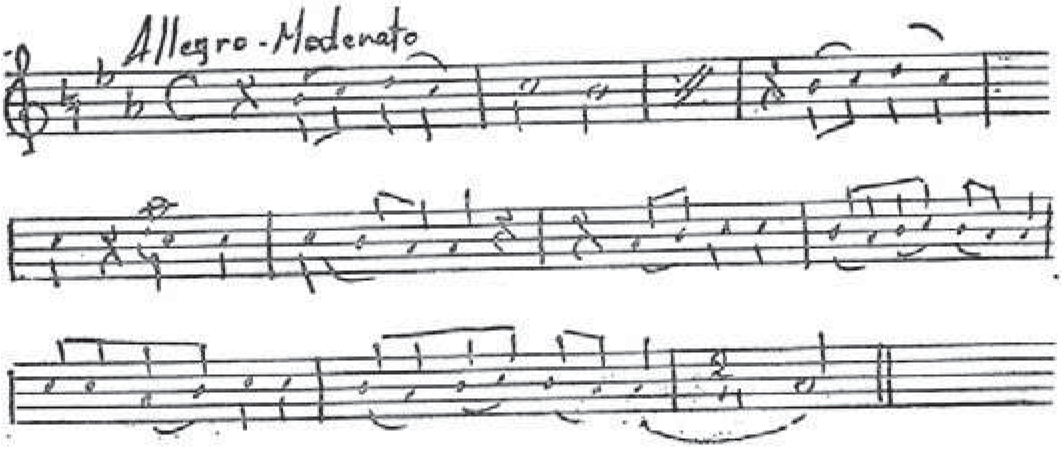

هەتا بمێنم بۆ تۆ دەمێنم
زەکاتی ماچان گیانو گیانو گیان
لەتـۆی دەستێنم
تۆ خۆت دەیزانی گیانو گیانو گیان
من قەرزداری تۆم ئاخ وەی قەرزداری تۆم
لە دەردی عیشقو لە تاوی دووری
هەرچەندی دەیکەم گیانو گیانو گیان وەی نابم سێبوری
ئاخ وەی نابم سێبوری
ئازیز بیستومە زۆر پەرێشانی
بە شەوو بە ڕۆژ گیانو گیانو گیان وەی چاو بەگریانی
ئاخ وەی چاو بەگریانی

گیانو گیان (٢)

ووتنی : ماملێ

هـۆنراوە : فۆلکلۆر

هەتا بمێنم منەتباری تۆم
تۆ خۆت دەیزانی گیانو گیانو گیان وەی قەرزداری تۆم
ئاخ وەی قەرزداری تۆم

لە دەردی عیشقو لە تاوی دووری
هەرچەندی دەیکەم گیانو گیانو گیان وەی نابم سێبوری
ئاخ وەی نابم سێبوری

تەنیا ماومەوە نەخۆشو ڕەنجوور
لە دۆستو ڕەفیق گیانو گیان گیان وەی کەوتوومەوە دوور
ئاخ وەی کەوتومەوە دوور

ئازیز بیستومە زۆر پەرێشانی
بەشەوو بە ڕۆژ گیانو گیانو گیان وەی چاو بەگریانی
ئاخ وەی چاو بە گریانی

سا بەس بۆ ڕەقیب شینو گریان کە
جارێکیش دۆستی گیانو گیانو گیان وەی قەدیمیت یاد کـە
ئاخ وەی قەدیمیت یادکە

گیانو گیان (٣)

هەتا بمێنم بۆ تۆ دەمێنم
زەکاتی ماچان گیانو گیانو گیان وەی لە تۆی دەستێنم
ئاخ وەی لە تۆی دەستێنم

لە دەردی عیشقو لە تاوی دووری
هەرچەندی دەیکەم گیانو گیانو گیان وەی نابم سێبوری
ئاخ وەی نابم سێبوری

تەنیا ماومەوە نەخۆشو ڕەنجوور
لە قەوم لە خوێش گیانو گیانو گیان وەی کەوتوومەوە دوور
ئاخ وەی کەوتوومەوە دوور

دینێ وەرە دینێ

ووتنی : ماملێو احمد شمال
هـۆنراوە : فۆلکلۆر

چاوت ئەستێرەی بەیانی دینێ وەرە دینێ
هەڵدێ لە سیلەی سوڵتانی خاڵەکەی ئامینێ
چاوت ئەستێرەی بەیانی دینێ وەرە دینێ
هەڵدێ لەسەر سلیمانی خاڵەکەی ئامێنێ

مەمکت دوو میمو کافێکە دینێ وەرە دینێ
لە باڵای سینە سافێکە دینێ وەرە دینێ
هەر ماچێکت تەوافێکە خاڵەکەی ئامینێ

ئەو چاوانەی لە من زویرن وەرە دینێو دینێ
بە ناز سورمەی تێدەرژێنێ خاڵەکەی ئامینێ

غەمبارم غەمی تۆمە دینێ وەرە دینێ
غەمبار بێ من ڕەنجەڕۆمە دینێ وەرە دینێ
ماڵ وێرانی چاوەکەی تۆمە خاڵەکەی ئامینێ

قەسەم بە ڕەحمانو ڕەحیم دینێ وەرە دینێ
تاکو لە دنیای ڕوون دەژیم خاڵەکەی ئامینێ

خۆش بوو دوێنێ پارشێوێ وەرە دینێو دینێ
وێکڕا نوستبووین بە چارشێوێ دینێ وەرە دینێ
لێکیان کردین ماڵیان شێوێ خاڵەکەی ئامینێ

ئەبرۆی ڕەشن چاوی کاڵە دینێ وەرە دینێ
مەمکی وێنەی پرتەقاڵە وەرە دینێو دینێ
تازە مەمکی کرد گەڵاڵە وەرە دینێو دینێ
شێتی کردم وەی دینێو دینێ
خاڵەکەی ئامینێ دینێ وەرە دینێ

مەمکت دوو میمو کافێکە وەرە دینێو دینێ
لە باڵای سینە سافێکە دینێ وەرە دینێ
هەر ماچێکت تەوافێکە خاڵەکەی ئامینێ

قوربانت بم ئەی بای شەوێ دینێ وەرە دینێ
خەوبێ لە چاوم ناکەوێ دینێ وەرە دینێ
شێتی کردم خاڵەکەی ئامینێ دینێ وەرە دینێ

خەجێ خەزێنە

نە خودا دەمداتێ مەرگێك بە ئاسان
دیدەکەم مەرگێك بە ئاسان
نە دڵ لە لای تۆ دەبێ هەراسان
دیدەکەم دەبێ هەراسان
خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنـە
غەریبم دڵم مەشکێنە

وەسڵی شاییەکەت بە زەهری مار بێ
دیدەکەم بە زەهری مار بێ
تۆزی رێـگاکەت لە دیدەم بار بێ
هاوار لە دیدەم بار بێ
خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنـە
غەریبم دڵم مەشکێنە

لە دوور دیارە پەرچەمی خاوی
دیدەکەم پەرچەمی خاوی
دێوانەی کردوم بە گوشەی چاوی

دیدەکەم بە گۆشەی چاوی
خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنــە
غەریبم دڵم مەشکێنە

سەد مەجنون سەودای عیشقمن
دیدە سەودای عیشقمن
دووری‌یەکەی تۆ بێ‌مەیلمن
دیدەکەم بێ‌مەیلمن
خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنــە
غەریبم دڵم مەشکێنە

خەجێ خەزێنە (٢)

ئەرێ داد هەی بێداد گیانە لەو گەورە شارە
ئەی خرێ لەو گەورە شارە
ئەرێ نە دەنگی یار دێ گیانەکەم نە بۆ خۆی دیارە
ئەی خرێ نە بۆ خۆی دیارە
ئەرێ خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنـە
ئەی غەریبم دڵم مەشکێنە

ئەرێ هەستە بەیانە گیانەکەم خرمەی فنجانە
ئەی خرێ خرمەی فنجانە
ئەرێ ئەگریجەو لاولاو گیانەکەم تاوتاو شەپڕیانە
ئەی خرێ تاوتاو شەپڕیانە
ئەرێ خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنـە
ئەی غەریبم دڵم مەشکێنە

زۆر لەمێژە لێك دوورین ئەو دڵەم کەوتە وەس‌وەسە
ڕۆژێ جارێك ببینم بۆ منی بێ‌چارە بەسە
ئەرێ خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە

زەردە لیمۆت وا بێنــە
ئەی غەریبم دڵم مەشکێنە

لەسەر ئەو چاوە جوانە پێنج فەرزەی نوێژێم چووە
بەژنت وەکو چنارە هەی دە دەراوان هەڵچوە
هەی لـــە دەراوان هەڵچووە
ئەرێ خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنــە
ئەی غەریبم دڵم مەشکێنە

خەجێ خەزێنە

ئاخ ئەرێ ئەوماڵەی هەمە گیانەکەم نەزری ئەڵلا بێ
دیدەکەم نەزری ئەڵلا بێ
ئەرێ بەڵکو کۆچەکەت جوانێ گیان بەرەو دوا بێ
دیدەکەم بەرەو دوابێ
ئەرێ خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنە
ئەی غەریبم دڵم مەشکێنە

ئاخ ئەرێ تف لە شەرتەکەی جوانی گیان نیمە تەمامت
دیدەکەم نیمە تەمامت
ئەرێ خۆ من ئەسیرم جوانێ گیان قەسەم بە نامت
دیدەکەم قەسەم بە نامت
ئەرێ خەجێ خەزێنە پێ بنێ لەسەر گلێنە
زەردە لیمۆت وا بێنە
ئەی غەریبم دڵم مەشکێنە

یار یار

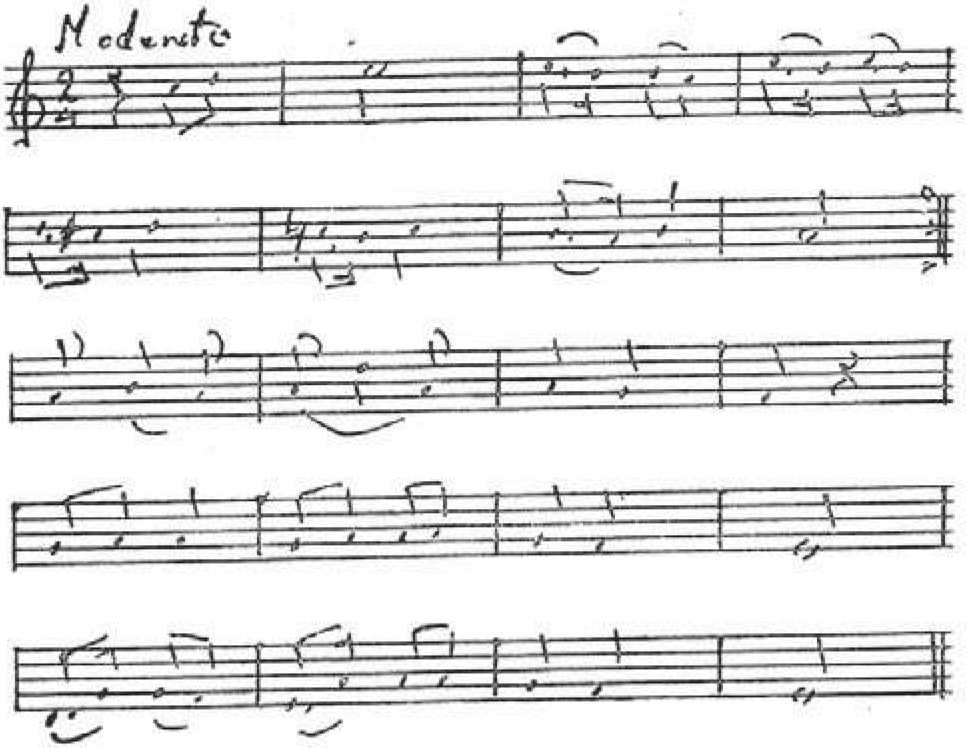

ئەی بلبلی دڵ غەمگین یار یار یار یار

وەرە تێر تێر بگرین یار یار یار یار

یارم یارم یار یار یار

من بۆ گوڵو تۆ بۆ گوڵ با بچریکێنین

هەردوکمان شێتی گوڵین دڵ بە خوێنین

من بە دڵ سوتاوم یار یار یار یار

بۆ حاڵی لێ قەوماوم یار یار یار یار

هەردوکمان تاسەی دڵدارین بێقەرارین

هەردوو مەستو دێوانەو ئەویندارین

مەقـــام :

مەمکوژە تۆ گەردنی خۆت زو لە زولفان دەرخەوە(١)
ئەی ستارەی سوبحدەم ئەمشۆکە زوتر دەرکەوە
تاقەتم چوو ئارەقی گەردنت بە زولفان وونمەکە
ئەی سەبای سالحانە ئەتۆ بکەی ئەوشۆ زوو ڕۆژ بێتەوە
تۆ بۆ گولی بۆنخۆشت یار یار یار یار
بۆ هەستو تینو جۆشت یار یار یار یار
یارم یارم یار یار یار یار
شەرتێ دەرنەکرێ لە دڵ مەیلی گوڵ
تاکو هەردووکمان دەچینە ناو گڵ
خۆزگە دەردی دڵداری یار یار یار یار
لە دڵی کەس نابا کاری یار یار یار یار
یارم یارم یار یار یار
با بناڵین وەکو نەی تا ماوین
هەردوو شێتو بێقەرارو سوتاوین

---

(١) دیوانی وەفایی ـ میرزا عەبدورەحیمی سابلاخی ـ ١٩٧٨
لاپەرە ١٥٦ .

ئەرێ وەرە

ئەرێ وەرە شەماڵ وەرە
دەردی دڵەکەم بۆ یار بەرە
لە دەردی دڵەکەم یار بێخەبەرە

مەقـــام :

مێشی خاڵت نافرێ بەس باوەشێنی کە بە ناز
چونکە پابەندە بە شەهدی شەککەری گۆناتەوە
لەبشەکەر فەرمووی بە زولفت باوەشێنی لێ نەکا
مێشی ڕوحم گەر بنیشێ بە قەندی چاتەوە

بۆ من لە جوملەی عەبدی خودا نیم
سەعاتێك لە غەمێك ڕەها نیم

ئەرێ وەرە شەماڵ وەرە
دەردی دڵەکەم بۆ یار بەرە
لە دەردی دڵەکەم یار بێخەبەرە

فاتمـه

فاتمه دوو چاوی مەستت پڕ لە سیحرو جوانی‌یە
پڕ شەرارەی خۆشەویستی‌و ئاردقی یەزدانی‌یە
بەژنو باڵاکەت نمونەی هەیکەلی یۆنانی‌یە
لارو لەنجەت مۆسیقایە ، بەستەیەو گۆرانی‌یە

گەرچی دڵداری لە عەسرەت کۆنەیەو ئەفسانەیە
هەر بە تەنیا بۆ کوڕی خاوەن تەلارو عانەیە
گیانەکەم ئەمما دڵی من لەو دڵە شێتانەیە
بێ ئەوەی هیچ شک بەرێ کوژراوی ئەو چاوانەیە

بوکی ڕازاوەی خەیاڵم گیانەکەم تۆی فاتمە
سەروەتم ناوێ بزەی تۆ ئەوپەڕی ئاوانمە

هەی لە منو هەی لە کێ (٢)

ڕاوەستا لەسەر بیرێ گیانە لەبەر دەسماڵ هەریرێ
چەندی خۆم مەجبور دەکرد گیانە دەستم بۆ هەڵناگیرێ
ئەی لە من هەی لە کێ گیانە ئەی لە لەنجەی مەلەکێ
مەلەك وەك مانگی چواردە کلی لە چاوان دەتکێ

مەقـــام :

خاکی کوچەی یارەکەم وەك شیری ساغیو ژینمە
جوانی ڕوخسارو نیگاری هێزی ئەژنۆو تینمە

بۆچی بەم دەردەم ئەبەی تۆ خۆت ئەزانی حاڵەکەم
بۆ قژی ژاکاوو لوولت دایمە هەر شینمە

هەروەکو پوشو پەڵاش کەوتووم لە کوچەی یاردا
گێژەڵوکەش نامفرێنێ چونکە کابەی دینمە

خەڵك ئەڵێن کفرە مەکە بەمتەرحە مەدحی یاری خۆت
گوێگرانی خۆشەویست من یارەکەم ئاینمە

کەی خەیاڵم بێتەدی یاران بڵێم ئۆخەی منم
وا کە قۆڵی یاری خۆم ئیمشەو لەژێر باڵینمە

لەسەر باڵای لەیلایە گیانە بومە پەندی دنیایە
لەبەر گریانو زاری گیانە شەوو ڕۆژم خەو نایە
زولفت ڕەشە رێحانە گیانە سینگت کارگی کەمایە
ئەی لە منو هەی لە کێ گیانە هەی لە نەنجەی لەیلایە
کاری منو بەژنێ باریك وا زوو کۆتایی نایە
شەرتبێ قەد مەیلت نانێم تا دنیا بە دنیایە

هەوری لار

ئێره مزگەوتە هەوری لار خانەی خودایە

گیانە خانەی خودایە

شەرعی من و تۆ هەوری لار لە کن مەلایە

ئەری ئەی کولەجە ڕیّڕیّ

گیانە دەسماڵ پەشمینە

خۆت لێ کردوومە هەوری لار کۆلکە زێڕینە

چەندە کافرەو بێدینە

نە نشتوی مەلا هەوری لار نە شاڵی سەید

گیانە نە شاڵی سەیید

هیچی بە ڕازی هەوری لار دڵەکەم نەگەیی

گیانە دڵەکەم نەگەیی

ئەریّ ئەی کولەجە ریّڕیّ

گیانە دەسماڵ پەشمینە

خۆت لێ کردوومە هەوری لار کۆلکە زێڕینـە

چەندە کافرەو لەعینە

دەستی من وەبان هەوری لار کەلامولّلا بێ
گیانە کەلامولّلا بێ
لە تۆ زیاتر هەوری لار مەگەر ئەڵلا بێ
گیانە مەگەر ئەڵلا بێ
ئەرێ ئەی کولەجە رێڕێ
گیانە دەسماڵ پەشمینە
خۆت لێ کردومە هەوری لار کۆلکە زێڕینـە
چەندە کافرەو لەعینە

مریەم سابلاخی

دەنگم نایگاتێ مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ سابلاخی
دیوارمان بەینە مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ سابلاخی
کەسمان تێ ناگا مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ سابلاخی
لەم کەین و بەینە مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ سابلاخی

ئەگەر حەزدە کەی مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ سابلاخی
قیامەتت بێ مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی
دڵەکەی منت لەکنە مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی
ئامانەتت بێ مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی

چاوت ئەستێرە مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی
ڕوو دە کۆ دەکا مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورگوڵەی نێوباخی
دڵەکەم وەس وەسەی مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی
باڵای تۆ دەکا مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی

خۆزگەم بەو مەڕەی مریەم چاوجوان مریەم ئامان سورەگوڵەی نێوباخی
شیر دێ لە گوانی مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ لێم یاخی
کابان دەی دۆشێ مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ لێم یاخی
بەو پەنجەی جوانی مریەم چاوجوان مریەم ئامان مریەمێ لێم یاخی

مەمکوژە تو گەردنی خۆت (١)

مەمکوژە تو گەردنی خۆت ڕوو لە زولفان دەرخەوە
ئەی ستارەی سوبحەدەم ئەمشۆکە زووتر دەرکەوە

تاقەتم چوو ئارەقی گەردنت بە زولفان وونمەکە
ئەی سەبای سالحان تۆ بــکەی ئەمشەو زوو ڕۆژ بێتەوە

مەقـــام :

بای سەبا بەرقەع گوشا بوو ؟ یا ئەتۆ بووی خۆت نواند
یا نە ریضوان دەرکی گوڵزاری بەهەشتی کردەوە

با بە هەویای پایی بۆست عومری من کۆتا نەبێ
مەیخە پشتگوێ مەرگی من بێ زولفەکانت بەردەوە

سوتبووم خۆم دا پەنای زولفت کەمێك ئاسودە بم
ڕووت نیشاندامو لە سایەی تۆوە ئاورم گرتەوە

زولفت ئەفشان کردو پەنهانبووی‌و دونیات کردە تەم
خۆت وەدر نا عالەمت سوتاندو ئاورت کردەوە

من لەبەر عەکسی نیگاهت دەمرم تو سەری غەمزەکەی جەلابم
چاوەکەی تۆ هەر نەخۆشە یانە سەرخۆشی خەوە

تاقی ئەبرۆت دەرخە شادم کە هەتا قوربانی بم
جەژنی قوربان چونکە شەرتی دیتنی مانگی نەوە

ئاهو نالەی بێقەرارت عالەمی خستۆتە جۆش
گوڵ بە ناز پەروەردەیە ئەی دڵ کەمێك بسرەوە

من لەسەر خاکی دەری یاری سەفەرکەردە نەمام
نامرم ئەهلی بەهەشتم گەر ژیانم بێتەوە

---

(١) دیوانی وەفایی - میرزا عبدورەحیمی سابلاخی - ١٩٧٨
(بە پاش و پێشەوە) لاپەرە ١٥٦ - ١٥٧ .

ئەریٚ وەی دیسان وەی

ئەریٚ هەستە بەیانە گیانە خرمەی فنجانە
ئەریٚ ئەگریجەو لاولاو گیانە تاوتاو شەپریانە

ئەری وەی دیسان وەی ناسکۆڵەی نازدار ئۆخەی
ئەریٚ بمدەیە ماچێك دەبڵیٚ نۆش بێتە سەر دەی

ئەریٚ کاری من نی‌یە گیانە کاری خودایە
ئەریٚ لەیلا دەوڵەمەند گیانە مەجنون گەدایە

ئەری وەی دیسان وەی ناسکۆڵەی نازدار ئۆخەی
ئەریٚ بمدەیە ماچێك دەبڵیٚ نۆش بێتە سەر دەی

ئەریٚ شەرت‌بیٚ گوڵی کەس گیانە نەکەم بەبۆوە
ئەریٚ تا گوڵم بۆ دیٚ گیانە لە خزمەت تۆوە

ئەریٚ سەرەڕیٚ دەگرم گیانە ئەحواڵ ئەپرسم
ئەریٚ لە کەم مەیلی‌یەکەت گیانە کەمێك دەترسم

ئەری وەی دیسان وەی ناسکۆڵەی نازدار ئۆخەی
ئەریٚ بمدەیە ماچێك دەبڵیٚ نۆش بێتە سەر دەی

ئەرێ ئەنگوستیلەکەت گیانە نەقیم گردەڕوو
ئەرێ نە من ژن دێنم گیانە نە تۆ بکە شوو

ئەری وەی دیسان وەی ناسکۆڵەی نازدار ئۆخەی
ئەرێ بمدەیە ماچێك دەبڵێ نۆش بێتە سەر دەی

وەرە قوربان

ئەی لەبەر گریانو زاری خوێن لە چاوم دەباری
وەك بارانەی بەهارێ گیانە بە شكلێ دەنــگی ناری
وەرە قوربان ئارامی دڵان
ئەی وەرە نازدار وەرە قوربان
ئاقڵت بردم شێتت كردم
سوتام سوتام وەرە قوربان

هەرچەند دەكەم خەیاڵان قەت ئەو دڵەی من ناسرەوێ
گرووی گرتوە وەك منداڵ هەر دەڵێ یارم دەوێ
ڕۆژێ سەد جارم لێدەن لەكوێ بێ من دێمەوێ
وەرە قوربان ئارامی دڵان
ئەی وەرە نازدار وەرە قوربان
ئاقڵت بردم شێتت كردم
سوتام سوتام وەرە قوربان

خۆزگەم بەوەی لەدوی تۆ هەر دەڕوانێتە ڕووی تۆ
مردن بە ئارەزووی تۆ قوربانی ئاشنات بم
وەرە قوربان ئارامی دڵان
ئەی وەرە نازدار وەرە قوربان
ئاقڵت بردم شێتت كردم
سوتام سوتام وەرە قوربان

کۆڵوانە

ووتنی : مامڵێو مەلا حسێن

هـۆنراوە : فۆلکلۆر

ئەرێ خەمی عالەم بۆ من چاکە کۆڵوانە
کۆڵوانەی لێ جوانە
یەخەی خۆم دەدڕم سەرپاکە
پاوانەی لێ جوانە
چونـکی لێوئاڵ دەڵێ کاکە
ئەرێ کۆڵوانە کۆڵوانە کۆڵوانەی لێ جوانە

یارم ئەسڵە مهابادی‌یە گۆشەی چاوی جوانە
یارم ئەسڵە مهابادی‌یە گوارەی لەگوێیانە

شەو گەیشتە حاڵی جاران کۆڵوانە
کۆڵوانەی لێ جوانە
بۆم بڵێن بە شای وەفاداران
پاوانەی لێ جوانە
زوو بێتە سەر دەردەداران
گۆشەی چاوی جوانە
ئەرێ کۆڵوانە . . . . .

دیسان شەو هات بۆ حاڵی من کۆڵوانە
کۆڵوانەی لێ جوانە
لەو دڵەی پڕ خەیاڵی من
باوانەی لێ جوانە
گۆشەی چاوی جوانە
ئەرێ وەی کۆڵوانە . . . . .

گۆوەندە زەماوەندە

گۆوەندە زەماوەندە دڵم بەندە بەو دەم قەندە وای وای
سەرو ڕوح دانانە ، جێڕاوگەی بازانە ، مەیدانی شێرانە
بەو تیری بێئامانی تۆ دڵ بۆتە نیشانە
ئەسیری داوی زولفی تۆم دەردی بێدەرمانە

خزمینە غەمی ژینە یار حەزینە دڵ غەمینە وای وای
یارم خوێن شیرینە کۆترەی خاڵ نەخشینە
گوڵی نێو پەرژینە بێ تۆ حەیاتم بۆچییە چ ژیانو چژینە
ئەو خوێنەی من حەلاڵت بێ شاهد بن خزمینە

غەمبارم ، گرفتارم ، بێقەرارم ، بریندارم وای وای
من بۆ تۆ غەمگینم ، یاری خوێن شیرینم هەر تۆی مایەی ژینم
چاوە بۆت فیدا کەم سەر تا بە پای ژینم
تا کەی جەوری دڵ بکێشم برێژم ئەسرینم

شێواوم پەشۆکاوم دڵ بڕاوم نوری چاوم وای وای
قەت ناچی لەبیرم لەسەر تۆ ئەسیرم پێبەندی زنجیرم
ئەگەر ساتێک لەیادم چی لێم حەرام بێ شیرم

لەسەر تۆ دەمرشت ئەسرینم بەو کۆتە بەخسیرم
لەسەر تۆ فەوتا وجودم ئەز بۆ تۆ یەخسیرم

من دەناڵم بۆ کەژاڵم ڕووبەخاڵم زور شەلاڵم وای وای
کەژاڵی چاوجوانم بۆ تۆ پەرێشانم فەوتا ڕوحو گیانم
بە دەستی خۆت دەوای بکە دەردی بێدەرمانم
فیدا بوو لەڕێی عیشقی تۆ شەش دانگی ئیمانم
بە دەستی خۆت . . . .

به یادم که

کوشتوومت ئاگات لێم نی‌یه
زیزبونت لەسەر چی‌یه
خەتای تۆیە ئی من نی‌یه
لەسەر چی ئەو دڵە تۆراوە
به یادم که تۆ یادم که
به ماچێکی دڵشادم که

هەرچەند تۆ بکەی یادم
به خەو دەبینم دڵشادم
گوڵم به کۆ چەمەن دەکرد
یار ڕۆیی ئارەزووم کرد
به چاوان هەڕەشەی کرد
لەسەر چی ئەو دڵە تۆراوە

به چاوان ئیشارەی کرد
لەسەر چی ئەو گوڵە تۆراوە
به یادم کـــه • • • • • •

بەسەر قەبرم دا هات، شەماڵ
بۆنی یاری هێنا لە ماڵ
وەبیر کەوتەوە ووردە خاڵ
لەسەر چی ئەو دڵە تۆراوە
یادم کـــه • • • • • •

خاڵەی رێبوار

هەتا جوان بووم «گیانە» فرە پیر نەبووم
عاشق بە باز بوم (گیانە) سۆنەگیر نەبووم

هۆی خاڵەی رێبوار (گیانە) ڕێـگام هەورازە
مبارەکت بێ (گیانە) ئەلمۆدەی تازە

شەرت‌بێ گوڵی کەس (گیانە) ناکەم بەبۆوە
تا گوڵم بۆ دێ (جوانێ) لە خزمەت تۆوە

هۆی خاڵەی رێبوار (گیانە) ڕێم لەبەر ناچێ
بۆ جوابت کردم (گیانە) بۆ تەنیا ماچێ

بریا شەماڵ بام (گیانە) لەو باسکەو باسکان
کەوێك دەخوێنێ (گیانە) لەکن دوو ئاسکان
زۆر پیس پێوە بوم (گیانە) لەگەڵ دڵناسکان

هۆی خاڵەی ڕێبوار (گیانە) رێم بەرامبەرە
دووعام لێ مەکە (هاوار) مانـگی سەفەرە

بیکە بۆ خاتری (گیانە) عیشقی لەدەست‌چوو
سەرت هەڵێنە (گیانە) ئاورم تێ‌بەربوو

هۆی خاڵەی ڕێبوار (گیانە) رێم بەرامبەرە
دووعام لێ مەکە (هاوار) مانـگی سەفەرە

ئایشیلێ نازەنینێ

لەنگۆ یار پەیدا نابێ (ئای) پەیدا بێ وەفای نابێ
سەد ساڵ خونچە بپشکوێ (ئای) بێ‌بلبل بەهار نابێ
چبکەم دڵ گرتوویەتی (ئای) بە کەس تەوەلا نابێ

ئایشیلێ نازەنینێ (ئای) کورتە باڵای لێو نەخشینێ
بەچی ئەمنی کوشتووە (ئای) بە لەنجەی مەڕ دۆشینێ
وەختێ دێو ڕادەبرێ (ئای) سەلا لەوەی نایبینێ

بۆ خۆم دوورم نایگەمێ (ئای) کەس نی‌یە وەڵامێ‌ی دەمێ
سەبرو هۆشی لێ بڕیوم (ئای) کەوتوومە بەحری غەمێ
دوو برۆی ڕەشی هیلالی (ئای) کەوتوونە ژێر پەرچەمێ
سوچی چادرەکەت لادە (ئای) با مانگ بێتەدەر لە تەمێ

چاوت ئەستێرەی ڕۆژێ (ئای) لەگەڵ مانگێ دەگەڕێ
برینانم دەرمان کەن (ئای) بە دەستی نیلوفەڕێ
ناوێرم کوڵمەی ماچ کەم (ئای) لێم وە عەیب دەگەڕێ
ئایشیلێ هەر دەڵێی دووڕی (هەی) جەرگی عالەمێت بڕی
ڕەببی بابت زەرەرکا (ئای) لە جەڵەبی کاوڕی

خانم خانمۆڵێ

وتنی : مامڵێ
هەواو هۆنراوە : فۆلکلۆر

کراسی زەردی دە بەردایە
دەنا جیرانی میرزا بابایە
لێمان ناکا مەرحەبایە
دەنا ئەی خانم خانمۆڵێ
لە خرێت ماچ کەم یان لە دۆڵێ

ئەرێ خەجاڵەت بی لەگەڵ وەفات
چەندم کێشا جەورو جەفات
تێرم نەکرد سەیرو سەفات
هـــاوار چبکەم چیت لێ کردم
خەجاڵەت بی ببیە پردم

ئەرێ لە مزگەوتێ نوێژم دەکرد
یەکێك لەناکاو بانـگی کرد
خـــانە خەراب لەیلاتیان برد
ئەی خانم خانمۆڵێ
لە خرێت ماچ کەم یان لە دۆڵێ

چاوت ئەستێرەی سوبحی دەم
دەنا مەشهورە لە کوردو عەجەم
ئەرێ تۆ خاتوو زین من کاکەمەم
هــــاوار چبکەم چیت لێ کردم
خەجاڵەت بی ببیە پردم

نازانم چۆنی بکەم چارە

پەرێشانم من دەناڵێنم
فرمێسکی چاوان دەبارێنم
هەموو عومری خۆم لەسەر دانا
لەتاوانت بوم بە دێوانە
نازانم چۆنی بـکەم چارە
دەرمانی ئەو دڵە بیمارە
بە بێهودە شێتو هەژارم
بە دەردی دڵ من گرفتارم

دەڵێن مەجنون جەوری کێشاوە
لەدوای لەیلا روحی داناوە
گوێم چت کرد چۆن دەبێ وابێ
دڵی مەجنون شێتی لەیلا بێ
نازانم چۆنی بـکەم چارە
دەرمانی ئەو دڵە بیمارە
بە بێهودە شێتو هەژارم
بەدەردی دڵ من گرفتارم

دڵم شێوا کێ بوو شێواندی
گوڵم شەمزا کێ بوو شەمزاندی
ئەوا لەیلا کۆچ دەکا لێرە
نەما گوڵشەن خێڵ بەرەو ژێرە
نازانم چۆنی بکەم چارە
دەرمانی ئەو دڵە بیمارە
بە بێهودە شێت و هەژارم
بە دەردی دڵ من گرفتارم

فەلەک تو خودا چەرخی دەورانت
شەوو ڕۆژو کارو میزانت
ئەگەر جارێک لەو هەموو جاران
بە مەیلی دڵ خۆ بدە یاران
نازانم چۆنی . . . . . .

ئەختــەر (١)

ووتنی : ماملێ
هەوای : ماملێ

ئەختەر کچی کوردی چاومەست
ئیلهام بەخشی شیعری پڕهەست

ئەی پێش‌مەرگەی میللەت پەرەست
کە دیتمی تفەنگ بەدەست

زانیم گوڵی هیوا پشکووت
بەیانی ئازادی ئەنــگووت

ئەختەر پێش‌مەرگەی کۆڵنەدەر
ئەختەر ئەی گوڵی نێوسەنگەر

خوێنت دەتــکێ لە دمی خەنجەر
دەگری بەری هێرشی ئەسکەر

سێرت گرت بەو چاوە جوانە
لە کەلەکەی ئەم بێژوانە

شەقت هەڵدا لە زێرو جل
تووڕت داوە کلدانو کل

توندت کردوە پشتێنی شل
فیشەکدانت کردۆتە مل

پساندت بازنەو پاوانە
دەستت دا تفەنگێ پیاوانە

نارێژی چاو سور ناکەی لێو
شانە ناکەی بسکی پەشێو

یەکجاری فڕێتدا چارشێو
ئەوە ڕووت‌کردە چڕو کێو

دەبڕی جەرگی دوژمنی زۆڵ
بە سەرە نێزە نەك بە مژۆڵ

---

(١) تاریكو ڕوون - هێمن - ١٩٧٤ لاپەرە - ١٤٢ - ١٤٣ ۰

وەرە سەر نەخۆشی دڵم

قەرار بوو دڵ بە کەس نەدەم
تازە دڵداری‌یە قەت نەکەم
یادت دەکەم یادی تۆ یاری عەزیزم
وەرە سەر نەخۆشی دڵم بێنە دەسکێ خونچە گوڵم
سرِی(۱) دڵمت پێ دەڵێم عاشقی خونچە گوڵم
گوڵەکەم یاری خۆم یاری خۆمی

بەڵام تیرێکی وات لێدام
نەخۆشت خستوم لەناو جێدام
یادت دەکەم یادی تۆ یاری عەزیزم
وەرە سەر • • • • • •

فەرمووی عیشقت کەوتە دڵم
یا هی تۆمە یا هی گڵم
یادت دەکەم یادی تۆ یاری عەزیزم
وەرە سەر نەخۆشی دڵم بێنە دەسکێ خونچە گوڵم
سرِی دڵمت پێ دەڵێم عاشقی چاوی گوڵم
گوڵەکەم یاری خۆم یاری خۆمی

---

(۱) هەندێ جار لەجیاتی «سرِی دڵمت» ئەڵیت «ڕازی دلت»

شەدە لار

ووتنی : ماملێو ناهید

بریا دارێ بی بام
لە کەلی بەسری بام
بەرامبەر شاری بام
شەدە لار بۆچ وات کرد
بوکی پار بۆچ وات‌کرد
ئەمنت کوشتوە بە ناز
گیانە ئەمنت دەردەدار کرد
ئەمنت ڕەنج بە خەسار کرد

ئەرێ دەترسم بمرم گیانە بیابان بێ جێم
ئەرێ بێتە سەر قەبرم گیانە نەزانی من کێم
بۆنی هەڵاڵان دێ لە گەورە ماڵان دێ
بەتەنیا ماچێك گیانە دنیا خراب نابێ
بەتەنیا ماچێك گیانە کابەت لێ کەچ نابێ

بریا دارێ بی‌بام
لە کەلی بەسری بام

بەرامبەر شاری بام
یان لەبەر دەرکی یار بام
شەدە لار بۆچ واتکرد
کێت گرتووە بە یار عەزیزم
خۆت لەوی خەسار کرد

بریا دار هەرمێ بام
لە شاری وورمێ بام
بەرامبەر نەرمێ بام
وەی وەی وەی وەی وابێ
بە کراسی گوڵدار بێ

بریا دار هەنار بام
لە کلکەی بازار بام
شێتی شەدە لار بام
وەی وەی وەی وەی وابێ
بە کراسی کەتان بێ

بۆنی هەڵاڵان دێ لە گەورەماڵان دێ
بەتەنیا ماچێك گیانە دنیا خراب نابێ

مەقـــام :

شێتان شێت دەبوون دەچنە هەورامان
خۆ من شێتی تۆم ئەری دەستی منت دامان

ئای ساڵەهای ساڵە من ڕەنجبەری تۆم
بە نان و ئاوو جل و بەرگی خۆم

شەوان خەڵوەتن ماڵ بێ ئەغیارن
گشت عالەم خەوتوون یار خەبەردارن

سەوزە هەی لیمۆ (١)

داری تاقە دار ئازیز گیان قەد بە دار نابێ
دۆستی دوور وولات ئازیز گیان قەد بە یار نابێ
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئەی بە حەیرانی تۆ

جا چۆن شێت نەبم ئازیز گیان نەدەم بە خۆمدا
چۆن خاکی عالەم ئازیز گیان نەکەم بەسەردا
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئەی بە حەیرانی تۆ

مەقـــام :

(ئاخ) وەرن (ئای) مەشکێنن شوشەی مەینەتم
هەم دنیاشم چوو (کەسم ئای) هەم قیامەتم

(ئەوە های) کە دەڕۆی خۆتو دڵەکەت
ئامانەتت بێ کەسم (ئای) تاقە گوڵەکەت

شەوان (های) گەنجە ڕۆ (ئای) دڵەکەی ناشادم
کۆچی کۆنە یار (ئای) کەوتۆتە یادم

ساڵەهای ساڵە ئازیز گیان غەمم ڕەفیقە
شادی بێمەیلە ئازیز گیان دێ بە دەقیقە

سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئەی بە حەیرانی تۆ

سەوزە هەی لیمۆ (٢)

ووتنی : ماملێ
هەواو هۆنراوە : فـۆلـکلۆر

هەتا بمێنم ئازیز گیان منەتباری تۆم
تۆ خۆت دەیزانی ئازیز گیان قەرزداری تۆم
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئەی بە حەیرانی تۆ

بالاّ بەرزەکەی ئازیز گیان وونبووی لە چاوان
گەرمایی دڵم ئازیز گیان بەردی دەتاوان
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئەی بە حەیرانی تۆ

ئەوشەو لە بەختم ئازیز گیان مانگەشەو تارە
هەر جێیەك دەچم ئازیز گیان سایەم دیارە
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئەی بە حەیرانی تۆ

---

(١) هەرچی ئازیز گیانی تێدا دووبارەیە بەڵام لە جاری دووەم لەجیاتی ئازیز گیان دەلێ (ئەیرۆ)

سەوزە هەی لیمۆ (٣)

ووتنی : ماملێ
هەواو هۆنراوە : فـۆلـکلۆر

نەشەرتت شەرتە ئازیز گیان ئەی نە نامەت نامە(١)
یەك پارچە کاغەز ئازیز گیان دوعاو سەلامە
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
من دەبم ئای بە قوربانی تـۆ

وەبیرتنایە ئازیز گیان ئەی شەوانی شادی
لە ڕێگای تۆدا ئازیز گیان چەندم جەفا دی
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
من دەبم ئای بە قوربانی تـۆ

ڕەبی جاغاتو ئازیز گیان جا بدەی بوارێ
دەچمەوە سابلاخ ئازیز گیان بۆ خزمەت یارێ
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
من دەبم ئای بە قوربانی تـۆ

---

(١) هەرچی (ئازیز گیانە) لە جاری دووەم دەڵێ (ئەی وەرە)

سەوزە هەی لیمۆ (٤)

لە وولاتی خۆمان ئازیز گیان کێوێك دیارە
بەقەد ئەو کێوەی ئازیز گیان غەم لە دڵم بارە
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ

ئەز دەبم ئای بە حەیرانی تـۆ
جا چۆن شێت نەبم ئازیز گیان نەدەم بە خۆمدا
چۆن خاکی عالەم ئازیز گیان نەکەم بەسەردا
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئای بە حەیرانی تـۆ

ئەوە هات ڕابرد ئازیز گیان یاری من شۆڕە
یان یاری خۆمە ئازیز گیان یا زەینم کۆرە
سەوزە هەی لیمۆ چاو جوان مەرگی تۆ
من کەم شەرتم یا نە تۆ
ئەز دەبم ئای بە حەیرانی تـۆ

ماڵی دەمەڕداران (٢)

ماڵی دە مەڕ دۆستان
بەخێر نەچنە کوێستان
لیمان دەبڕن دۆستان
وەی وەی لەبەر نازی تۆ
لیمان دەبڕن دۆستان
لەبەر چاوی جوانی تۆ

ماڵی دە مەڕداران
ڕۆین بۆ هەواران
لیمان دەبڕن یاران
وەی وەی لەبەر نازی تۆ
لیمان دەبڕن یاران
لەبەر چاوی جوانی تۆ

باران باران

ئەوا من دەڕۆم سەر وەسیەتت بێ
دڵەکەی منت لەگەڵ ئازیزەکەم ئامانەتت بێ
باران باران باران بارانە باران دەبارێ
لە چی دەگەڕای ئازیزەکەم لە گوڵی بەهارێ

کەوتە مابەینمان حەوت کێوو حەوت کۆ
مەگەر بای ڕەحمەت ئازیزەکەم من بێنێ بۆ تۆ
باران باران باران باران نم نم تەڕمی کرد
عیشقی چاوجوان‌و نازەنینەکەم لە دین دەرمی کرد

دایکت خەجاڵەت باوکت ڕوو سیاه
ئەتۆیان لێم کرد عەزیزەکەم بۆ ماڵی دونیا
باران باران باران باران دەبارێ
لە چی دەگەڕای ئازیزەکەم لە گوڵی بەهارێ

کوڵی دڵەکەم دێ وەك بارانێ
من لێرە ماوم ئازیزەکەم یار لە تارانێ
باران باران باران باران تەڕمی کرد
عیشقی چاوجوان‌و نازەنینەکەم لە دین دەرمی کرد

ئازیزەکەم

ماڵ لە مەریوان ئەزیزەکەم دڵ لە دەروێشان
مردن خۆشترە ئەزیزەکەم لە ئاخ هەڵکێشان

هەر دێتو دەڕوا ئەزیزەکەم مۆڕەم لێ دەکا
یاری چەند ساڵە ئەزیزەکەم حاشام لێ دەکا

بیکە بە خاتری ئەزیزەکەم عیشقی لەدەستچوو
نە من ژن دێنم ئەزیزەکەم نە تۆش بکە شوو

خودا دەیزانێ ئەزیزەکەم من بۆ تۆ چۆنم
بۆ کزەی کەباب ئەزیزەکەم دێ لە دەرونم

لە بەختەکەی خۆم ئەزیزەکەم وا ڕادەبینم
بچمە سەر سیروان ئەزیزەکەم هیچ ئاو نابینم

خودا دەیزانی ئەزیزەکەم من بۆ تۆ چۆنم
بۆ کزو بۆ سۆ ئەزیزەکەم دێ لە دەروونم

له بەدی بەختم ئەزیزەکەم له بەدئیقباڵیم
هەرجا شاییەك ئەزیزەکەم من جێگا خاڵیم

باڵابەرزەکەی ئەزیزەکەم وونبووی له چاوان
گەرمایی دڵم ئەزیزەکەم بەردی دەتاوان

بیکه بۆ خاتری ئەزیزەکەم عیشقی لەدەستچوو
نه من ژن دێنم ئەزیزەکەم نه تۆش بکه شوو

ئەگەر بە بێ تۆ ئەزیزەکەم شادیم له دڵ بێ
شادییەکەو خۆشیم ئەزیزەکەم بۆ بنێ گڵ بێ

دەسماڵی سەرت

ووتنی : مامڵێو ناهید

ئاخ دەسماڵی سەرت هەریری نەرمە
بە دڵم حەزلێ کرد بە زارم شەرمە
ئەی وەی بە زارم شەرمە

هەرچەند تۆ دەگری من دەناڵێنم
جگەرسۆزێك نیە ئەوڕۆ بیدوێنم
جگەرسۆزێك نی‌یە من بی‌دوێنم

ئای لەو دڵە حیزەی من بەقەد هەنارێ
سەد کوچەی تێدا هەر کوچەی شارێ
سەد وەستای تێدا هەر وەستای کارێ

ئاخ لەو دڵەی من چەندە بێ‌عارە
هێشتا بەتەمای ژنی مێرددارە
هێشتا بەتەمای ئەو چاو بەخومارە

باڵاخانەی بەرەو شەتتی

ووتنی : مامڵێو ناهید

باڵاخانەی بەرەو شەتتی
بڕوانە چەرخی ڕوومەتی
وەختە شێتبم لە حەسرەتی

ڕیحانە دێراو دێراوە
بە قاچاغی ئاوم داوە
شتڵی دەستی گیان شۆڕە لاوە
ئەرێ وەی بە شلو مل بی
دەستی منت لەسەر مل بی
ڕەبی بابانت کاول بی

حەزم لێ کرد بە منداڵی
گەیی‌یە سونعی چاردە ساڵی
خودا نایدا بە حەڵاڵی
ئەی بە شلو مل بی
ئاخ بە کلو ملی

دەستی منت لەسەر مل بی
ڕەبی بابانت کاول بی

بیستوومە شیرنیت دەخورێ
لەسەر دڵم ئەی بوو بەگرێ
ئاهی من دایکەکەت بگرێ
ئاهی من باباکەت بگرێ

لە سیلەی قەبران هاوارە
ئاغا بمدا لە سێدارە
دەست هەڵگیر نیم تازە یارە

قوربانت بم وەی خواجە هاجەر
ڕێم پێ مەگرە جا بە منی هەژار
عەترم پێیە وەی بۆ زولفی یار
عەترم پێیە جا دەیبەم بۆ یار
بە شلو مل بی وەی شلو مل
جا بە کلو مل بی
دەستی منت لەسەر مل بی
ڕەبی بابانت کاول بی

ڕیحان خەڵکی بەردە زەردە
بۆ جاحێڵان داخو دەردە
کوشتوومی ئەو دەسماڵ زەردە
ڕووت ڕەش بێ لەگەڵ قەرارت
نەما شەرتو ئەی وەفای پارت
ڕەبی کوێر بێ وەی سەبەبکارت

سوێندم خواردووە

سوێندم خواردووە خودایە چی دی دڵداری ناکەم
دڵو دین بوو هەمووی چوو گیانە لەسەر تاقە گوڵەکەم
لەسەر هیچو خۆڕایی بۆ وەلای ناووم گوڵەکەم
گەشی گوڵ نیشانەیە لە وەفای باغەوانی
حەیفە وەکو باغەوان گیان کە قەدری گوڵ نەزانی
سوێندم خواردووە • • • • •

یارم لە هەر جێیەکە خودا ئاگاداری بێ
شەماڵ هات بە ناڵەناڵ خەبەری یارمی پێ بێ
ئەو ئاگرەی لە منت بەردا گیانە یارەبی لە تۆش بەر بێ
سوێندم خواردووە • • • • •

دڵم دەکا جۆلانێ یاخودا کەس پێ نەزانێ
فرمێسکم دێنە خوارێ وەك تاوی دەبارانێ
قەولە دیاریم بۆ بێنێ گیانە گوڵم وا لە تارانێ
سوێندم خواردووە • • • • •

وەرە ڕوحی ڕەوانم

سروشکی سوورو گەشم کانیی‌مرادە
ئەتۆی وێنەو نیشانەی شینو دادم
کەسم نی‌یە غەیری تۆ سێبوری حالم
بەدایم دڵ پڕو شەیدایی خاڵم
وەرە ڕوحی ڕەوانم
گوڵی بۆنخۆشو جوانم
لە هیجری تۆ نەماوم
کزەی جەرگو هەناوم

بە خاڵی گەردنی جەرگی بڕیوم
دەڵێی شەش دانگی ئیمانی کڕیوم
بە دانەی خاڵەکەی کەوتوومەداوی
کەوا بوومە ئەسیری زوولفی خاوی
وەرە ئەی بولبولی من
کزەی جەرگو دڵی من
لە هیجری خاڵی لێوت
شکا باڵو پەڕی من

له هیجری ئەو گوڵەی دایمە دەناڵم
بە بێ خاڵی ڕوخت وێرانە حاڵم
کە تۆ قەدری بەهاری خۆت نەزانی
وەرە بۆنت بکەم تو بەشقی جوانی
کە ئەوڕۆ نەوبەهارە
شەماڵی وەسڵی یارە
ئەمن خوێن دێ لە چاوم
کە تیرت وا بەکارە

هەی بێ (٢)

هەی بێ دە بڵێ بێ یارم دە نیوە شەودا
ئەرێ ئەو دەستە کێیە گیانە دە شیرین خەودا
جەڕەی هەڵگرت بۆ بیرێ لەبەر دەسمال هەریرێ
چەندی خۆم مەجبور دەکرد دەستم بۆ هەڵناگیرێ
دەڵێم بمدەرێ ماچێک جارێ دەکا تەکبیرێ
هەی بێ دە بڵێ بێ • • • • • • •

ئەگەر حەزدەکەی قیامەتت بێ
دڵەکەی منت لەکنە ئامانەتت بێ
هەی بێ دە بڵێ بێ • • • • • • •

ئەرێ شەدێک داهاتووە لە بۆکان واوە
ئەرێ عەمرو عەزیزم لە سەری داوە
هەی بێ دە بڵێ بێ • • • • • • •

چەند تێبینی یەك

١ـ تەنها میلۆی گۆرانی یەکەم نووسیوەتەوە ، چونکە هەر گۆرانی یەك چەند جارێ هونەرمەند حەمەی ماملێ وتوویەتیەوە، وە هەرجارەی جیاوازی لەڕووی وشەو وتنیەوە هەیە • جا گەر بە وشەکانەوە نۆتەکانمان بنووسیایەتەوە ئەوا ئەبوایە بۆ هەر گۆرانی یەك چەند جارێ بەپێی وتنی هونەرمەند بنووسرایەتەوە •

٢ـ ئێمە تەنها لە هەر گۆرانی یەك میلۆی پارچەی یەکەمی گۆرانی یەکەمان نووسیوەتەوە ، هەر لەبەر هەمان هۆی سەرەوە•

٣ـ پارچە مۆسیقاکانی سەرەتای گۆرانی یەکەو ناوەڕاستی نەماننووسیوە ، چونکە هەمان ئاوازی گۆرانی یەکەنو بەشێوەیەکی میللیش لێدراوە ، جار هەر جارەی بە تەکنیکی جیاواز •

٤ـ لەبەرئەوەی فریا نەکەوتین هەموو گۆرانی‌یەکان نۆتەکـەی بنووسینەوە ، ئومێدەوارم لە بەرگی داهاتوودا بتوانین هەموویان بە ڕێك‌وپێکی بنووسینەوە هەرچەندە هەندێ لە ئاوازەکانیش کە هونەرمەند وتوویەتی (ئازەری) یە •

٥ـ کاتێ ئەم نۆتانەم ئەنوەرمی‌یەوە هۆنراوەکانی لای نووسەرەوەی ئەم کتێبە بوو بردبووی بۆ چاپ ، لەبەرئەوە تەنها پشتم بـەو کاسێتە بەستووە کە گۆرانی‌یەکانی تیا تۆمار کراوە •

ئەنوەر قەرەداغی

پێرست

لاپەڕە	بابەت
٣	ووتەیـەك
٧	کورتەیەك لە ژیانی محەمەدی ماملێ
١٠	کاری هونەری
١٤	پەســەند
١٥	ئەرێ هات
١٧	بۆچ منت ناوی
١٨	چاوی جوان
١٩	کۆڵوانە ســوور
٢٠	سەر لەسەر ڕانی
٢٣	مەڵێن دڵ
٢٥	ئایشێلێ نازەنینێ
٢٨	مەجنــوون
٣٠	ژوانی تازە
٣٢	عەزیزم بەیانی
٣٤	دەنگی قولنــگان دێ
٣٦	کراس زەردێ
٣٨	بۆ دەگری
٣٩	چاو مەستی

٤١ چەند جوانــە
٤٢ گرتمت بەستمت
٤٣ ئەسمەران دولبەران
٤٤ ماڵی مەڕداران
٤٦ کوڕە مەکە
٤٨ کورتێ هات ڕابرد ـ ١
٤٩ کورتێ هات ڕابرد
٥١ نەشمیل هەی نەشمیل
٥٣ دڵـداری تازە
٥٥ سەراسەر جەرگم
٥٧ دەنا کورتێ
٥٨ یارم گەردن کێلە
٦٠ دەســماڵێ
٦٢ هیجری یار
٦٤ گوڵەکەم
٦٥ هەوری لەکۆڵ
٦٧ موو ناپسێنم
٦٩ ســەوزە
٧٠ زەمانــە
٧٢ بە زوڵفو ڕوخسار ـ ١
٧٣ هەر دەڕواو بەجێم دێڵێ

٧٤ يادی بەخێر
٧٦ غەزەل
٧٨ بلوێری شـــوان
٨٠ سەد بریا یار لێرە بایە
٨٢ لەرزانـە
٨٤ لەمێژە لەمێژە
٨٦ ئازیزەکەم
٨٧ نەخۆش‌و پەرێشانم
٨٨ هەی لەیلێ
٩٠ غەمزەی چاو
٩١ مەشکێ
٩٥ هەی بەسێ
٩٨ زێنەبێ ـ ١
١٠٠ زێنەبێ ـ ٢
١٠٢ ئەمان شیرین
١٠٣ منیرە
١٠٥ ئاسکۆڵێ گیان مەگری ـ ١
١٠٦ مەلەنگێنە
١٠٧ زێنەبێ ـ ٣
١٠٩ پایزە لە من درەنگە لە تۆ
١١١ هەوری لەکۆڵ

١١٣	مەگری مەگری
١١٤	دە بێنن بێنن
١١٥	ئەسمەر یارم جوانە ـ ١
١١٦	ئەسمەر یارم جوانە ـ ٢
١١٧	هەریرەو ئاگربارانە
١١٨	ئای وەرە
١١٩	نایلۆنە
١٢١	بارانەو بارانە
١٢٤	کاکە وا نابێ
١٢٦	دەڕوا بەجێم دێڵێ
١٢٧	بڵێ بە یاری بێوەفا
١٢٨	کەمەرەشل
١٢٩	وەرە سوورەگوڵ
١٣٢	هەی بەسێ ـ ٢
١٣٣	ڕەعنا
١٣٥	ئایشیلێ مامان
١٣٧	چەندی لێ پاڕامەوە
١٣٩	هەرمێ وەی وەی هەرمێ
١٤١	بۆنی هەڵاڵان دێ
١٤٣	گەوهەرێ
١٤٦	دولبەری چاومەست

١٤٨ چاوی ڕەشی جوانە
١٥١ ئامینێ سوورە گوڵ
١٥٣ هەی نایە نایە ـ ١
١٥٥ هەی نایە نایە ـ ٢
١٥٧ هەواری خاڵی
١٥٩ فەوزی یە
١٦٠ ئای نەرمە نەرمە
١٦٢ لای لای کەوێ گەردن بەخاڵ
١٦٣ کاتی بەهارە
١٦٤ تەنـکە
١٦٥ با وا بێ با وا بێ ـ ١
١٦٦ لایەلایەت بۆ دەکەم
١٦٨ حەسارە چکۆڵە ـ ١
١٦٩ حەسارە چکۆڵە ـ ٢
١٧٠ ڕێحانەی دەم ئاشی یە
١٧١ زمزیلان
١٧٣ ئازیزەکەم ـ ٢
١٧٥ چاوڕەش
١٧٧ دەڕوا بەجێم دێڵێ
١٩٧ هەر یەسە
١٨١ شەمامەو شلێرە

١٨٣	وەی وەی بارانە
١٨٥	با وا بێ با وا بێ
١٨٦	ئەی وەی لەنجەیە
١٨٧	سەرتەنە
١٨٩	هەی زێڕینێ
١٩٠	ئەی وەی لە ڕبابە
١٩٢	گرتمت بەستمت ـ ٢
١٩٤	گەوهەرێ ـ ٢
١٩٥	خاڵەی ڕێبوار ـ ١
١٩٦	ئای نیزام
١٩٧	هەر تۆم دەوێ
١٩٩	هەی لە من و هەی لە کێ ـ ١
٢٠١	خاڵەی ڕێبوار ـ ٢
٢٠٢	وا مەکە وا مەکە
٢٠٤	دەنگی یار نایە
٢٠٥	بۆ لێم زیزی
٢٠٧	×ناسکۆڵێ گیان مەگری
٢٠٩	×خرنگە خرنگە
٢١١	لانەو لانت کەم
٢١٢	هەر یەسە ـ ٢
٢١٣	×ئامینێ سوورەگوڵ

٢١٤	گوڵەکەم ـ ٢
٢١٦	هەوارە
٢١٩	پێم بڵێ مەزەدار
٢٢١	چارۆکێ چارۆکێ
٢٢٣	ئەمان دوکتۆر
٢٢٥	کۆڵوانە هەولێری یە
٢٢٨	هەوری لەکۆڵ
٢٣٠	گەزیزە
٢٣١	ئەوبەرەو بەرە
٢٣٢	لانەو لانم کە
٢٣٣	باران بارانە
٢٣٥	لیمۆکەی کاڵە
٢٣٦	خۆ من پیر نەبووم
٢٣٧	ئازیزەکەم ـ ٣
٢٣٨	هەی بێ ـ ١
٢٣٩	ئەی مەگری مەگری
٢٤٢	زارا
٢٤٥	سەبری
٢٤٧	سەراسەر جەرگم ـ ٢
٢٤٩	ئامۆزا گیان
٢٥٠	هەی لێ لێ

٢٥٢	فاتمۆکێ
٢٥٣	هەی بەسێ ـ ٣
٢٥٤	وەرە ئەی گوڵی سوورم
٢٥٦	شەرتی حەوت ساڵە
٢٥٧	جەلسە
٢٥٩	بەگوڵانو بەگوڵان
٢٦٠	تەنکە ـ ٢
٢٦١	چاوجوانێ خۆم ـ ٢
٢٦٢	دەستەی عاشقان
٢٦٣	بازی بڕیان
٢٦٥	وەرە شەماڵ وەرە
٢٦٧	بەم لارو لەنجە
٢٦٨	ناسکۆڵێ گیان مەگری ـ ٣
٢٦٩	ئەی یار
٢٧١	چەندە بەعەیشی
٢٧٢	لە شۆڕە مانێ
٢٧٣	هەوارە ـ ٢
٢٧٥	دەمێك ساقی ـ ١
٢٧٧	گا دەگریێم ـ ١
٢٧٨	ئەو چاوانە وا خوماری نازن ـ ١
٢٧٩	هاتە خوار با بێتە خوار

٢٨٢	مەستوورە
٢٨٤	لەوڕۆژەوە ـ ١
٢٨٦	لە باغی ساوا
٢٨٨	گەردە
٢٩٠	ماڵێ بابم بێوەفا
٢٩١	بە عینوانی
٢٩٣	دەچمە سەری قەڵاتێ
٢٩٤	با بچینە میرگوڵان
٢٩٥	باران بارانە
٢٩٧	کۆڵان بە کۆڵان
٢٩٨	بە چاوان غەمزەوو ئیما
٢٩٩	هاتەوە با بێتەوە
٣٠١	ڕاوچی‌یان ڕاوە
٣٠٣	وەرە با ئاشت‌بینەوە
٣٠٤	خونچە گوڵەکەم
٣٠٦	خاکی کووچەی یارەکەم
٣٠٧	شیرین تەشی دەڕێسێ
٣٠٩	شیرین تەشی دەڕێسێ
٣١١	کانێ مرادان
٣١٢	گیانو گیان ـ ١
٣١٢	گیانو گیان ـ ٢

٣١٣ گیانو گیان ـ ٢
٣١٤ گیانو گیان ـ ٣
٣١٥ دینێ وەرە دینێ
٣١٧ خەجێ خەزێنە
٣١٩ خەجێ خەزێنە ـ ٢
٣٢١ خەجێ خەزێنە
٣٢٢ یار یار
٣٢٤ ئەرێ وەرە
٣٢٥ فاتمە
٣٢٦ هەی لە منو هەی لە کێ ـ ٢
٣٢٨ هەوریلار
٣٣٠ مریەم سابڵاخی
٣٣١ مەمکوژە تۆ گەردنی خۆت (١)
٣٣٣ ئەرێ وەی دیسان وەی
٣٣٥ وەرە قوربان
٣٣٦ کۆڵوانە
٣٣٨ گۆوەندە زەماوەندە
٣٤٠ بەیادم کە
٣٤٢ خاڵەی ڕێبوار
٣٤٣ ئایشیلێ نازەنینێ
٣٤٤ خانم خانەۆڵێ

٣٤٦ نازانم چۆنی بکەم چارە
٣٤٨ ئەختــەر
٣٥٠ وەرە سەر نەخۆشی دڵم
٣٥١ شەدەلار
٣٥٤ سەوزە هەی لیمۆ ـ ١
٣٥٦ سەوزە هەی لیمۆ ـ ٢
٣٥٧ سەوزە هەی لیمۆ ـ ٣
٣٥٨ سەوزە هەی لیمۆ ـ ٤
٣٥٩ ماڵی دە مەڕ داران ـ ٢
٣٦٠ باران باران
٣٦١ ئازیزەکەم
٣٦٣ دەسماڵی سەرت
٣٦٤ باڵاخانەی بەرەو شەتتی
٣٦٧ سوێندم خواردووە
٣٦٨ وەرە ڕۆحی ڕەوانم
٣٧٠ هەی بێ ـ ٢

- زۆر سوپاسی مامۆستا ئەنوەر قەرەداغی دەکـەم کـە نۆتەی هەندێ لە گۆرانی‌یەکانی کێشاوە •

- زۆر سوپاس بۆ ئەم برا دڵسۆزانە کە یارمەتی‌یان‌دام لـــە نووسینەوەی ئەم‌کتێبەدا • هیوادارم نموونەی وەك ئەمـــانە زۆر بێت :

عبدالقادر سعید قـادر • ئازاد محمود • ئاری عباس • جعفر محمد امین • صابر رفیق صالح •

- سوپاسی توانا دەکەم کە وێنەی بەرگەکەی کێشا •

لە کتێبخانەی نشتیمانی بەغدادا
ژمارە (١٣١٤) ساڵی ١٩٨٣ دراوەتێ

کۆکەرەوە لە چەند دێرێکدا

- ناوی محمد کوری حسن کوری احمدە
- لە سالی ١٩٥٧ لە گەرەکی خانەقا لە شاری قەلادزێ لەدایك بووە ·
- لە سالی ١٩٦٣ چۆتە قوتابخانە ·
- لە سالی ١٩٨١ ئامۆژگای تەکنۆلۆجیای تەواو کردووە ·
- ئێستا تۆمارگای هەیە لە قەلادزێ ·

دانەی بە دینارو نیوێکە

لە بلاوکراوەکانی تۆمارگەی (مرواری) لە قەلادزێ

چاپخانەی الحوادث

بەغدا – ١٩٨٣